

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

COMPETITIVITATEA ȘI EFICIENȚA

PILONI AI CREȘTERII EXPORTULUI

Biblioteca Jud. Huned. Deva
LA TEL. TIRA

Expresie elocventă a legăturilor de strînsă prietenie,
a dorinței comune de a extinde colaborarea româno-iugoslavă,
la Timișoara s-a desfășurat
**ÎNTÎLNIREA DINTRE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU
ȘI TOVARĂȘUL ȚVIETIN MIATOVICI**



ROMÂNIA — NOI TREPTE ALE PROGRESULUI

Succese remarcabile în dezvoltarea economiei, în ridicarea bunăstării

DAT PUBLICITAȚII la sfârșitul săptămânii trecute, Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului național unic de dezvoltare economico-socială a României în perioada 1976—1980 relevă succesele remarcabile obținute în acești ani de oamenii muncii din toate sectoarele economiei. Realizări dintre cele mai notabile au asigurat creșterea avuției naționale, a venitului național, mari progrese pe calea sporirii bunăstării materiale și spirituale a întregului popor (vezi și graficele de pe pag. 2). Pe această bază, așa cum se subliniază în recenta Hotărâre-Apel a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., patria noastră a străbătut o etapă deosebit de importantă în îndeplinirea Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism.

Toate aceste realizări au fost obținute în condițiile confruntării economiei românești cu unele dificultăți serioase. Pot fi amintite în acest sens efectele cutremurului devastator din primăvara anului 1977, a căror înlăturare a necesitat eforturi deosebite; condițiile climatice nefavorabile din ultimii ani și îndeosebi din anul 1980, ce au influențat negativ nivelul producției agricole; agravarea crizei economice mondiale, a crizei energetice și de materii prime, majorarea substanțială a prețurilor la materiile prime și mai ales la petrol, ceea ce a solicitat mari eforturi suplimentare, cu deosebire valutare, pentru a permite dezvoltarea țării în ritmurile stabilite. Asigurarea creșterii economico-sociale a țării la cote ridicate — mai ales într-un timp în care inflația, stagnarea, recesiunea sînt procese care generează urmări dintre cele mai dureroase și de durată în cele mai multe din economiile lumii — amplifică în și mai mare măsură valoarea, prestigiul realizărilor României. Ele demonstrează elocvent capacitatea partidului, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a asigura mobilizarea energiilor întregului popor și a conduce țara pe drumul înfloririi necontenite, de a găsi soluții potrivite pentru depășirea oricăror dificultăți.

Comunicatul statistic la care ne-am referit relevă, în întreaga sa complexitate, în ansamblu cât și pe domenii, evoluția economiei românești din ultimii 5 ani. În articolul de față vom urmări, cu deosebire, relevarea unor trăsături definitorii și a unor corelații semnificative care au caracterizat dezvoltarea economico-socială a țării în această perioadă.

Amploarea creșterii economice

CA O CARACTERISTICĂ a dezvoltării țării în cincinalul trecut se remarcă, așa cum aminteam, creșterea puternică a forțelor de producție, dinamismul economiei. Reflectînd continuarea preocupărilor de industrializare a țării, industria s-a dezvoltat în cei cinci ani ai perioadei cu un ritm mediu anual de 10,1% la producția netă. Astăzi industria noastră constructoare de mașini acoperă aproape 80% din necesarul de utilaje pentru investiții și deține o pondere de peste un sfert în exportul țării. O creștere ridicată, de aproape 50%*, a cunoscut agricultura, ramură de bază a economiei, asigurînd produsele agroalimentare necesare aprovizionării oamenilor muncii, materii prime pentru industrie, satisfacerea altor însemnate nevoi ale economiei.

Înfăptuirile în dezvoltarea economiei au contribuit la largirea și diversificarea schimburilor externe ale țării, la intensificarea cooperării economice cu alte state, la creșterea participării României la diviziunea internațională a muncii; dinamica activității de comerț exterior, de peste 214% în intervalul celor 5 ani, a depășit pe cea a producției industriale și agricole, țara noastră avînd în prezent relații economice și tehnico-stiințifice cu 150 de state, comparativ cu 131 state în 1975. În condițiile acestor evoluții, venitul național al României a înregistrat un remarcabil ritm de creștere (în medie, anual, de 7,2%), asigurîndu-se premisele necesare pentru sporirea veniturilor totale reale ale populației (cu un ritm mediu anual de

aproape 6%), a desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist (8%), ca și a altor indicatori sociali.

Nu numai aceste dinamici și ritmuri, ca dimensiuni semnificative în ce privește amploarea dezvoltării economiei, rețin însă atenția, ci și elementele pe a căror acțiune se bazează nivelurile respective. În acest sens se relevă, pe de o parte, amplificarea volumului factorilor de producție integrați în dezvoltare. În condițiile alocării unei cote de circa o treime din venitul național pentru creșterea economico-socială a țării, a fost posibilă îndeplinirea unui vast program de investiții — de 932,3 mld. lei (valoare mai mare decît cea a investițiilor din cele două cincinale anterioare), peisajul economiei românești îmbogățindu-se cu circa 2500 noi și însemnate capacități date în exploatare în industrie (2266) — mai ales în activitatea constructoare de mașini și de prelucrare a metalelor (845) și în industriile ușoară și alimentară (aproape 400) — în agricultură (225) etc. Ca urmare, volumul fondurilor fixe existente în economie a sporit de la 1203 mld. lei în 1975 la 1870 mld. lei în 1980, contribuind la amplificarea considerabilă a bazei tehnico-materiale a societății. Au fost create peste 1 milion noi locuri de muncă, mai cu seamă în industrie, acțiunea tuturor acestor factori răspunzînd unor nevoi economice și sociale dintre cele mai stringente ale țării.

Trecerea la dezvoltarea intensivă — dominantă a întregului cincinal

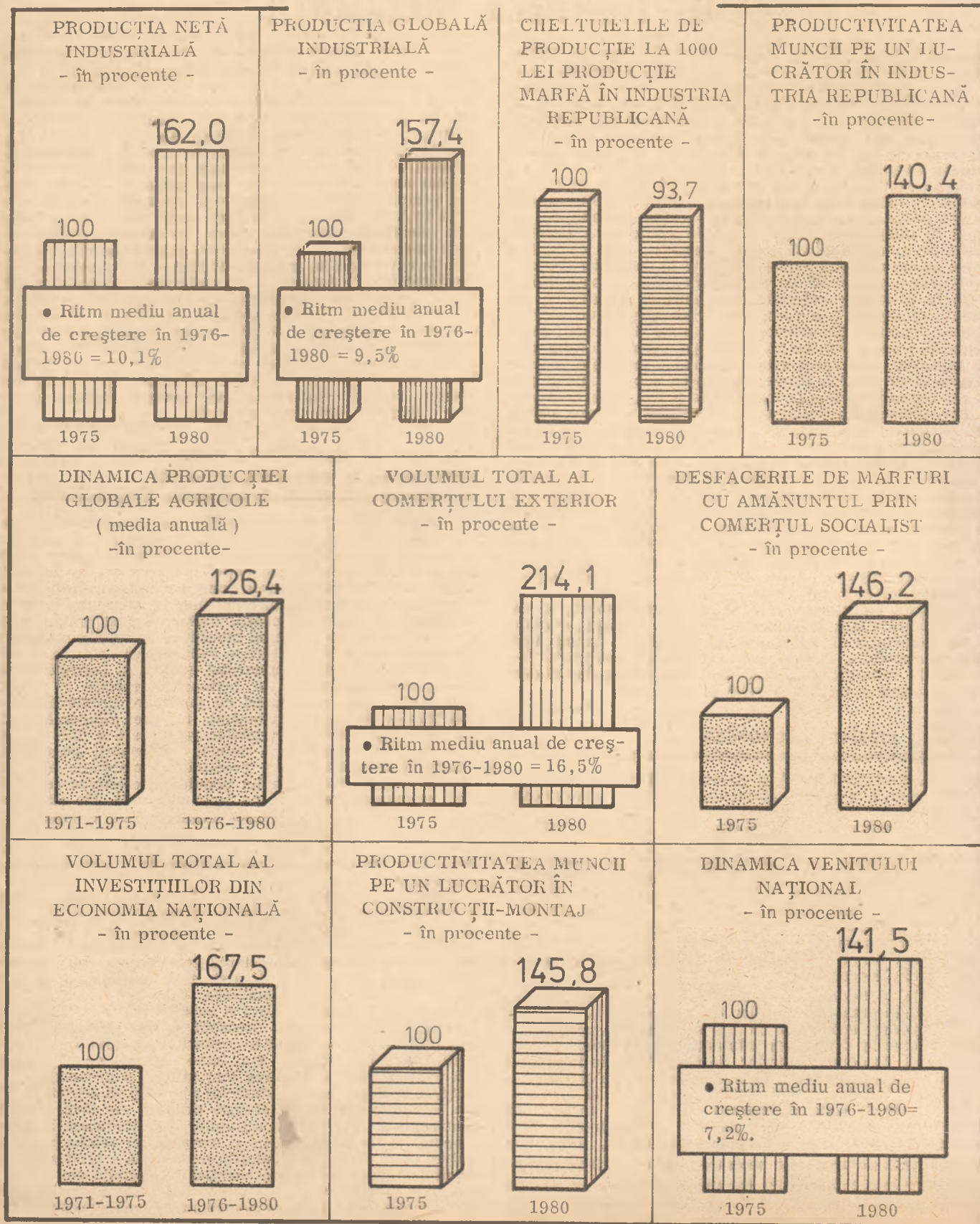
CREȘTEREA economiei românești se înscrie în măsură importantă ca efectul unei treceri tot mai pronunțate de la dezvoltarea de tip extensiv — bazată cu precădere pe un consum ridicat al factorilor de producție — la cea de tip intensiv, relevînd mai ales valorificarea superioară a întregului potențial tehnic, material și uman al economiei, un consum tot mai redus de factori de producție pentru obținerea unei unități de venit național alături de creșterea investiției de inteligență și creativitate, de accentuarea laturilor calitative și sporirea eficienței. Pornite din inițiativa secretarului general al partidului, numeroasele orientări inițiate și acțiuni întreprinse în economia noastră în acest sens, vizînd cu precădere promovarea acelor activități ce asigură economisirea, folosirea rațională a potențialului, amplificarea rezultatelor ca urmare a unei organizări și desfășurări superioare a muncii, au urmărit satisfacerea în condiții corespunzătoare a necesităților materiale ale dezvoltării, a cerințelor consumului populației, creșterea competitivității produselor românești pe piața mondială. Ele au prezentat efecte de cea mai mare însemnătate pentru întreaga dezvoltare a economiei. Asemenea acțiuni, roadele lor, așa cum cifrele, constatările, faptele însăși o demonstrează, constituie repere dominante ale creșterii economico-sociale a țării în cincinalul 1976—1980.

Sînt semnificative în această direcție preocupările asidue îndreptate spre largirea bazei de materii prime și energetice a țării, spre creșterea gradului de acoperire din țară a necesarului de materii prime și materiale, a cerințelor energetice. S-au intensificat astfel cercetarea geologică, punerea în valoare de noi rezerve de cărbuni, țitei, gaze naturale, de mineruri feroase, neferoase și nemetalifere, cercetările pentru descoperirea de noi resurse de petrol și gaze pe platforma continentală a Mării Negre. O atenție deosebită a fost acordată extinderii forajului de mare adîncime, creșterii factorului final de recuperare spre nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial. S-a avut în vedere creșterea mai intensă a producției de cărbuni, în 1980 ponderea cărbunelui ajungînd să reprezinte 15,8% din totalul resurselor de energie primară ale țării, deopotrivă urmărindu-se accentuarea acțiunilor de introducere în circuitul economic a materiilor prime și materialelor refolosibile, de colectare pe scară largă și valorificare intensă a produselor uzate, de utilizare în producție a energiei refolosibile etc.

Au fost accentuate activitățile complexe, de înaltă tehnicitate, sectoarele hotărîtoare pentru promovarea progresului tehnico-stiințific în întreaga economie, pentru folosirea mai bună.

* Ritm mediu anual al raportului mediei anuale pe cincinale

REPERE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMIEI ROMÂNEȘTI ÎN CINCINALUL 1976 - 1980



mai economică, mai competitivă a resurselor de materii prime și energie de care dispunem. În acest sens, se relevă creșterea industriei electronice de 2,2 ori, a mecanicii fine și optice de 2,3 ori, dezvoltarea cu precădere în chimie a producției de sinteză fină și mic tonaj etc. Ca urmare, creșterile cele mai ridicate în ce privește fabricarea unor principale produse industriale sînt consemnate pentru mijloacele de automatizare și ale tehnicii de calcul (344,8%), la mașinile-unelte pentru așchieria metalelor (229,4%), la mașini și utilaje tehnologice pentru industrie (172,1%), la nave maritime pentru transportat mărfuri și la nave fluviale și de lacuri (170,6 și respectiv 235,6%), la produse macromoleculare de bază (167%) etc. Pe această bază au fost create noi și însemnate premise pentru folosirea mai bună a potențialului, pentru valorificarea și stimularea inteligenței și creației tehnice românești.

Sporirea eficienței economice, obținerea unor efecte benefice cît mai de amploare în plan economic și social se remarcă ca o trăsătură însemnată a activității în toate sectoarele economiei. În condițiile preocupărilor menționate, de creștere a gradului de înzestrare tehnică a economiei, de mecanizare și automatizare a activităților, s-a asigurat sporirea productivității muncii cu un ritm ridicat — în speță în industrie un nivel mediu anual de 7%, pe această cale obținându-se trei pături din sporul producției industriale pe cincinal, față de puțin mai mult de jumătate în perioada 1971—1975.

Eforturi însemnate au fost consacrate reducerii cheltuielilor de producție și cu deosebire a celor materiale, creșterii cu precădere a valorii nou create; în planul industriei aceste procese se reflectă direct în devansarea creșterii producției globale (un ritm mediu anual de 9,5%) de către cea a producției nete, iar în planul de ansamblu al economiei în devansarea pe mai departe a ritmului de creștere a produsului social de către cel al venitului național (6,9% comparativ cu 7,2%).

În aceste condiții a sporit simțitor gradul de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei: de pildă, în industria construcțiilor de mașini valoarea produselor obținute pe unitatea de materie primă prelucrată a fost mai mare cu 33% în 1980 comparativ cu 1975. O contribuție esențială în desfășurarea acestor procese de calitate, hotărîtoare pentru progresul economiei, o deține activitatea de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea a progresului tehnic. Preocupările intense remarcate în acest domeniu complex, integrînd în sfera sa de acțiune întreaga dezvoltare a țării, preocupări concentrate pe obiective de importanță majoră ale economiei, au contribuit la asimilarea în cei cinci ani ai perioadei analizate a peste 10 300 noi tipuri de mașini, utilaje, aparate și instalații de tehnicitate și complexitate sporite, a mii de noi materiale, la aplicarea sau extinderea în producție a peste 9 000 tehnologii noi și modernizate. Un rezultat notabil al puternicei implicări a științei în activitatea economică îl constituie și faptul că peste 46% din valoarea producției marie realizată în 1980 în ramurile prelucrătoare ale industriei (republicane) sînt constituite din produsele noi și modernizate introduse în fabricație în cincinalul trecut.

Un rol însemnat în direcția creșterii eficienței l-a avut generalizarea în cincinalul trecut, la nivelul întregii economii, a noului mecanism economico-financiar, bazat pe autoconducerea muncitorească, autogestiunea și autofinanțarea unităților, una din expresiile cele mai semnificative ale democratismului larg ce caracterizează activitatea întregii noastre societăți. Promovînd răspunderea precisă, fermă, din partea fiecărei unități, din partea fiecărui om al muncii pentru felul în care se utilizează potențialul, avuția națională, odată cu un sistem adecvat de stimulente pentru îmbunătățirea rezultatelor, acțiunea acestui mecanism a permis mobilizarea mai puternică a energiilor creatoare ale oamenilor muncii în direcția accentuării factorilor calitativi în procesul dezvoltării, a trecerii de la acumulările cantitative la o nouă calitate în întreaga activitate.

Trebuie subliniat însă că, dacă acțiunile de accentuare a factorilor calitativi, de sporire a eficienței s-au dovedit, așa cum arătam, o trăsătură definitorie a dezvoltării economiei în ultimii 5 ani, ele se relevă deopotrivă drept perimetrul unor rezerve pentru creșterea producției dintre cele mai însemnate, rezerve, din păcate, neutilizate încă. Cele mai multe din aceste posibilități se înscriu pe linia unei mai bune folosiri a resurselor, a capacităților de producție, a forței de muncă, a economisirii mai accentuate a energiei în procesele productive, pe linia unei realizări corespunzătoare a producției fizice și nete, a unei mai bune organizări a muncii și utilizării superioare a timpului de producție. În același cadru se relevă rezervele pe linia unei echilibrări mai riguroase între exportul și importul unor unități și ramuri economice și a eliminării astfel a unor deficite valutare care alimentează deficitul de ansamblu al balanței de plăți externe a țării, respectiv datoria ei externă. Atragerea în circuitul economic, în acest cincinal, în mod neîntîrziat a po-

sibilităților amintite este de natură să permită înlăturarea de neajunsuri care în cincinalul trecut au creat greutate în desfășurarea ritmică a producției și asigurarea fondului de marfă pentru piața internă și export; o îmbunătățire sensibilă a rezultatelor din întreaga economie, în sensul marilor exigențe și priorități formulate de partid corespunzător cerințelor impuse de progresul pe mai departe al economiei românești.

Îmbunătățirea calității vieții — în centrul tuturor preocupărilor

DEZVOLTAREA economiei în cincinalul de curînd încheiat s-a înfăptuit în condițiile unei puternice creșteri a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării. Au fost construite numeroase unități industriale însemnate în județele mai puțin industrializate, Sălajul, Covasna sau Bistrița-Năsăud, Vilcea, Tulcea sau Vasluiul, Buzăul, Dimbovița sau Harghita etc înregistrînd ritmuri anuale de creștere industrială cu mult superioare ritmului consemnat pe ansamblul țării. Ca urmare, toate județele dețin în prezent capacități pentru o producție industrială de cel puțin 10 mld. lei, vădesc modificări pozitive în ce privește ponderea personalului muncitor la 1 000 locuitori, cît și în ce privește gradul de urbanizare al populației ș.a. Amplificate de preocupările de stimulare a dezvoltării industriei mici, practic în toate localitățile, asemenea realizări prezintă însemnătate nu numai în plan economic, asigurînd valorificarea mai bună a întregului potențial, ci și în plan social, al creșterii gradului de bunăstare și civilizație al cetățenilor, contribuind în măsură hotărîtoare la asigurarea în fapt a unei egalități reale între cetățeni de pe întreg cuprinsul patriei.

Efectele marilor înfăptuiri obținute în dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul trecut s-au regăsit în creșterea susținută a venitului național, pe locuitor acesta sporînd cu peste 35% în 1980 în raport cu anul 1975. Pe această bază au fost create condiții pentru realizarea unui amplu program de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, cincinalul de curînd încheiat remarcîndu-se prin cele mai mari creșteri ale nivelului de trai din întreaga perioadă a construcției socialiste din România. Retribuția reală, veniturile țărănimii, cheltuielile pentru acțiuni social-culturale ale bugetul de stat și în ansamblu veniturile totale reale ale populației au înregistrat creșteri — între 29 și 39,3% — cu mult mai mari față de prevederile inițiale. Corespunzător, în condițiile unei creșteri a indicelui de prețuri pe întregul cincinal cu numai 9%, au sporit cu 46,2% desfacerile de mărfuri prin comerțul socialist (produse alimentare, nealimentare, bunuri de folosință îndelungată etc.), și cu peste 28% prestările de servicii pentru populație. Activitățile din domeniul construcției de locuințe, învățămîntului, culturii, sănătății, turismului au cunoscut și ele amplificări dintre cele mai însemnate.

Toate acestea dovedesc, cît se poate de convingător, grija neslăbită a partidului pentru om și bunăstarea lui, pentru înflorirea pe toate planurile a personalității sale. În acest sens este elocvent și faptul că nivelul aceluia indicator ce exprimă cu o mare forță de sinteză efectele economice și mai ales sociale ale dezvoltării, durata medie a vieții, se ridică astăzi în România — fără ocupînd un loc de tristă amintire în statisticile mondiale ale vremurilor trecute — la circa 70 de ani, practic foarte aproape de nivelul înregistrat în țări puternic dezvoltate ale lumii.

ROADELE MUNCII eroice desfășurate de întregul nostru popor pentru propășirea țării demonstrează, mai mult decît orice altceva, necesitatea ca în acest cincinal — program cu obiective de o mare însemnătate pentru ridicarea țării, între care înscrierea României între statele cu un nivel mediu de dezvoltare economică — fiecare om al muncii să acționeze cu întreaga sa energie, cu întreaga sa capacitate creatoare pentru dezvoltarea economiei. Se impun exemplar înfăptuite prioritățile de dezvoltare a bazei de materii prime, materiale și energie, de economisire riguroasă a acestora, de dezvoltare mai intensă a producției agricole, de creștere a raționalității și eficienței în întreaga economie. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, aceasta constituie singura cale și calea sigură pentru a pune noi temelii creșterii pe mai departe a bunăstării vieții noastre, a gradului ei de civilizație.

. Dan POPESCU

TIPIZAREA ȘI STANDARDIZAREA — componente de bază ale creșterii eficienței

ÎN ANSAMBLUL MĂSURILOR privind ridicarea eficienței în unitățile economice un loc important îl ocupă tipizarea și standardizarea produselor. Implicând atât procesele tehnologice, cât și realizarea produselor, tipizarea și standardizarea permit, atunci când principiile ce stau la baza lor sînt respectate, creșterea accentuată a productivității muncii, reducerea consumurilor materiale și energetice, utilizarea eficientă a fondurilor fixe, ridicarea calității etc.

Pornind de la aceste considerente, partidul nostru a pus în fața specialiștilor sarcina aplicării în industrie și construcții a tipizării și standardizării încă cu mulți ani în urmă. În cadrul măsurilor inițiate de conducerea partidului în decursul anilor pentru propulsarea tipizării și standardizării la nivelul exigențelor tehnicii contemporane, Consfătuirea de la Neptun din 1979 a reprezentat, fără îndoială, punctul de cotitură în direcția realizării unei noi calități a acestei activități. Concepția actuală a tipizării și standardizării românești constă în abordarea complexă și sistemică a tuturor aspectelor legate de producția materială, printre care: condiții optime de fabricație și facilitarea producției de serie prin unificarea constructivă, agregarea, modulizarea și miniaturizarea produselor, ridicarea calității și a eficienței economice, diversificarea producției, economisirea materiilor prime, a energiei și combustibilului. În prezent, activitatea de tipizare și standardizare a cuprins toate ramurile economiei, fiind constituite în acest scop comisii pe ramuri și o comisie de partid și de stat pentru problemele tipizării și standardizării pe economie în cadrul C.N.S.T. Lucrările comisiilor de ramură au arătat marile posibilități de raționalizare a producției care pot fi materializate prin promovarea tipizării și standardizării.

Gamă diversificată de produse cu un număr mic de tipodimensiuni

REFERINDU-NE la tipizare, ca factor important al aplicării normelor de standardizare a produselor, trebuie să remarcăm că în unitățile industriale în perioada 1979-1980 au fost declanșate acțiuni de anvergură, încheiate cu rezultate de o deosebită însemnătate. **Au fost analizate 36 234 tipuri de bază, care însumează circa 1 045 000 tipodimensiuni de produse din fabricație internă, 67 701 produse din import și peste 20 000 standarde de stat și norme tehnice de ramură.** În ce privește produsele din fabricația internă rezultatele pe economie se prezintă astfel:

a) Gradul de tipizare a producției în:	
— economia națională	90%
— metalurgie	88%
— construcții de mașini	90%
— chimie	93%
— materiale de construcții și economie forestieră	98%

Acțiunea de tipizare acoperă, la nivelul anului 1981, volumul de 432 miliarde lei producție marfă în principalele ramuri ale industriei (metalurgie, construcții de mașini, chimie, materiale de construcții).

b) Reduceri de tipuri de bază și de tipodimensiuni de produse:

	Tipuri de bază	Tipodimensiuni
— total produse în fabricație	36 234	458 696
— reduce din fabricație	11 118	212 675
— tipizate	25 116	246 021
— procent de reducere pe economie	30	46

Necesarul de tipodimensiuni reduce din fabricație va fi compensat prin creșterea volumului producției la tipodimensiunile tipizate.

c) Efecte economice estimate:

- total efecte economice la nivelul anului 1981 — 1394,8 mil. lei
- total efecte economice pe cincinalul 1981-1985 — 8459,3 mil. lei

Efectele economice se referă la reducerea costurilor de fabricație (micșorarea consumurilor de materiale, combustibili și energie, creșterea productivității muncii și altele), precum și la reducerea importurilor pentru un volum de 324 miliarde lei costuri de fabricație estimat la nivelul anului 1981 în principalele ramuri (metalurgie, construcții de mașini, chimie, materiale de construcții).

Referindu-ne în mod concret la activitatea desfășurată, de pildă, în ramura metalurgiei feroase pe linie de tipizare trebuie să subliniem faptul că una din etapele importante ale acțiunii s-a încheiat la 25 martie anul trecut. În această etapă s-a urmărit realizarea unei game cât mai restrinse de mărci și tipodimensiuni de produse metalurgice feroase și revizuirea standardelor de stat care reglementează aceste mărci. La această acțiune au participat și reprezentanții ai unităților de cercetare-proiectare și de producție din sectoarele beneficiare. De asemenea, la stabilirea mărcilor de oțel tipizate s-au avut în vedere criterii variate, în funcție de condițiile specifice de folosire a produselor în principalele domenii.

În urma studiilor și acțiunilor desfășurate, din cele aproape 182 000 sorto-tipodimensiuni de produse feroase cîte au existat în fabricație au rămas numai jumătate, iar din 700 mărci de oțel produse în diferite întreprinderi au rămas în vigoare pentru nevoile interne ale

● Prin restringerea numărului tipodimensiunilor de produse, la creșterea productivității muncii și economisirea materiilor prime, energiei și combustibilului ● Proiectele tip în sprijinul accelerării ritmului de lucru și al scurtării duratei de punere în funcțiune a obiectivelor de investiții și social-culturale ● Ample măsuri pentru generalizarea experienței înaintate, pentru creșterea gradului de tipizare și standardizare a produselor și tehnologiilor

economiei doar 166. Această acțiune a necesitat, în mod firesc, elaborarea, modificarea și îmbunătățirea a 204 standarde de stat. În acest fel, în metalurgia feroasă nu se vor mai produce decât mărcile, sortimentele și tipodimensiunile strict necesare, potrivit nomenclatoarelor aprobate cu prilejul definirii acțiunii de tipizare. Măsura respectivă a permis unităților metalurgice să înregistreze însemnate sporuri de producție pe aceleași capacități, să reducă costurile pe tona de metal produs; totodată, s-au creat condiții de optimizare a stocurilor la beneficiari.

Pentru 1981, ca urmare a tipizării produselor, se prelinină realizarea în industria metalurgică a unor economii de circa 154 milioane lei, iar pe întregul cincinal economiile vor depăși 770 milioane lei. Aceasta înseamnă că, anual, se vor evita importante consumuri de materii prime, unele deficitare, care se procurau din import (385 tone de nichel, 72 tone ferocrom, 150 tone de fero-wolfram, 10 tone de cobalt etc.).

În industria construcțiilor de mașini acțiunea de tipizare a fost orientată în direcția restringerii numărului de tipuri de bază sau de tipodimensiuni de mașini, utilaje, echipamente, ansamble și subansamble. În acest mod au fost eliminate din fabricație o serie de produse necorespunzătoare sau învechite, cele cu parametri tehnico-economici depășiți: s-au creat condiții pentru asimilarea și punerea în fabricație internă a unui număr cât mai mare de produse, care mai sînt încă importate. **Numărul tipodimensiunilor de produse din fabricația internă a fost redus de la 831 534 la 187 458, reprezentînd 13 530 tipuri de bază.** În același timp s-au stabilit măsuri de asimilare în producție a unui număr cât mai mare de produse care se importă, elaborîndu-se programe de cercetare și de asimilare pentru 926 obiective prevăzute a se realiza în cincinalul actual. Ținînd seama de rigorile impuse de tipizare, toate produsele ce

În cadrul unui amplu dialog de lucru desfășurat miercuri la Complexul expozițional din Piața Scinteii tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** a examinat, împreună cu cadre de conducere din ministere economice și alte organe centrale, cu specialiști din unități de cercetare și proiectare, din centrale industriale și mari întreprinderi, stadiul acțiunii de tipizare a produselor industriale.



se vor realiza vor trebui să atingă performanțe înalte, să fie competitive, să se caracterizeze prin consumuri reduse de materii prime, materiale, energie și combustibili, să fie obținute la costuri cât mai reduse. Acțiuni similare în vederea tipizării producției, încheiate cu rezultate pozitive, au fost desfășurate și în ramurile chimie, materiale de construcții și economie forestieră.

În general, progresele obținute pe linie de tipizare și standardizare a produselor sînt însemnate. Important este acum ca **experiența acumulată să fie extinsă**, să se acționeze operativ și competent în rezolvarea ansamblului de probleme pe care le incumbă această acțiune. Este imperios necesar, după părerea noastră, ca **problematicele tipizării să iasă din granițele limitate ale unei centrale industriale sau ale unei ramuri, și să fie privită în întreaga complexitate, la nivel de economie**. Aceasta presupune, în primul rînd, **tipizarea tehnologiilor de bază la produsele de serie** (domeniu în care nu s-a acționat deloc), **executarea unui volum cât mai mare de piese și subsansamble sub formă de module**, astfel încît procesele de diversificare, de modernizare și asimilare de produse noi să se poată efectua în termene cît mai scurte.

Tipizarea producției în unitățile metalurgice, a celor producătoare de materiale de construcții, a condus la disciplinarea producției, la reducerea accentuată a nomenclatorului de produse, la ridicarea productivității muncii. Este însă evident că extinzînd și adîncind studiile în acest domeniu, se vor găsi noi posibilități de grupare mai rațională a tipodimensiunilor și sortimentelor, în strînsă dependență de solicitările beneficiarilor. Aceasta va avea, desigur, în continuare, efecte favorabile atît pentru executanți, în calitate de furnizori, cît și pentru beneficiari.

Acțiuni multiple se cer întreprinse în industria construcțiilor de mașini, unde activitatea este mult mai complexă. Se

impun măsuri de sincronizare a tipizării diferitelor produse, la a căror realizare concură nu numai unitățile specifice, ci și din alte ramuri (industria ușoară, chimică, forestieră etc.). Acțiunea de tipizare va căpăta în acest fel o mai largă cuprindere, prin participarea nu numai a celor ce realizează partea metalică din produs, ci și a celor care furnizează subsansamble sau repere din lemn, textile sau produse chimice. Se cere pentru aceasta intensificarea cooperării între specialiști din diferite domenii, organizarea superioară a producției de componente (module), astfel încît activitatea de montaj a produselor complexe tipizate să se poată desfășura ritmic, la un înalt nivel.

Nu mai puțin importante sînt eforturile ce se impun a fi depuse și în celelalte ramuri — chimie, industrie ușoară, materiale de construcții, industria forestieră etc. — pentru ca acțiunea de tipizare și standardizare să se soldeze cu eficiența scontată. Aceasta intrucît, cu toate progresele obținute, la nivelul economiei naționale sînt încă sute de mii de tipuri de materii prime și materiale, repere și subsansamble care nu au fost luate în studiu pentru a fi tipizate. Așa cum a subliniat secretarul general al partidului la recenta plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, realizările obținute pe linie de tipizare pînă acum trebuie să fie considerate un prim pas, un început; se cere acționat în continuare pentru reducerea mult mai mare a numărului de materiale, piese, subsansamble, ce se produc în industria noastră.

Prin utilizarea proiectelor tip — productivitate și ritmuri înalte de execuție

ÎN ACTIVITATEA DE CONSTRUCȚII acțiunea de tipizare a urmărit, în primul rînd, ca pe baza unei analize

amănunțite a întregului fond de proiecte să se restrîngă numărul proiectelor tip și al soluțiilor conceptuale elaborate, care conțineau, în numeroase cazuri, paralelisme. În al **doilea rînd**, sfera tipizării a fost extinsă la noi domenii ale construcțiilor, pentru care în trecut nu se elaboraseră proiecte tip, sau unde proiectele existente nu acopereau decît un domeniu restrîns din necesitățile economiei. În urma studierii a peste 1 500 de proiecte de construcții și sintetizării celor mai reușite soluții sub aspect tehnic și economic, au rezultat aproape 500 proiecte tip de obiective și obiecte — respectiv o reducere de circa 75% — între acestea figurînd 40 proiecte de module tip care înlocuiesc un număr de 121 proiecte elaborate în perioada precedentă. Acestea se referă la hale industriale, clădiri industriale, parter și etajate, clădiri anexă, pereți exteriori și interiori de clădiri industriale parter sau etajate, clădiri de depozitare, estacade de benzi transportoare, turnuri de răcire cu tiraj forțat și obiecte comune mai multor ramuri.

Conceperea de module tip asamblabile în diferite variante combinatorii reprezintă o noutate în tipizarea construcțiilor și instalațiilor, demne de remarcă fiind eforturile și realizările în acest domeniu ale Institutului de proiectări de construcții tipizate (I.P.C.T.). Prin trecerea de la asamblarea de elemente la asamblarea de structuri constructive, se rezolvă prin proiectare întregul evantai de probleme privind funcțiile de ansamblu ale fiecărei clădiri industriale, capacitatea de producție cerută, rezistența și durabilitatea, comportarea construcțiilor la o diversitate de factori climatici și de amplasament, izolarea termică, condițiile de lu-

Vasile BOESCU
Ion HERA BUCUR
Ludovic ȚINTEA

(Continuare în pag. 28)

La început de an —

acțiuni ferme pentru realizarea planului

UTILIZAREA INTENSIVĂ A FONDURILOR FIXE — SURSĂ DE CREȘTERE A PRODUCȚIEI ȘI A EFICIENȚEI

ÎN ÎNTRECEREA amplă care se desfășoară în întreaga țară pentru realizarea cu succes a sarcinilor din planul acestui an, o atenție deosebită se acordă în fiecare întreprindere și centrală industrială utilizării raționale, în grad înalt, a capacităților de producție disponibile ca sursă valoroasă de sporire a producției și de ridicare a eficienței economice. Creșterea indicelui de folosire a mașinilor și utilajelor, a tuturor suprafețelor de producție disponibile, poate contribui direct la realizarea, fără investiții suplimentare, a unui volum superior de produse. În acest cadru analiza noastră își propune să prezinte experiența acumulată în cadrul **Centralei industriale de motoare și materiale electrotehnice** în direcția utilizării fondurilor fixe, urmărind evidențierea modalităților concrete de acțiune capabile să mobilizeze superior potențialul productiv existent.

Ca urmare a eforturilor susținute de utilizare completă a timpului de lucru disponibil, în numeroase întreprinderi ale centralei capacitățile de producție au fost folosite în grad ridicat: indicele de utilizare a mașinilor-unelte s-a situat în anul 1980 la 91,1 la Întreprinderea de frigider Găiești, la 90 la Întreprinderea de conductori electrice emailați, la 87,4 la Întreprinderea „Electromotor”-Timișoara, la 87,2 la Întreprinderea „Acumulatorul”-București, iar liniile tehnologice au fost folosite în aceeași perioadă la un indice

de 95,3 la Întreprinderea de motoare electrice Pitești, de 94 la Întreprinderea de aparataj electric auto și motoare electrice Sf. Gheorghe. Cu toate aceste realizări trebuie arătat că în fiecare din întreprinderile centralei există încă însemnate rezerve în utilizarea fondurilor fixe, a căror atragere în circuitul productiv mobilizează în acest an eforturi organizatorice și de creativitate de amploare. Ele se localizează cu un potențial mai însemnat în special la Întreprinderea de fabricație și montaj de ascensoare București, la Întreprinderea „Electromureș” Tîrgu Mureș (în ce privește utilizarea mașinilor-unelte), la „Electromotor”-Timișoara (la linii tehnologice), la Întreprinderea de motoare electrice Pitești, la „Electroprecizia”-Săcele și la Întreprinderea de mașini electrice București (la utilaje pentru execuția de bobine electrice) ș.a.

ANALIZA GRADULUI de utilizare a timpului de lucru al fondurilor fixe în unitățile centralei pune în evidență faptul că pentru creșterea acestuia în anul 1981 se cer avute prioritare în vedere:

1 Evitarea lucrului în schimburi neprogramate (tabelul). Problema prezintă importanță pentru majoritatea întreprinderilor analizate. Evitarea lucrului în schimburi neprogramate face necesară o mai atentă și mai aprofundată muncă de fundamentare a progra-

mării producției în așa fel încât să se realizeze încă din fază de concepție o optimizare mai riguroasă a desfășurării diferitelor faze ale procesului tehnologic, dimensionarea rațională a schimburilor de lucru și stabilirea unui coeficient de schimb adecvat specificului producției, planului de producție și de desfășurare, capabil să evite discontinuitățile în fabricație, dar și introducerea unor schimburi suplimentare neplanificate, costisitoare și de slabă eficiență.

2 Perfecționarea activității de întreținere și reparații a mașinilor și utilajelor, pentru evitarea intreruperilor accidentale ale procesului de fabricație, în special la „Electroprecizia”-Săcele și Întreprinderea de aparataj electric auto și motoare electrice Sf. Gheorghe. Este vorba în principal de îmbunătățirea din acest punct de vedere a activității care privește utilajele specifice fabricației bobinelor electrice, trefilării sîrmei, băilor de cuprare, galvanizare etc. Preocupările în această direcție nu trebuie să scape nici un moment din vedere și necesitatea concentrării eforturilor în atacarea lucrărilor de reparații și întreținere a utilajelor, precum și etapizarea lor rațională, ceea ce va permite evitarea anumitor situații din anul trecut cînd nerespectarea acestor cerințe a îngreunat obținerea unor indici înalți de utilizare la unele fonduri fixe (la Întreprinderea „Acumulatorul”-București, de pildă).

3 Asigurarea forței de muncă în numărul și de calificarea corespunzătoare, prin accelerarea acțiunii de calificare în meseriile deficitare, prin redistribuirea muncitorilor auxiliari la secțiile de prelucrare mecanice, prin participarea efectivă în producție, la manipularea mașinilor, a personalului tehnic-ingineresc, prin recalificarea și policalificarea cadrelor necesare prin forme intensive de specializare. Mai multă preocupare apare necesară și pentru asigurarea forței de muncă într-o mai strînsă corelare cu termenele de punere în funcțiune a noilor fonduri fixe, pentru a se evita apariția unor situații din anul trecut cînd, în anumite cazuri, deși s-au dat în funcțiune la unele unități diferite fonduri fixe, ele nu au putut lucra la capacitate din cauza neasigurării forței de muncă.

4 Creșterea ritmicității în aprovizionare și perfecționarea funcționării mecanismului colaborărilor în producție. Este vorba, în primul rînd, de asigurarea, la nivelul necesarului fundamentat și aprobat, de granule și folie P.V.C., de piese din ebonită de la furnizori din chimie, de piese turnate de la unitățile metalurgice, precum și de organe de ansamblare (șuruburi, rulmenți) ș.a.

Prin aceste măsuri, în toate întreprinderile centralei, acțiunile desfășurate pentru utilizarea superioară a fondurilor fixe vizează concentrarea eforturilor pentru perfecționarea și modernizarea organizării desfășurării producției — premisă sigură a obținerii în acest an a unor producții superioare cantitativ și calitativ. Pe această bază în luna ianuarie a.c. unitățile centralei au obținut un însemnat volum de producție fizică, produse de o deosebită însemnătate pentru economia națională, contractate cu diferiți beneficiari din țară și străinătate.

Factori de sporire a gradului de utilizare a fondurilor fixe și influența lor potențială (estimări după date înregistrate în anul 1980)

Unitatea	Diminuarea timpului neutilizat al mașinilor-unelte (în procente) prin				Alți factori
	Evitarea lucrului în schimburi neprogramate	Perfecționarea activității de întreținere și reparații	Asigurarea forței de muncă	Ritmicitate în aprovizionare și cooperare	
Întrep. de mașini electrice București	12,3	3	83,7	—	1
„Electroprecizia”-Săcele	82,3	14,0	2,2	1,0	0,5
Întrep. de cabluri și materiale electroizolante	21,6	0,2	77,1	—	1,1
„Electromotor”-Timișoara	48,5	15,4	15,0	19,4	1,7
Întrep. de motoare electrice Pitești	89,3	5,4	4	0,2	1,1
Total centrală	46,9	8,5	35	2,5	7,1

B. PĂDURE

RIDICAREA GRADULUI DE VALORIFICARE A MATERIILOR PRIME

RIDICAREA GRADULUI de valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei constituie o orientare de bază în politica noastră economică. Pentru actualul cincinal se prevede sporirea gradului de valorificare a materiilor prime cu cel puțin 34%. Stabilirea unui asemenea obiectiv demonstrează atenția deosebită pe care o acordă partidul și statul nostru gospodăririi raționale a tuturor resurselor țării, micșorării cheltuielilor cu care se realizează producția.

Consumurile specifice : scădere accentuată

CHELTUIELILE MATERIALE dețin, după cum se cunoaște, o pondere importantă în costurile producției de metal. Pentru raționalizarea și reducerea continuă a acestora, respectiv a nivelului consumurilor materiale specifice au fost stabilite măsuri atât la nivelul Ministerului Industriei Metalurgice, Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, al centralelor industriale cât și la unitățile subordonate care au vizat în special modernizarea unor utilaje și tehnologii mari consumatoare de energie, concomitent cu preocuparea pentru creșterea continuă a gradului de recuperare și valorificare a resurselor energetice refolosibile.

Aplicarea acestor măsuri a condus la reducerea an de an a consumurilor specifice de metal, de combustibili și energie electrică. Față de 1975, în condițiile creșterii producției de oțel, s-au realizat în cincinalul încheiat reduceri ale consumului specific de combustibil la cocs metalurgic cu 4,5⁰/₀ la fontă cu 6,5 și la oțel Martin cu 15,3⁰/₀. În ceea ce privește consumurile specifice de energie electrică acestea au fost reduse cu 16,7⁰/₀ la fontă, 4,9⁰/₀ la oțel electric, 29,9⁰/₀ la oțel Martin, 15,3⁰/₀ la alumina calcinată, 3,4⁰/₀ la aluminiu electrolitic. La oțelul Martin, de exemplu, față de anul 1975, cantitatea de energie electrică economisită reprezintă 9,6⁰/₀ mil. kWh. iar la combustibil convențional 76 mii tone.

Dintre măsurile cele mai importante care au condus la reducerea consumurilor specifice amintim : sporirea capacității unitare a bateriilor de cocsificare de la 250 mii t/an la 300-600 mii t/an ; creșterea volumului util al furnalelor concomitent cu îmbogățirea în oxigen a aerului insuflat și ridicarea temperaturii acestuia ; dotarea oțelărilor electrice cu cuptoare de mare capacitate (50-100 t) ; creșterea ponderii oțelului de convertizor, în totalul

producției de oțel, de la 41 la sută în 1975 la 47 la sută în 1980, în timp ce ponderea oțelului Martin a scăzut în aceeași perioadă de la 53 la sută la 37 la sută ; introducerea procedurii de turnare continuă a oțelului în semifabricate ; folosirea în proporție de peste 70 la sută a încărcării cuptoarelor de preincalzire a lingourilor calde cu temperatura de circa 850°C pentru a fi aduse la o temperatură mai ridicată corespunzătoare procesului de prelucrare în laminate ; automatizarea la cuvele de electroliză a aluminiului pentru reducerea efectelor anodice și a consumului specific de energie electrică cu circa 500 kWh/tonă etc.

Față de 1975, ca urmare a preocupărilor pentru recuperarea și valorifica-

cantități suficiente de minereuri de fier și cocs metalurgic este nevoită să le importe.

Principalele rezerve de reducere a costurilor de producție în industria construcțiilor de mașini rezidă în diminuarea consumurilor materiale, în special de metal. Conform datelor din tabelul nr. 1 în perioada 1977-1979 coeficientul de utilizare a laminatelor finite pline din oțel în întreprinderile constructoare de mașini a crescut cu 14,8⁰/₀, ceea ce evidențiază importanțele rezerve care au existat în această ramură.

Cu toate rezultatele bune obținute, din cauza unor deficiențe care mai persistă în activitatea unor întreprinderi sau centrale industriale, se mai

Tabelul nr. 1

Produsul	Coeficient de utilizare a laminatelor finite pline din oțel		
	1977	1979	1980 (*)
Total construcții de mașini	65.1	79.9	82.3
— Poduri rulante electrice până la 5 tf	85.0	86.2	87.5
— Instalații de extracție	83.0	84.0	83.0
— Vagoane pentru călători (inclusiv de dormit, restaurante etc.)	75.2	87.3	89.9
— Grupuri generatoare de curent alternativ și continuu	55.5	65.0	62.4
— Turbine cu abur 440 MW	65.0	68.0	68.0
— Motoare cu ardere internă pentru tractoare și autovehicule	—	75.0	75.6

*) Datele se referă la sarcinile de plan

rea resurselor energetice refolosibile s-a realizat în 1980 (date preliminare) o creștere a consumului de resurse energetice refolosibile cu circa 20 la sută, creștere posibilă ca urmare a aplicării unor măsuri vizând reducerea pierderilor de gaz de cocs și gaz de furnal ars la faclă, a punerii în funcțiune de cazane recuperatoare la cuptoarele pentru elaborarea și preincalzirea oțelului, precum și a adoptării unei noi tehnologii pentru stingerea cocsului care permite obținerea a circa 550 mii Gcal pe an abur la 40 atmosfere de 435°C.

Economisirea metalului are, de asemenea, implicații economice favorabile pentru fiecare unitate constructoare de mașini, cât și pentru economia națională în ansamblu : în primul rând, scad cheltuielile la 1 000 lei producție marfă, fapt ce se reflectă direct în realizarea de economii și beneficii peste plan, în ridicarea eficienței întregii activități ; în al doilea rând, fabricându-se din aceeași cantitate de metal un volum mai mare de produse, pot fi satisfăcute mai bine nevoile economiei naționale ; în al treilea rând, se degrează economia de importante eforturi valutare, știut fiind faptul că România, nedispunând de

inregistrează la diferite piese încă unele adausuri mari de prelucrare, ceea ce face ca o parte din metal să nu se valorifice corespunzător ; mai sînt cazuri cînd producția declasată este relativ ridicată în volumul producției, sau cînd unele piese sînt supradimensionate, chiar și în faza finală ; se mai întîlnesc situații cînd se mențin în fabricație mașini și utilaje care au o greutate proprie nejustificat de mare comparativ cu cele similare realizate de firme străine. Pierderile de metal sub diferite forme au fost determinate în principal de gradul scăzut de utilizare a metalului în sectoarele primare (turnătorii și forjă).

Pentru înlăturarea neajunsurilor care se mai manifestă este necesar ca, începînd cu cercetarea și proiectarea tehnologică, al cărui rol este de acțiunea pentru reducerea greutateii produselor, și pînă la fiecare loc de muncă, unde metalul este transformat în produse, să se acționeze energetic pentru închiderea canalelor risipei, pentru promovarea de tehnologii eficiente, pentru reproiectarea și modernizarea produselor care și în prezent mai solicită consumuri specifice ridicate.

Structură optimă în folosirea feroaliajelor

CREȘTEREA CONTINUĂ în ultimii ani a prețurilor feroaliajelor, în special a celor deficitare (nichel, wolfram, cobalt, molibden etc.), a determinat pe plan mondial, în producția de mașini și utilaje, promovarea oțelurilor mai puțin aliate, dar care prin tehnologii de fabricație și soluții constructive corespunzătoare pot înlocui cu succes, în multe cazuri, oțelurile înalt aliate. Această tendință este pregnantă în utilizarea oțelurilor inoxidabile pentru diverse construcții metalice, a oțelurilor rapide pentru scule, a oțelurilor pentru piese tratate termic etc.

În țara noastră producerea și mai ales promovarea oțelurilor economice se situează sub nivelul posibilităților rezultate în special din structura industriei construcțiilor de mașini. Astfel, în consumul de oțeluri inoxidabile, ponderea oțelurilor de tip crom-nichel este prea mare, reprezentând în 1979 peste 88%, față de circa 70% în S.U.A., respectiv 50% în Franța, restul necesarului fiind acoperit cu oțeluri inoxidabile fără nichel sau cu un conținut redus al acestuia. Întrucât în numeroase cazuri există o tendință nejustificată de frinare a promovării oțelurilor inoxidabile economice, ar trebui ca organele competente, să intervină în această problemă, luând măsuri în consecință.

Situații similare se întâlnesc și în cazul oțelurilor rapide pentru scule și al oțelurilor aliate pentru piese tratate termic, ceea ce contribuie în măsură însemnată la sporirea nejustificată a gradului mediu de aliere al acestora, cu efecte negative asupra balanței de deșeuri. **Micșorarea consumului de feroaliaje deficitare este posibilă deoarece în numeroase cazuri proprietățile mecanice superioare necesare unei piese date se pot obține prin tratamentul termic corespunzător al oțelurilor aliate cu elemente ieftine ca manganul, borul, siliciul etc.**

O categorie aparte o reprezintă oțelurile sudabile cu limita de curgere ridicată de tip OL 44 și OL 52. Aliate în principal cu circa 1-1,5% mangan, oțelurile din această clasă permit în condițiile unei proiectări eficiente o reducere a consumului de metal de până la 25%. Acest obiectiv este însă în strânsă corelație cu tipul de laminat folosit și tehnologia de realizare a piesei aplicată de producătorul de utilaj. Se remarcă faptul că spre deosebire de situația existentă pe plan mondial, țara noastră înregistrează pe de o parte o pondere ridicată a consumului de table groase (20% din totalul consumului de laminat față de 11% în țările din Piața Comună), iar pe de altă parte, o pondere scăzută a consumului de produse formate la rece, respectiv profile laminate ușoare (circa 22% din totalul consumului de laminat față de 29% în țările Pieței Comune).

Situația respectivă este datorată în special insuficienței preocupării pentru scăderea grosimii medii a produselor consumate pe seama creșterii cotei oțelurilor cu limită de curgere ridicată.

Clasa de oțeluri aliate	Ponderea optimă în total consum oțeluri aliate pentru tratamente termice (%)	Solicitări pentru 1981			
		C.I.U.E. M.M.R.	C.I.U.T.	M.R.	G.I.P.M.A.
Mangan-mangan-siliciu	30	1	7	2	
Crom-crom-siliciu, crom-mangan	15	20	23	44	
Crom-molibden	20	29	21	4	
Crom-nichel-molibden, crom-nichel	20	39	28	24	
Crom-vanadiu	5	3	5	—	
Alte tipuri	10	8	16	26	

Astfel, la întreprinderile din Centrala de tractoare și mașini agricole (ne referim în special la mașinile agricole) cota oțelurilor de tip OL 52 atinge aproape 28% din totalul consumului de tablă groasă, respectiv aproape 8% din totalul consumului de profile laminate, iar la întreprinderile din Centrala de material rulant și utilaj tehnologic ponderea este similară — circa 37% la table și 12% la profile din oțeluri de tip OL 52 în totalul consumului de metal. Dacă se compară această situație cu structura consumului existentă, de exemplu, în R.D.G., unde în 1979 consumul de oțeluri de tip OL 52 atinge 61,5% din totalul consumului de oțeluri sudabile, ne dăm seama de rezerve substanțiale pentru scăderea greutății proprii a mașinilor și utilajelor pe care le construim.

○ acțiune cu reale efecte economice

ÎN PREZENT, ca în toate ramurile productive ale economiei, acțiunea de tipizare și specializare a producției se dovedește a avea reale efecte economice atât pentru unitățile metalurgice, cât și pentru cele constructoare de mașini. Tipizarea producției permite o mai bună utilizare a instalațiilor și agregatelor în unități metalurgice și deci sporirea pe această cale a producției de metal datorită, în special, reducerii frecvențelor schimbări, ale unor condiții tehnologice de lucru, omogenizării calității etc. De asemenea, ea are efecte pozitive și în cazul consumatorilor de metal prin simplificarea activității proiectanților și a serviciilor de aprovizionare tehnico-materială, reduce stocurile de produse cu mișcare lentă. Dar nu trebuie să se piardă din vedere faptul că eficiența maximă a tipizării se obține numai în condițiile în care aceasta se implementează în economie pornind de la o activitate de proiectare și inginerie tehnologică din construcția de mașini și utilaje tehnologice de înaltă calitate, în care fiecare material prevăzut în documentație are la bază o analiză temeinică, tehnică și economică.

Adaptarea documentațiilor existente la structura de materiale tipizate trebuie să vizeze și **promovarea oțelurilor economice, carbon sau aliate cu elemente nedeficitare**, caracteristicile impuse de condițiile de funcționare a utilajelor fiind asigurate în principal prin aplicarea de tehnologii moderne, (tratamente termice etc.). În acest fel, va fi

posibilă micșorarea nivelului mediu de aliere al oțelurilor folosite în economia națională, nivel mai ridicat ca în țări dezvoltate industrial, ca urmare a faptului că se constată cazuri de înlocuire a unor tehnologii avansate prin folosirea oțelurilor mai bogat aliate. După cum rezultă din datele din tabelul nr. 2, unele centrale industriale din industria constructoare de mașini au promovat în mod exagerat oțelurile aliate cu elemente deficitare — crom, nichel, molibden —, fiind departe de structura considerată ca optimă pentru consumul oțelurilor aliate pentru tratamentul termic.

Economisirea materiilor prime, combustibililor și energiei în producție și în consum impune studierea cu grijă a diverselor stadii de exploatare a produselor de la darea lor în folosință și până la scoaterea din uz, cu scopul de a releva toate nivelurile posibile de intervenție. **Se impune ca, încă de pe planșeta de desen, proiectantul să se preocupe și să realizeze corelarea optimă între utilizarea resurselor materiale și energetice și necesitățile de consum, prin :**

- utilizarea de materiale tipizate, în limitele normelor de consum aprobate ;
- folosirea materialelor eficiente produse în țară în locul celor scumpe, deficitare, promovate îndeosebi din import ;
- ușurarea rațională și miniaturizarea produselor, astfel ca, încorporând cantități mai reduse de materiale și energie în produse să se asigure funcțiile și calitățile corespunzătoare necesare utilizării lor ;
- promovarea, extinderea și generalizarea celor mai economice procedee de fabricație din punct de vedere al materialelor și energiei ;
- optimizarea duratei de viață a produselor în strânsă corelare cu cantitatea de materiale și energie încorporată ;
- tipizarea produselor și elementelor componente ale acestora, urmărind utilizarea materialelor și procedeele tehnologice cele mai eficiente ;
- utilizarea pe scară cât mai largă a materialelor recuperabile și reciclabile, rezultate atât în procesul productiv, cât și după scoaterea din uz a produselor respective.

Realizarea acestor deziderate va aduce o contribuție importantă la valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice, condiție fundamentală a dezvoltării eficiente a economiei naționale.

Barbu GH. PETRESCU

Experiențe în actualitate

Autoaprovizionarea localităților cu produse agricole: valorificarea unui important potențial

BUNA APROVIZIONARE a populației cu produse agroalimentare constituie o preocupare constantă a partidului și statului nostru, întrucât contribuie nemijlocit la creșterea nivelului de trai al întregului popor. Cincinalul încheiat a marcat din acest punct de vedere progrese substanțiale, punând la dispoziția populației cantități sporite de produse agroalimentare. Astfel, la carne consumul mediu anual pe locuitor a crescut cu 17 kg. De asemenea, populația a consumat mai mult lapte, mai multe legume, cartofi și alte produse.

Un rol important în asigurarea cu produse agroalimentare a tuturor localităților țării îl are sistemul de autoaprovizionare — componentă a autoconducerii și autogestivității unităților administrativ-teritoriale, element caracteristic pentru orientarea în profil teritorial a producției agricole vegetale și animale în noul cincinal. Bazat pe conceptul de deosebită valoare — sub raportul eficienței economice și sociale — formulat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acest sistem începe să-și constituie, asamblate și rozeze angrenajele, astfel ca încă în acest an avantajele sale să se materializeze de la nivel de județ pînă la fiecare localitate, de la nivelul producătorului la cel al consumatorului.

În acest sens, fiecare localitate trebuie să-și cunoască resursele proprii, acționînd pentru sporirea permanentă a producțiilor agricole printr-o repartizare optimă a culturilor pe sole, prin asigurarea necesarului de semințe, prin echilibrarea rațiilor furajere în hrana animalelor, printr-o mai bună organizare a muncii.

În sporirea producției agricole și, implicit, în îmbunătățirea aprovizionării populației un rol important va avea aplicarea Legii privind constituirea, repartizarea și folosirea pe județe a resurselor pentru aprovizionarea populației cu carne, lapte, legume și fructe. Se impune să se acționeze cu hotărîre în fiecare județ, în fiecare localitate pentru creșterea continuă a producției agricole vegetale și animale, în vederea îmbunătățirii consumului alimentar și satisfacerii într-o măsură mai mare a celorlalte cerințe ale economiei naționale.

În cele ce urmează ne vom referi la realizările obținute în ultimul timp în domeniul autoaprovizionării cu produse agroalimentare, precum și la noile măsuri luate în acest sens în județul Brăila.

Sprijin concret și masiv gospodăriilor individuale

ÎN AGRICULTURA județului Brăila producția de legume ocupă un loc important; suprafața cultivată

deține o pondere însemnată, iar cantitățile obținute satisfac nevoile de consum ale populației, creînd unele disponibilități. Dealtfel, condițiile pedoclimatice favorizează această îndeletnicire a locuitorilor. Ca rezultat al materializării măsurilor de valorificare a potențialului, producțiile au crescut atît în cadrul unităților socialiste, cît și în gospodăriile populației, transformînd județul, de pildă, dintr-un „importator” într-un „exportator” de cartofi.

În ce privește gospodăriile populației, sporurile mari pe unitatea de suprafață cultivată sau pe animal furajat asigură acoperirea nevoilor de consum ale producătorilor individuali și crearea unui important disponibil de produse pentru fondul central al statului. În condițiile noilor prețuri de contractare și achiziții, valorificarea excedentului de produse agricole reprezintă o cale sigură și importantă de venituri suplimentare.

După modul de folosință a terenului în cadrul gospodăriilor populației (inclusiv orașul Făurei și municipiul Brăila), suprafața agricolă de 16 241 ha este repartizată astfel: 504 ha în cadrul consiliilor populare, 380 ha la gospodăriile individuale și 15 357 ha în gospodăriile membrilor cooperatori. Suprafața arabilă, de 13 400 ha, este cultivată cu legume de cîmp, fasole boabe, cartofi, pepeni, porumb, floarea-soarelui, sfeclă de zahăr și culturi furajere, urmărindu-se obținerea unor producții sporite la hectar. Așa, de exemplu, producția medie planificată în 1981 la porumb este de 5 050 kg, iar la sfecla de zahăr de 34 000 kg.

În anul 1980, gospodăriile populației din județul Brăila au predat statului, în condiții avantajoase pentru ele, 787,4 tone de legume, peste 100 tone de cartofi, circa 69 tone de fructe, importante efective de animale și cantități de produse alimentare.

Populația județului deține în gospodării proprii un important efectiv de: bovine, porcine, ovine, păsări și mai mult de 86% din familiile de albine (vezi tabelul).

Structura pe specii a efectivelor de animale în județul Brăila, la 5 ianuarie 1981

Specii de animale	Total efective (capete)	din care : în gospodăriile populației
Bovine	150 262	26 617
din care : vaci și bivolițe	56 911	12 775
Porcine	600 193	62 509
Ovine	462 271	179 994
Păsări	2 165 112	peste 1 mil.
Familii de albine	23 246	20 140

Realizările obținute obligă consiliul popular județean, direcția generală pentru agricultură și industrie alimentară, precum și celelalte organe județene de specialitate să acorde acestor gospodării un sprijin permanent și eficient în realizarea unor producții superioare, potrivit sarcinilor trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 16—17 decembrie 1980 și la recenta Consfătuire de lucru de la Brașov, privind sporirea producției agricole și aprovizionarea mai bună a populației din mediul urban și rural cu carne, lapte, ouă, legume și alte produse. Biroul-comitetului județean de partid a luat în acest sens o serie de măsuri concrete.

Potrivit estimărilor făcute, la nivelul anului 1981 resursele proprii pentru aprovizionarea populației județului vor fi constituite din 8 600 t carne, 107 mii hl lapte de consum și 34,2 milioane ouă. O cantitate importantă de carne (6,7% din total) va fi asigurată din contractări și achiziții de la gospodăriile populației, iar 15% din cantitatea de lapte o vor reprezenta achizițiile și contractările suplimentare.

Comitetul executiv al consiliului popular județean a elaborat un program pe întregul cincinal, privind creșterea animalelor în gospodăriile populației. Efectivele în cele 57 396 gospodării din mediul rural urmează să ajungă în 1985 la 57 064 bovine (214% față de nivelul actual), 122 480 porcine (196%), 345 200 ovine (192%) și peste 1,7 milioane păsări (circa 170%).

Realizarea acestui program va fi posibilă pe baza ajutorului acordat crescătorilor individuali. Astfel, pentru asigurarea lor cu porci, cooperarea de consum va organiza maternități în sistem gospodăresc pe spații disponibile proprii sau închiriate de la alte unități socialiste: materialul biologic necesar populației urmează să fie achiziționat de la unități agricole din județ, urmărindu-se pe cit posibil preluarea de scroafe montate. Încă în anul în curs, în aceste maternități de scroafe se vor obține circa 6 500 de porci, iar în anul 1985 peste 17 500 de capete. Totodată, în cooperare cu unitățile agricole cooperatiste se vor organiza 10 maternități, ce vor produce în 1981 aproximativ 8 700 de porci.

Pentru dezvoltarea aviculturii, gospodăriilor populației le vor fi livrați un milion de pui de o zi, de la 5 centre de incubație special constituite. Beneficia-

Gh. N. IOSIF
Gh. FRAȚILA

(Continuare în pagina 24)

PERFEȚIONAREA LEGISLAȚIEI ECONOMICE

CORELAREA PE BAZE ECONOMICE A PREȚURILOR —
STIMULENT PENTRU APLICAREA FERMĂ
A NOULUI MECANISM ECONOMICO-FINANCIAR ÎN AGRICULTURĂ

ACCELERAREA procesului de dezvoltare intensivă și de modernizare a agriculturii constituie una din prioritățile de bază în noul cincinal 1981—1985, de a cărei înfăptuire depind într-o măsură însemnată dezvoltarea întregii economii naționale, ridicarea bunăstării întregului popor. Beneficiind de sprinjalul larg al partidului și statului prin politica de creștere în ritm înalt a bazei sale tehnico-materiale și de perfecționare continuă a conducerii planificate, agricultura trebuie să facă un însemnat salt calitativ. Actualul cadru organizatoric este capabil să-i asigure o conducere unitară atât în profil teritorial cit și departamental, permițând accentuarea procesului de concentrare și specializare a producției agricole. Totodată, introducerea noului mecanism economic în unitățile agricole impune aplicarea consecventă a principiului autogestiuunii și autofinanțării.

În acest sens s-au creat condiții îmbunătățite prin complexul de măsuri aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. din 16—17 decembrie 1980 cu privire la actualizarea și corelarea pe baze economice a prețurilor de producție, de contractare și achiziții la unitățile agricole și producătorii individuali. De asemenea, Legea adoptată de Marea Adunare Națională în sesiunea din decembrie a statuat introducerea, de la începutul acestui an, a noilor prețuri de producție, de contractare și de achiziții în agricultură, actualizate și corelate pe principii economice, urmărind rentabilizarea tuturor produselor și activităților din această ramură. Legea prevede obligația unităților agricole de stat și cooperatiste de a acționa pentru întărirea autogestiuunii economico-financiare, pentru reducerea cheltuielilor de producție, îndeosebi materiale, prin îndeplinirea și depășirea producțiilor planificate, realizarea la timp și în bune condiții a tuturor lucrărilor agricole, folosirea eficientă a mașinilor și utilajelor, a sistemelor de irigații, a îngrășămintelor.

ÎMBUNĂTĂȚIREA corelării prețurilor de producție, de contractare și de achiziții corespunde unei necesități obiective și cerințelor creșterii eficienței economice în întreaga activitate din agricultură.

Practica analizei și controlului permanent al gestionării resurselor financiare, prin elaborarea și urmărirea îndeplinirii, de către fiecare unitate agricolă socialistă, a bugetului de venituri și cheltuieli ca instrument de bază al conducerii activității economice, a relevat că în multe unități nivelul rentabilității înregistrează o evoluție descendentă, în bună parte datorită faptului că prețurile de achiziții la o serie de produse agricole — rămase neschimbate o lungă perioadă de timp (unele din 1965) — nu reușeau să acopere nivelul costurilor de producție efective, influențate de modificarea prețurilor la materiile prime, materiale și energie. În zootehnie, mai puțin sectorul ovin, prețurile rămăseseră aceleași din 1973, iar în domeniul producției vegetale (grâu, porumb, orz furajer, floarea soarelui, sfeclă de zahăr, soia, cartofi de toamnă), de peste 12 ani.

Evoluția costurilor de producție și a prețurilor medii de realizare la asociațiile economice intercooperatiste cu profil zootehnic

(în % ; 1970 = 100)

Produsul	Costuri de producție		Prețuri medii de realizare	
	1975	1979	1975	1979
Carne de porc	137	149	112	115
Carne de bovine	144	164	126	132
Carne de ovine	108	119	103	100
Carne de pasăre	97	94	85	80
Lapte de vacă	120	121	111	113
Ouă	94	94	88	88

În exemplul prezentat trebuie subliniat faptul că unitățile economice (asociațiile intercooperatiste) și dispus în general de condiții asemănătoare, producția realizându-se pe baza unor tehnologii moderne, în sistem industrial. Se constată că prețurile medii realizate din livrarea produselor au rămas mult în urma costurilor de producție, a căror creștere a fost de 3,2 ori mai mare la carnea de porc, de 2 ori mai mare la carnea de bo-

vine etc. Suportarea de la buget a influențelor determinate de creșterile reale ale costurilor de producție și nerealizarea de beneficii în unitățile agricole nu puteau constitui un stimulent pentru efortul propriu al unităților de a sporii producțiile medii și totale la diferite produse agricole, de a micșora costurile de producție prin utilizarea la maximum a tuturor resurselor existente.

Un efect secundar al necorelării prețurilor cu valoarea produselor agricole l-a constituit și realizarea unor beneficii mari în cadrul unor sectoare ale industriei prelucrătoare și a unor rezultate nefavorabile în unitățile agricole producătoare.

MĂSURILE intrate în vigoare sint menite să întărească rolul sistemului de prețuri în înfăptuirea politicii agrare a partidului, să mobilizeze toate unitățile agricole pentru aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, a principiilor autoconducerii și autogestiuunii. Ele permit măsurarea mai exactă a eforturilor depuse în fiecare unitate pentru creșterea rentabilității producției agricole vegetale și animale, stimulând în același timp preocuparea pentru reducerea substanțială a cheltuielilor materiale. Unitățile agricole socialiste și producătorii individuali vor fi cointeresați în creșterea producțiilor medii, ridicarea calității produselor agricole și predarea acestora, conform contractelor, la fondul de stat.

Prin actualizarea și îmbunătățirea corelării prețurilor de producție, de contractare și achiziții se asigură reflectarea în gestiunea unităților agricole, ca și la producătorii individuali, a dimensiunii reale a veniturilor și cheltuielilor.

În acest sens, legea prevede unificarea unor prețuri și ștergerea diferențelor între sectorul cooperatist, de stat și particular, pentru a asigura prețuri unice la aceleași produse și de aceeași calitate. Astfel, toți producătorii agricoli sint puși în situații comparabile, fiecare primind, pentru aceeași cantitate de produse, același preț.

În mod corespunzător vor fi actualizate și corelate economic tarifele pentru lucrările efectuate de stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, în scopul așezării acestor unități pe principii autogestiuunii economico-financiare. Serviciile prestate de S.M.A. pentru I.A.S.-uri și C.A.P.-uri, ca și pentru țărănimea necooperativizată din zonele de deal și de munte, vor fi plătite după tarife stabilite pe principii unitare.

Caracterul unitar al noilor prețuri de producție, de contractare și achiziții, ca și al tarifelor pentru lucrările de mecanizare are la bază: apropierea nivelului de dotare tehnică al unităților agricole de stat și cooperatiste, egalizarea prețurilor din amonte pentru materiile prime, diferite materii și materiale destinate agriculturii.

Diferențierea gradului de rentabilitate a unităților agricole va avea loc în viitor pe baza sporirii producțiilor și a calității acestora. În acest sens, acordarea de prime sau sporuri de preț pentru producția livrată la export, ca urmare a realizării unor cantități peste contract și a unei calități superioare, constituie o formă de stimulare a unităților agricole și a producătorilor individuali, care și-a dovedit viabilitatea.

Actualizarea prețurilor la produsele agricole, acțiune politică și economică de maximă însemnătate, impune fiecărui colectiv de muncă din agricultură să acționeze cu toată răspunderea pentru reducerea cheltuielilor materiale, a consumurilor specifice, pentru utilizarea la maximum a capacităților de producție, a potențialului productiv al pământului, valorificarea potențialului biologic al soiurilor de plante și al raselor de animale, pentru creșterea productivității muncii.

Înfăptuirea programului de creștere a eficienței economice în toate sectoarele de activitate, de sporire a veniturilor unităților agricole socialiste și ale țărănimii constituie un factor deosebit de activizare a eforturilor pe care colectivele de lucrători din agricultură și întreaga țărănime le depun pentru creșterea continuă a producției agricole și a productivității muncii sociale în această ramură de bază a economiei naționale.

Maria STROE
Călin IONESCU

Institutul de economie agrară

COMPETITIVITATEA — factor hotărâtor în realizarea planului la export

CARACTERISTICA pentru desfășurarea revoluției tehnico-științifice contemporane, pentru asigurarea unui ritm rapid al progresului tehnic în domeniul industriei constructoare de mașini este întrepătrunderea știință-producție. Acest proces de fuziune este condiționat, pe de o parte, de stadiul de dezvoltare a producției — care să-i asigure posibilitățile de asimilare a noului, iar pe de altă parte, de forma utilizabilă a informațiilor reprezentând rezultatele cercetării.

Prezentăm, în continuare, experiența unei întreprinderi din industria constructoare de mașini — *Întreprinderea de mașini-unelte Bacău* — care, beneficiind de oportunitățile unei înzestrări moderne, dar confruntată și cu restricțiile impuse de complexitatea deosebită a cercetării-dezvoltării în această ramură, a reușit să asigure an de an un ritm alert de înnoire a nomenclatorului de export și, implicit, o competitivitate înaltă a produselor sale.

ÎNTEPRINDEREA DE MAȘINI-UNELTE BACĂU, care a luat înțință în anul 1971, este profilată pe fabricația de mașini-unelte pentru așchiat metale, incluzând tipuri cu grad înalt de tehnicitate și complexitate, cum sînt mașinile orizontale de alezat și frezat și mașinile de frezat cu portal.

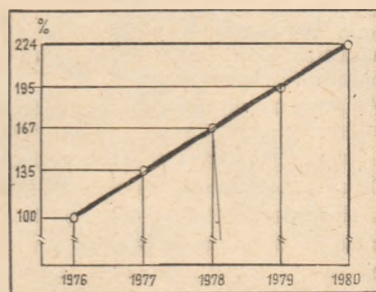
Ca urmare a indicațiilor date de secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu ocazia vizitei de lucru la I.M.U. Bacău, s-a diversificat nomenclatorul de fabricație prin asimilarea de noi produse și modernizarea celor existente, ceea ce a contribuit la reducerea efortului valutar al țării, la înzestrarea economiei naționale cu mașini-unelte românești cu performanțe înalte, la creșterea competitivității participării la diviziunea internațională a muncii. De la intrarea completă în funcțiune în anul 1973 — cînd s-a început livrarea primelor mașini de alezat și frezat AF 85—015 și freze longitudinale portal FLP 660 — nomenclatorul de fabricație s-a diversificat puternic, ajungînd la peste 40 variante de mașini, din care 15 sînt variante de bază; ele acoperă necesitățile dotării industriei noastre și sînt exportate în peste 40 de țări din toate continentele.

Mașinile se execută după documentații tehnice elaborate de specialiști din cadrul întreprinderii sau de institutul de specialitate I.C.S.I.T.-București, iar unele pe bază de licențe. Nomenclatorul actual cuprinde — pe lângă variantele standard — și variante de mașini noi, cu afișare a cotelor, cu comandă program, ca și centre de prelucrare, de mare complexitate și randament. Dintre acestea se pot enumera: mașinile orizontale de alezat și frezat cu montant fix AF 63-2, AF 85—018, AF 85—019, AFD 100—010, AFD

100—001, AFD 100—0024, AFD 85—010, AFD 100—0034 și cele cu montant deplasabil AFC 130—2A; mașinile de frezat cu portal FLP 1 000, FLP 2 200; centrul de prelucrare CPAF 90; mașina de rectificat plan cu ax vertical RPVR 1 000.

Sub impulsul cerințelor de pe piața internă și cea externă, procesul de înnoire a producției prin diversificarea și creșterea numărului de tipodimensiuni și variante de produse (vezi graficul nr. 1) a înregistrat, în cincinalul

Graficul nr. 1



Dinamica procesului de înnoire și diversificare a producției

care a trecut, un ritm mediu anual de peste 40%, astfel că față de nivelul din 1976, la sfîrșitul anului trecut nomenclatorul de producție s-a dublat.

Specialiștii întreprinderii în colaborare cu cei de la I.C.S.I.T.-București au căutat să proiecteze și să asimileze mașini care să se situeze la nivelul tehnicii mondiale, cu caracteristici funcționale și de calitate echivalente sau apropiate de ale produselor unor firme cu renume pe plan mondial. Mașinile cu performanțe depășite au fost modernizate, urmărindu-se creșterea competitivității lor. Amintim mașinile AF

85—019 și AFD 100—030, care, în urma modernizărilor făcute, se pot compara cu fiabilitate și productivitate cu mașini ale firmelor cu tradiție în acest domeniu, ca de exemplu Wotan, Henschel, Cerutti, Nigata, Pegard, Callot și altele. Un studiu comparativ privind performanțele produselor noastre de bază AF 85, AFD 100, FLP 660 cu cele ale mașinilor unelte străine similare evidențiază succesul preocupărilor de aliniere la nivelele de calitate ale marilor producători mondiali.

În cucerirea piețelor argumentul nostru a fost calitatea

PRIMELE LIVRĂRI LA EXPORT ale mașinilor-unelte fabricate la Bacău au fost făcute în 1974, începute cu mașina de alezat și frezat AF 85—015 (introdusă în fabricație pentru prima dată în preajma zilei de 23 August 1973), exportată în 3 țări socialiste. În anul 1975 se livrau deja partenerilor de peste hotare de 6 ori mai multe mașini-unelte, în țări cu puternică tradiție industrială, cum ar fi: Cehoslovacia, R. D. Germană, Anglia ș.a. Treptat, pe piața internațională au început să fie cunoscute și solicitate mașini-unelte fabricate de întreprinderea noastră, ceea ce a determinat creșterea puternică a exportului, inclusiv în țări cu un deosebit prestigiu de producătoare de mașini-unelte. Astfel se face că în anul 1976 livrările la export au crescut cu 80% față de anul anterior, marcînd adevărata consacrare pe piața internațională, unde calitatea deosebită și precizia în prelucrare, la nivelul celor mai exigente norme internaționale, au impus mașinile noastre; portofoliul de comenzi a înregistrat noi beneficiari externi, din țări mari producătoare mondiale de mașini-unelte ca R. F. Germania, U.R.S.S., Japonia. De altfel, partenerii din aceste țări, verificînd fiabilitatea înaltă, parametrii de funcționare ai mașinilor livrate de I.M.U. Bacău, au devenit clienți permanenți, menținîndu-și de la un an la altul nivelul comenzilor sau chiar sporindu-l sau diversificîndu-l.

Un an de referință pentru întreprindere se poate spune că a fost și anul 1978, prin pătrunderea pe piața S.U.A. și a Italiei, care în anii următori au devenit clienții cei mai importanți ai

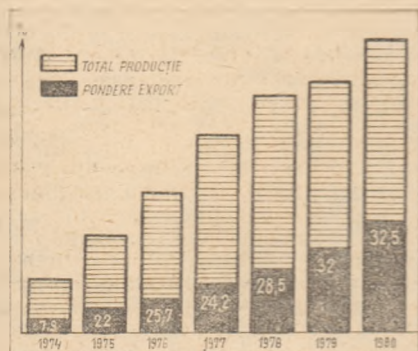
intreprinderii. Luând ca bază livrările efectuate în 1978 în S.U.A., în 1979 s-au livrat de 35 de ori mai multe mașinile, iar în 1980 volumul exportului pe această relație a crescut în continuare, existând comenzi ferme și pentru anii următori. Față de livrările efectuate în 1978 partenerilor din Italia, anul 1980 a înregistrat o creștere de 3,5 ori.

Pe ansamblul întreprinderii, în anul 1979 creșterea livrărilor la export a fost de 14,5%, cu mult peste media pe total grupă mașini-unelte de prelucrare prin așchiere. Peste 33% din livrări au fost orientate spre piețele statelor puternic industrializate, în condițiile unei concurențe acerbe, unde calitatea și execuția ireproșabilă au impus mașinile românești fabricate la Bacău.

În anul 1980 s-a realizat o creștere de 40% față de 1979, per total export și de 96% per relația devize libere din care aproape două treimi în țări ca S.U.A., R.F.G., Italia și Japonia, ceea ce vorbește de la sine despre înaltul nivel tehnic atins.

Calitatea mașinilor-unelte, ca și importanțele livrări ale I.M.U. Bacău pe piața S.U.A. au făcut ca, cu ocazia vânzării celei de a 1000-a mașină-unealtă românească să primim din partea beneficiarului american o medalie jubiliară pentru merite deosebite în promovarea exportului românesc pe piața S.U.A. În graficul de mai jos redăm dinamica exportului în anii '79.

Graficul nr. 2



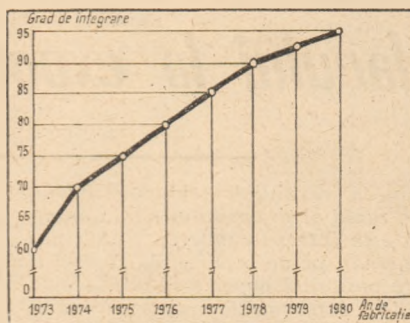
Dinamica ponderii exportului în total producție

Cei 3 factori ai competitivității: organizare, modernizarea tehnologiilor, creșterea randamentelor

LA ÎNCEPUTUL fabricației de mașini-unelte la întreprinderea noastră, o mare parte din piese se aduceau de la alte întreprinderi colaboratoare din țară, în timp ce noi livram altor întreprinderi piese în colaborare. Pe parcursul fabricației o parte din acestea, cum sînt: roțile dințate (în afară de cele cu dantură curbă, pentru care nu avem mașină de danturat), axele can-

late, șuruburile conducătoare, axele principale, unele piese forjate etc. au fost integrate în fabricația proprie, (vezi graficul nr. 3) eliminându-se astfel cheltuielile de transport și unele dereglări ce apăreau în procesul de cooperare interuzinală.

Graficul nr. 3



Creșterea gradului de integrare a producției

Colectivul întreprinderii este preocupat și de problema îmbunătățirii indicatorilor de consum al materialelor. Astfel, prin aplicarea de noi soluții constructive și tehnologice se preconizează să se reducă greutatea produselor fabricate cu circa 20%. Numai la produsele din familia mașinilor de alezat și frezat se va obține, în anul 1981, o economie de circa 623 t de metal, aplicându-se trei noi soluții constructive, prezentate în graficul nr. 4.

Avem în vedere în continuare o serie de îmbunătățiri constructive care să ducă la creșterea indicelui de valorificare a metalului, inclusiv a aluminiului și bronzului, materiale energointensive. Astfel, la nivelul anului 1981 se preconizează o economie de circa 11,5 t aluminiu la mașinile de alezat și frezat și de circa 5,5 t la grupa mașinilor de frezat cu portal. De asemenea, în acest an vom aplica în producția de serie variante de piese de performanță în construcție sudată, înlocuind piesele turnate.

Asigurarea unui strict regim de economisire a energiei și combustibililor este o caracteristică a actualului cincinal, care presupune reducerea consumurilor specifice de combustibili și energie pe unitatea de produs, prin perfecționarea tehnologiilor de fabricație, modernizarea structurilor de producție, îmbunătățirea randamentelor energetice ale instalațiilor, înlăturarea oricăror cauze de pierdere a energiei.

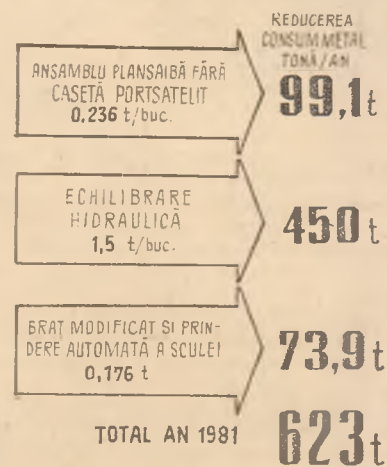
Pentru a se ajunge la nivelele de consumuri energetice preconizate I.M.U. Bacău urmărește și sub acest aspect modernizarea produselor sale. Au fost introduse în fabricația de serie mașini de alezat și frezat tip A.F.C., freze portal și centre de prelucrare acționale cu curent continuu, se pregătește înlocuirea acționărilor cu curent alternativ prin acționări cu curent continuu la mașinile de alezat și frezat de tip AF și la frezele portal. Aceasta contribuie la reducerea consumului de energie electrică prin dozarea consumului de

putere în funcție de parametrii mecanici la care se lucrează (turație, avans). Totodată, prin reglarea în trepte, continuă a turației se ridică mult precizia mașinilor-unelte. În cazul utilizării centrelor de prelucrare, datorită reducerii timpului auxiliar (neproductiv), prin schimbarea automată a sculelor se evită funcționarea în gol, reducându-se deci consumul de energie.

Introducerea în programul de fabricație al I.M.U.-Bacău a mașinilor-unelte de mare productivitate, cu viteze sporite și de înaltă precizie, prevăzute cu comandă numerică și schimbarea automată a sculelor, se înscrie în realizarea sarcinilor trasate de Congresul al XII-lea al P.C.R. privind ridicarea calitativă a întregii activități economice.

În anul 1980, ca urmare a eforturilor depuse de oamenii muncii din întreprindere pe linia întăririi autoconducării și autogestirii economico-financiare și autofinanțării, s-a depășit beneficiul planificat din activitatea totală cu 15,9% fapt ce a permis ca repartizarea beneficiului pe destinații să se realizeze integral și cu depășiri substanțiale. Astfel, fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii depă-

Graficul nr. 4



Perfecționări constructive ce conduc la reducerea greutății mașinilor-unelte și la importanțele economiei de oțel

șeste volumul prevăzut prin plan cu 20%, iar în același timp s-a putut constitui un fond pentru construcții de locuințe și pentru alte destinații cu caracter social de aproape un milion de lei. De asemenea, s-a constituit un fond de participare a oamenilor muncii la beneficii aferent producției realizată la export, de 400 mii de lei.

Hotărât să traducă în viață sarcinile deosebite ce ne stau în față pe linia exportului, colectivul de oameni ai muncii al I.M.U.-Bacău va depune tot efortul pentru realizarea indicatorilor calitativi și cantitativi pe anul 1981, care marchează un deceniu de la înființarea întreprinderii.

Vasile GOGU

Director al Întreprinderii de mașini-unelte Bacău

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

ÎNTĂRIREA CONTROLULUI FINANCIAR, CERINȚĂ DE MARE ACTUALITATE

CONTROLUL, componentă a conducerii științifice a societății și formă de manifestare a funcției economico-organizatorice a statului socialist, este chemat să asigure cunoașterea modului în care se aplică hotărârile de partid și legile țării în toate domeniile activității economico-sociale și, totodată, să îndeplinească o funcție socială de perfecționare a întregii activități. Importanța și rolul controlului sporesc continuu, și aceasta deoarece cresc neîncetat dimensiunile cantitative și calitative ale patrimoniului socialist; are loc un proces continuu de creștere a competențelor, atribuțiilor și răspunderilor unităților economice de bază; se amplifică complexitatea vieții și a problemelor economice și sociale în condițiile aplicării autoconducerii muncitorești, ale autogestiei economico-financiare a întreprinderilor.

Astăzi în fața controlului se ridică o serie de noi exigențe, a căror îndeplinire este menită să contribuie la soluționarea problemelor, la bunul mers al activității economice și sociale. Între altele este vorba de accentuarea caracterului preventiv al controlului, de adoptarea celor mai potrivite soluții pentru sprijinirea activității economico-sociale, printr-o strânsă colaborare cu unitățile de control ale oamenilor muncii, de promovare a experienței înaintate, a metodelor moderne și eficiente de organizare și conducere, a spiritului de înaltă responsabilitate și inițiativă, de creștere în general a eficienței cu care se realizează controlul.

Eficiență maximă în utilizarea fondurilor

O COMPONENTĂ a sistemului general de control al activității economico-sociale este controlul financiar. Acțiunea acestui control este legată de procesul complex de gospodărire a fondurilor de care dispune societatea noastră, de modul și condițiile în care se efectuează orice cheltuială, de gestiunea economică și finanțele unităților socialiste, de respectarea disciplinei financiare de plan, de regimul de economii și combaterea oricăror forme de risipă, de rezultatele ce se obțin în procesul de autogestire și autofinanțare a unităților socialiste. Controlului financiar îi revine sarcina și răspunderea de a preveni angajarea cheltuirii fondurilor fără justificare economică; în același timp, el este chemat să asigure obținerea unei eficiențe maxime în folosirea resurselor materiale și financiare ale societății.

Precizând și subliniind rolul controlului financiar, trebuie arătat că, în actuala etapă de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate în țara noastră, acestuia îi revine două funcții principale și anume: funcția de prevenire a abaterilor, neajunsurilor și ilegalităților și funcția de perfecționare a activității economico-sociale, de promovare a spiritului de ordine, disciplină și de economisire maximă a resurselor societății, în condițiile generalizării și consolidării autoconducerii muncitorești, autogestiei economico-financiare a tuturor unităților din economie.

În cele ce urmează ne vom referi în continuare la unele situații concrete privitoare la accentuarea caracterului preventiv al controlului financiar și la intervenția acestuia în asigurarea unei discipline de plan și financiare riguroase în procesul de utilizare a fondurilor materiale și bănești ale societății noastre.

Un prim aspect este acela că, peste tot unde controlul financiar preventiv a fost bine organizat și competent exercitat, s-a reușit să se prevină utilizarea ilegală sau neeficientă a importante valori. Astfel, la întreprinderea de utilaj greu „Progre-

sul“-Brăila, s-a oprit aprovizionarea de la Baza de aprovizionare și desfacere rulmenți Brașov cu unele reperi de rulmenți în valoare de peste 1,5 mil. lei, pentru produse ce nu au mai fost cuprinse în planul de fabricație sau pentru comenzi la care ulterior beneficiarii au renunțat. La întreprinderea „1 Mai“ Ploiești s-au oprit la viză comenzi în valoare de 9 mil. lei emise către B.A.T.M. București, pentru duze și știfturi din carburi metalice sinterizate, deoarece la emiterea acestora nu s-au avut în vedere ultimele modificări ale programului de producție la sapele cu role, comenzile fiind peste necesarul de producție. La Centrala industrială siderurgică Reșița s-au oprit la viză comenzi pentru 6 000 t fontă din import și 600 t var industrial în valoare de peste 8 mil. lei, deoarece necesarul de fontă pentru anul 1981 se realizează din producția furnalelor, iar varul industrial se produce de fabrica proprie.

Controlul preventiv, instrument al autoconducerii

C MĂSURĂ de o importanță deosebită ce se introduce treptat în economie începând cu anul 1981 este aceea privitoare la **controlul economic preventiv**, un nou instrument al autoconducerii muncitorești.

După cum se știe, în prezent, potrivit legii, în toate unitățile socialiste este organizat și se exercită controlul financiar preventiv de către personalul din compartimentul financiar-contabil, asupra operațiilor din care rezultă drepturi sau obligații patrimoniale, pentru o unitate socialistă față de persoane juridice ori persoane fizice. Complexitatea activității economice în condițiile exigenței impuse de generalizarea autoconducerii muncitorești și autogestiei economico-financiare a scos în evidență necesitatea ca o serie de operații cu caracter economic și chiar tehnic să fie supuse unui control preventiv exercitat prin organe de specialitate din domeniile respective. Astfel, în urma experimentărilor făcute timp de peste doi ani la un număr limitat de întreprinderi s-a dovedit obiectiv necesar ca principiile, regulile și experiența organizării și exercitării controlului financiar preventiv să fie extinse la unitățile socialiste cu activitate industrială și cu activitate de construcții-montaj și asupra unor operații cu caracter tehnico-economic, cum ar fi lansarea în fabricație, consumurile de materiale, plata muncii prestate, începerea lucrărilor de construcții-montaj și alte operații asemănătoare, control care să fie exercitat la nivel de secție, fabrică, șantier de către unele cadre tehnice și economice.

În mod concret, se are în vedere ca la unitățile socialiste cu activitate industrială să fie supuse controlului economic preventiv următoarele operații: programarea și lansarea în fabricație a produselor; consumurile de materii prime și materiale peste normele stabilite; stabilirea normelor de muncă locale; efectuarea reparațiilor curente și capitale ale fondurilor fixe. În ceea ce privește întreprinderile de construcții-montaj, controlul economic preventiv urmează să se instituie asupra următoarelor operații: începerea lucrărilor de construcții-montaj; consumurile de materiale peste normele stabilite; realitatea muncii prestate; necesarul de utilaje și mijloace de transport; raportarea producției de construcții-montaj.

Din cele arătate cit și din întreaga concepție care stă la baza acestei noi forme de organizare și exercitare a controlului economic preventiv se pot reține câteva elemente de principiu care

înlesnesc înțelegerea scopului și finalității acestor măsuri, astfel: exercitarea controlului economic preventiv se va realiza, de regulă, în secție, fabrică, șantier, adică acolo unde se înfăptuiește producția, unde au loc consumurile de materiale și manoperă, unde se folosesc și se repară utilajele; accentuarea preocupărilor și răspunderii cadrelor tehnice și economice pentru creșterea eficienței economice, pornind de la faptul că, deși în prezent aceste cadre participă la operațiile respective, totuși nu sînt stabilite sarcinile, modul și condițiile de exercitare a controlului preventiv, precum și răspunderile pentru neexercitarea acestuia în mod corespunzător; neintroducerea de noi formulare, documente sau evidențe și, totodată, așezarea noii forme de control preventiv pe legislația existentă; efectuarea controlului economic preventiv se va realiza cu personalul existent, urmărindu-se ca volumul de muncă al cadrelor tehnice să fie același, astfel încît preocupările lor să rămîină axate în continuare, în principal, asupra problemelor de producție, însă în condițiile creșterii eficienței acestora: controlul financiar preventiv urmează să se exercite în continuare potrivit legii, de către aparatul financiar-contabil, într-o strînsă conlucrare și colaborare cu cadrele tehnice și economice, în procesul îndeplinirii sarcinilor de plan și pentru creșterea continuă a eficienței activității economice.

O contribuție însemnată în procesul de gospodărire a mijloacelor materiale și bănești o aduc și organele de control financiar intern, ale băncilor și Ministerului Finanțelor. Așa, de pildă, organele de control financiar intern din cadrul Ministerului Industriei Chimice au acționat pentru identificarea stocurilor de materii prime și materiale peste necesar, produse finite fără desfășurare imediată, cauzate de necorelarea aprovizionărilor cu planul de producție și modificărilor survenite în structura producției, pentru care unitățile verificate nu luaseră măsuri eficiente de lichidare și valorificare. Prin acțiunile întreprinse în anul 1980 s-a reușit readucerea în circuitul economic a unor asemenea stocuri în valoare de peste 400 mil. lei. Majorarea veniturilor și beneficiilor planificate, prin identificarea posibilităților de sporire a volumului taxelor pentru serviciile prestate s-a realizat și

de organele controlului financiar intern din Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor la unitățile din subordine, cu peste 110 mil. lei. Creșterea capacității de plată a unităților controlate ca și constituirea fondurilor proprii și achitarea obligațiilor către buget a constituit o preocupare susținută a controlului financiar intern din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini. Prin acțiunile întreprinse s-au accelerat decontările prin încasarea debitelor și plata creditorilor în sumă de cca. 276 mil. lei. Accentuarea caracterului preventiv al verificărilor efectuate de organele de control financiar intern din sistemul Ministerului Construcțiilor Industriale a permis oprirea înainte de efectuare a unor operațiuni economice și financiare neeconomicoase, neoportune și chiar nelegale, în valoare de peste 5,3 mil. lei. Tot ca o preocupare deosebită se poate menționa și aceea de realizare integrală și la timp a drepturilor cuvenite bugetului de stat.

Desigur, șirul unor astfel de exemple poate continua. Important este însă a sublinia și faptul că, nu în toate cazurile, organele de control financiar au dovedit fermitate față de unele neajunsuri și abateri, ce din păcate se mai produc în unitățile noastre economice și bugetare.

În lumina sarcinilor și orientărilor date de conducerea partidului, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, la plenarele C.C. al P.C.R. din octombrie și decembrie 1980 și la plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din ianuarie 1981, controlului financiar din țara noastră îi revin obligații și răspunderi deosebite în legătură cu aplicarea, în continuare, cu toată fermitatea a principiilor noului mecanism economico-financiar în condițiile noilor prețuri de producție, livrare și achiziții, al rentabilizării tuturor activităților și produselor, ale extinderii autogestunii economico-financiare la unitățile bugetare și în bugetele locale, ale unităților administrativ-teritoriale, ale realizării de economii suplimentare în toate domeniile vieții economice și sociale în cadrul unei discipline financiare riguroase la toate nivelurile.

Radu CIURILEANU

director general în Ministerul Finanțelor

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

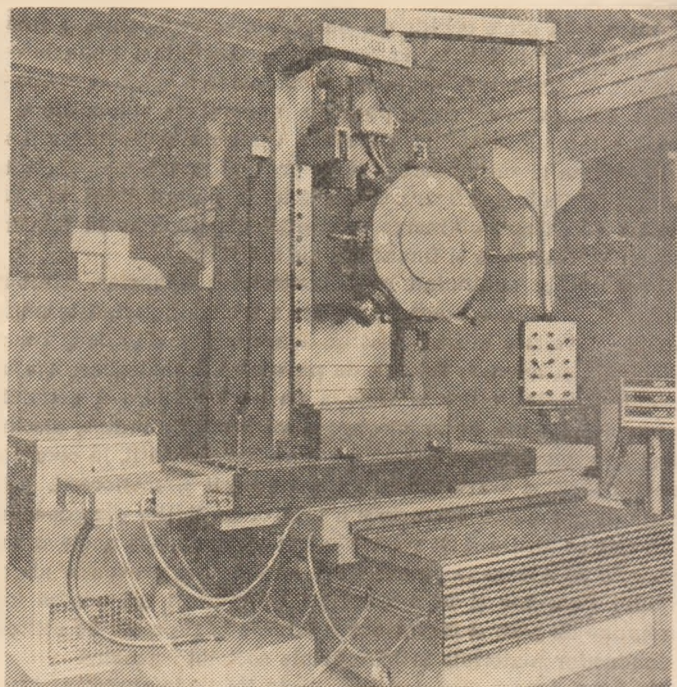
Mașini de frezat cu cap revolver

Mașinile de frezat cu batiu fix și cu masă în cruce cu cap revolver dotate cu afișaj de cote (FR-500 A) sau cu comandă numerică (FR-500NC), fabricate de întreprinderea „Infrățirea” din Oradea, sînt concepute în sistem „Baukasten”, cu un grad de folosire a pieselor de la o mașină la alta de circa 80%. Astfel, se simplifică problema serviciului în întreprindere și, implicit, se rezolvă în mare măsură problema stocului pieselor de schimb. Piese de bază, executate în sistem modular, permit executarea mașinilor în variante dimensionale diferite. Capul revolver al acestor mașini are opt axe principale, fiecare cu conul interior ISO 50.

Mașinile cu comandă numerică pot face prelucrări de conturare prin interpolare liniară sau circulară, într-un plan la alegele, axele comandate numeric fiind X, Y și Z. Echipamentele de comandă numerică cu care sînt dotate aceste mașini sînt de concepție și fabri-

cație românească, dar pot fi și de fabricație străină. Acționarea se face, în totalitate, prin comenzi executate de la un panou electric suspendat, sau și de la echipamentul de comandă numerică în cazul mașinilor cu comandă numerică. Robustețea deosebită, manevrarea ușoară și precizia care le este asigurată prin construcție fac ca aceste mașini să fie utilizate în condiții economice de lucru atât în lucrările de eboșare cit și în cele de finisare. Pe aceste mașini pot fi astfel uzinate piese cu gabarite maxime de 500 mm lățime, 1500 mm lungime și 500 mm înălțime, sub formă de plăci sau carcase plate pentru care sînt necesare executarea unui număr foarte mare de alezări, frezări, găuriri sau filetări cu scule diferite, frezări după contur, frezări de suprafețe paralele cu masa mașinii etc.

Utilizarea mașinilor cu cap revolver permite micșorarea timpilor auxiliari din procesul de așchiere prin eliminarea opera-



ției de schimbare a sculei la modificarea genului de prelucrare. În scopul măririi posibilităților tehnologice, mașinile

sînt prevăzute cu dispozitive și scule speciale, care le sporesc substanțial gradul de universalitate.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Maistru

POTRIVIT legii cu privire la dezvoltarea industriei mici, cooperarea meșteșugărească urmează să-și lărgescă substanțial activitatea de servicii, apropiind-o de populație prin crearea unei rețele ample și diversificate de unități mici. În aceste unități retribuția se face în raport cu prestările de servicii efective realizate, în acord sau cu bucata, pe bază de tarife sau cote procentuale din valoarea prestațiilor, precum și pe bază de cotă parte din încasări; persoanele care îndeplinesc și atribuția de responsabil de unitate pot primi în plus — în funcție de veniturile realizate de toți lucrătorii din unitatea respectivă — o cotă de pînă la 25% din retribuția tarifară proprie. Prevederile se referă și la producția de unicat, cum este croitoria de comandă, care deține o pondere însemnată în sector.

Consider că dezvoltarea avută în vedere și asigurarea unei calități corespunzătoare a serviciilor cu acest profil implică și îmbunătățirea unor reglementări de competența UCECOM, referitoare la statutul maistrului croitor. Activitatea acestuia cuprinde și operații de specializare ridicată (elaborarea sau interpretarea modelului, proiectarea îmbrăcăminții, modelarea ei după caracteristicile antropometrice ale clientului); coordonarea producției, de cele mai multe ori și gestiunea. Or, în condițiile actualului normativ privind constituirea formațiilor de lucru conduse de maistru, pe de o parte numeroși maistri absolvenți ai școlii de specialitate nu pot fi încadrați ca atare, pe de altă parte mai mult de jumătate din șefii unităților de croitorie de comandă nu au școală (și cunoștințele pe care acesta le asigură); iar cei care sînt încadrați ca maistru, dar nu au studii corespunzătoare, doar în puține cazuri pot urma școala, date fiind dispersarea în teritoriu a rețelei și faptul că nu s-au organizat cursuri serale.

Problema nu este pur formală; de ea sînt strîns legate calitatea serviciilor, productivitatea muncii cooperativilor, stimularea ridicării nivelului profesional. Am convingerea că UCECOM poate găsi o rezolvare; ea implică nu aspecte de retribuție (cointereresarea fiind rezolvată prin reglementările existente), ci elasticitate în adaptarea normativului potrivit condițiilor reale.

Constantin OROS
Cluj-Napoca

Nisip

FĂRÎNUR nevoite productive întreprinderea de osii și baghiuri din Balș a creat o turnătorie proprie. Din păcate, cei care conduc această turnătorie n-au ales cele mai bune soluții pentru a arunca miile de tone de nisip folosit. Pentru a proteja terenul agricol al cooperativelor agricole de producție din zonă, propunem ca întreprinderea amintită să ia măsurile ce se impun, adică să arunce balastul pe terenuri în proprii agriculturii.

Ilie ȘERBĂNESCU
țaran cooperativ
Găvănești — Olt

ECOURI

Investiții

PUBLICAM, în cele ce urmează, extrase din răspunsurile primite de la Ministerul Energiei Electrice, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor și Ministerul Industriei Ușoare pe marginea problemelor ridicate în articolul „Pregătirea temeinică a investițiilor anului 1981”, apărut în „R.E.” nr. 45/1980.

PRINTRE problemele prioritare ale planului de dezvoltare în ramura energiei electrice pe 1981 menționăm:

— execuția în ritm susținut a lucrărilor la centralele electrice de termolificare pe lignit Craiova II — OLCIT, Giurgiu, Calafat, Borzești etc., precum și a obiectivului din Anina pe șisturi;

— începerea lucrărilor noi la centralele electrice de termolificare cu funcționare pe lignit București — Progresul, Iași, Arad, Suceava, Oradea, Drobeta Tr. Severin etc.;

— recuperarea rămănelor în urmă la șantierul Rîul Mare-Retezat, Drăgan Iad, Dimbovița-Clăbucet etc.;

— intensificarea activității pe șantierul noi de pe Oltul inferior și Bistrița-Tratuș, în vederea devansării intrării în funcțiune a primelor capacități;

— accelerarea ritmului de execuție la Porțile de Fier II, pentru realizarea prevederilor din planul de betonare pe 1981 (600 mii mc betoane, față de 170 mii mc realizați în 1980).

Față de anul trecut, în acest an sînt create condiții mai bune de execuție (documentații tehnice, concentrarea forțelor pe șantierele prioritare, restringerea la un număr mai mic de obiective), care vor permite încadrarea în duratele aprobate prin noua Lege a investițiilor.

Petru STAN
director în M.E.E.

CU toate eforturile depuse în ultimele luni ale anului trecut nu s-a reușit să se recupereze integral nerealizările înregistrate pe primele 9 luni. O serie de greutăți și neajunsuri n-au putut fi eliminate în totalitate. Ele se referă mai ales la faptul că nu au fost asigurate cantitățile necesare de șină de cale ferată și material mărunt, cabluri în manta de aluminiu pentru sistematizări și centralizări stații c.f., anvelope au fost livrate doar 17710 bucăți etc.

Facem apel la furnizorii de materiale și utilaje, cu restanțe din anul 1980, pentru respectarea contractelor de livrare a materialelor și utilajelor la termene corelate cu planul. În condițiile bune în care s-a pregătit planul pe 1981, ritmurile de execuție vor putea fi accelerate și aduse la o cotă care să asigure și recuperarea restanțelor din 1980, astfel ca obiectivele care au înregistrat unele rămăneli în urmă să fie puse în funcțiune la noile termene stabilite.

D. FLOREA
director în M.T.T.

FĂRÎNUR anul 1981 Ministerul Industriei Ușoare trebuie să pună în funcțiune 139 capacități productive. Pentru realizarea acestui volum important de investiții și pentru punerea în funcțiune la termen a capacităților prevăzute, s-au luat măsuri de realizare corespunzătoare a lucrărilor de investiții. Astfel, din punctul de vedere al

pregătirii documentațiilor tehnico-economice, la sfîrșitul anului 1980 s-au asigurat 85,4% detalii și devize de execuție pentru lucrările de construcții-montaj, iar pentru trimestrul I 1981 în proporție de 100%. Diferența a fost deja predată pentru lucrările în continuare, iar pentru lucrările noi se va asigura cu 6 luni înainte de termenul de începere. Au fost predate cotele de materiale de executanți pentru întregul volum de construcții-montaj din anul de plan.

Necesarul de utilaje tehnologice și de uzanță generală este asigurat cu cote și repartiții și este contractat în proporție de 97%. Cu excepția unui volum redus de utilaje de circa 5%, termenele de livrare sînt corelate cu termenul de punere în funcțiune. Ministerul Industriei Ușoare a făcut demersuri la furnizorii de utilaje pentru livrarea acestora corelat cu termenul de punere în funcțiune. Pentru a se respecta termenele de livrare contractuale, este necesar ca furnizorii de utilaje să se mobilizeze din timp și să asigure toate cooperările cu subfurnizorii, astfel încît termenele asigurate prin contracte să fie respectate.

Ministerul Industriei Ușoare a luat măsuri pentru nominalizarea specialiștilor care răspund de fiecare obiectiv pînă la punerea în funcțiune. De asemenea, s-au constituit echipele de montaj care vor participa la montaj. Pentru asigurarea utilajelor s-a luat măsura de analizare la furnizorii a stadiului execuției utilajelor, în vederea impulsionării execuției și efectuării livrărilor în concordanță cu necesitățile șantierei. Pentru realizarea parametrilor proiectați s-au întocmit, la nivel de minister, programe pentru fiecare obiectiv în parte, aprobate de conducerea ministerului și care se analizează periodic.

N. POPESCU
director adjunct în M.I.U.

Reparații

SCURTAREA timpului de execuție a reparațiilor capitale este o preocupare permanentă a colectivului nostru, acordîndu-se o atenție deosebită pregătirii materialelor și pieselor necesare, executării în avans a unor piese de schimb etc. În cadrul operațiilor de executare a reparațiilor capitale se realizează unele piese a căror uzură este constatată în timpul demontării utilajului, procentul acestora fiind însă mic, sub cel arătat în articolul „Repararea în condiții optime a fondurilor fixe” apărut în nr. 30 al „R.E.”.

Întreprinderea noastră are unele greutăți cu o parte din furnizorii din țară, care nu ne livrează piesele de schimb conform contractelor. Din această cauză, în unele situații sîntem nevoiți să realizăm piesele în întreprindere, la un cost mult mai mare.

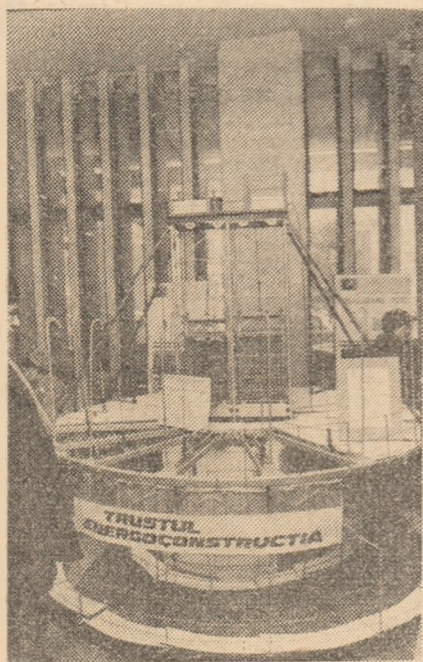
În legătură cu activitatea previzională în stabilirea reparațiilor capitale, precizăm că în cadrul întreprinderii noastre se planifică și se execută conform normativelor reviziile tehnice și reparațiile curente, în timpul cărora se verifică reglajele, se remediază defecțiunile locale prin repararea, reconstrucționarea sau înlocuirea unor piese componente sau subsambluri din lanțul cinematic, se stabilește dacă mașina, utilajul sau instalația trebuie să intre în reparație după realizarea orelor de funcționare prevăzute de normative.

C. DEACONU
director tehnic la întreprinderea
„Autobuzul” - București

EXPOZIȚIA NAȚIONALĂ A INVENȚIILOR

Un imbold pentru materializarea rapidă a invențiilor valoroase

ORGANIZATĂ pentru a aniversa apte decenii și jumătate de la emiterea, în țara noastră, a primului act juridic privind protecția proprietății intelectuale. Expoziția Națională a Invențiilor a constituit un bun prilej pentru a face cunoscute marelui public, specialiștilor și factorilor de decizie din economie unele dintre cele mai importante invenții realizate în ultima vreme. Rod al creației colective, fie prinzind contur și forme concrete prin



● Instalația de glisare pentru coșuri de fum cu secțiune variabilă — invenție medaliată cu aur la Tîrgul internațional de la Nürnberg 1971. Poate realiza coșuri de fum cu diametru între 7—18 m la o înălțime maximă de glisare de 300 m. Comparativ cu soluțiile anterioare invenția asigură o creștere a vitezei medii de glisare pe zi cu 16 metri, reduce greutatea instalației cu 34 tone, iar costul instalației cu 57%

eforturi individuale, invențiile expuse — aparate, tehnologii, produse cu aplicații în cele mai diverse sectoare ale economiei — constituie o atestare a capacității creatoare a poporului nostru; ele evidențiază, totodată, atenția și sprijinul de care se bucură activitatea de invenție în țara noastră, preocuparea partidului și statului de a asigura o valorificare cât mai înaltă, cât mai completă a inteligenței și ingeniozității creatorilor români.

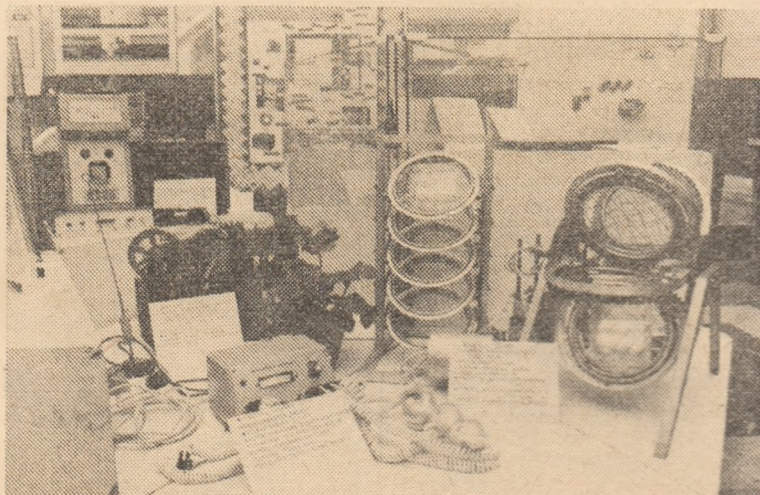
În societatea noastră mișcarea inventatorilor este parte integrantă a activității generale de cercetare promovată cu consecvență de partid, care vede în știință, în prelungirile ei — tehnica și tehnologia — o puternică forță de producție. Din această optică realistă asupra dezvoltării economice au izvorât Programul-direktivă de cercetare științifică și cel în domeniul energiei, ambele cu desfășurare pînă în pragul mileniului următor, elaborate de Congresul al XII-lea. Marile obiective ale planului cincinal în care am intrat, cincinal al calității și eficienței, nu pot fi îndeplinite decît pe baza încorporării în procesele de producție a celor mai noi cuceriri ale revoluției științifico-tehnice contemporane. Tocmai de aceea secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în întîlnirile cu oamnenii de știință, cu colectivele din întreprinderi, adresează calde și vibrante chemări la promovarea pe toate căile a noului, la descoperirea și transpunerea în practică a rezultatelor celor mai revoluționare ale gândirii și căutărilor din știință și tehnică, aceasta fiind o condiție a asigurării dinamismului economiei, a progresului general al societății noastre.

Dezvoltarea unei industrii puternice, aliniată la cele mai importante realizări ale tehnicii mondiale oferă inventatorului de astăzi posibilitatea ca, prin ideile sale, să poată contribui efectiv la progresul general al țării. Această dimensiune nouă, care schimbă radical profi-

lul și semnificația activității de invenție ce se desfășoară în zilele noastre a fost puternic subliniată, la recenta manifestare expozițională, prin cuprinderea, în cadrul unui pavilion destinat istoriei tehnicii și descoperirilor românești, a numeroase documente înfățișînd cîteva dintre cele mai notabile invenții încorporate, pe parcursul a zeci și zeci de ani, în patrimoniul științei și tehnicii universale.

Fotografii de epocă, schițe minuțioase, diverse machete străduindu-se să ofere o imagine cît mai sugestivă a aparatelor de zbor construite de Vuia, Vlaicu sau Coandă, automobilul cu forma aerodinamică realizat de Aurel Persu sau instalațiile de rafinare superioară a petrolului după metodele originale inventate de Lazăr Edeleanu rememorează momente de vîrf în care spiritul inventiv al poporului nostru s-a desfășurat în plenitudinea potențelor sale: totodată, ele demonstrează faptul că în trecut aceste idei de geniu au putut fi puse în practică pe alte meleaguri decît pămîntul românesc. Convingătoare alăturare a trecutului și a prezentului, care evidențiază faptul că abia în orînduirea socialistă preocuparea pentru aplicarea operativă și la nivelul întregii economii naționale a invențiilor a dobîndit dimensiunile unui imperativ moral, patriotic.

Constituind un eșantion selectiv din circa 3000 de invenții care se aplică în prezent în economia românească, cele cîteva sute de exponate prezentate în

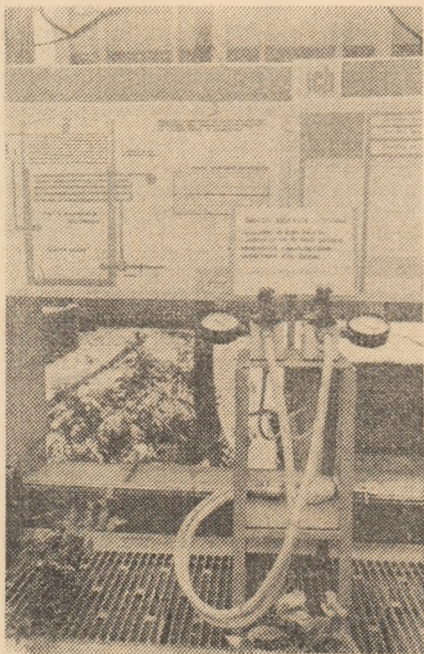


● Biorecombinator și instalație de conservare a trombocitelor. primul utilizat în fizioterapie, iar cel de-al doilea în hematologie

Numărul de brevete de invenții ce se află actualmente în vigoare în țara noastră este de 13 193. Potrivit unor statistici înlocuite de forul de specialitate, dintre acestea, în economie se aplică 5.976 ceea ce reprezintă 45,3%. Din totalul invențiilor neaplicate, de 7217, (deci un procent de 54,7%) 2734 sînt în prezent depășite sub aspectul soluțiilor tehnice propuse. Un număr de 864 de invenții se află într-un stadiu final al experimentărilor urmînd a fi aplicate în cursul acestui an. Efectele economice obținute prin aplicarea invențiilor reprezintă, însumat pe anii cincinalului 1976-1980, 8 745 milioane lei.

cadrii expoziției sînt însoțite de cîte o „carte de vizită” economică, care atestă calitățile acestor idei noi de a genera efecte economice utile. Fie că sînt din domeniul construcțiilor de mașini, cel al chimiei, al industriei textile, sau din construcții, aceste realizări tehnice, expresii ale ingeniozității creatorilor noștri, sînt ancorate puternic în realitatea economică. Evident, ideea nouă nu constituie o virtute în sine, ci are valoare în măsura în care oferă avantaje economice concrete, în măsura în care constituie o soluție mai bună decît cele care se aplică la momentul respectiv în economie.

O atare afirmație își găsește confirmarea în cazul concret al fiecărei invenții expuse în pavilioanele expoziției. Să ne oprim, de pildă, la industria extractivă. Se rețin atenției — instalația de foraj descendent pentru găuri cu deschidere mare: moara pentru sfărîmarea și măcinare autogenă a minereurilor prin a cărei utilizare se obțin, față de procedeele vechi, importante reduceri ale consumului de energie electrică: mașina de flotare prevăzută cu mecanism de agitare pneuma-



● Dispozitiv de injectare în contracurent de apă pentru etanșarea construcțiilor subterane din beton. Invenția a fost aplicată pentru prima dată la lucrările metroului bucurestean

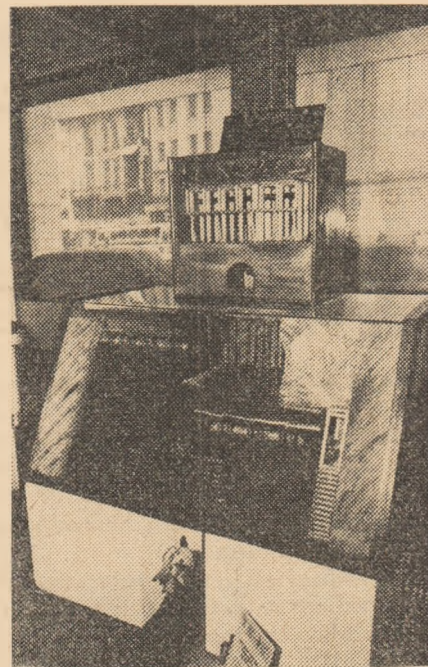
tică, invenție ce permite reducerea cu 40 la sută a consumului de energie electrică pe linie tehnologică etc., etc.

În industria ușoară consemnăm metoda de realizare a cauciucului microcelular pentru tălpi de încălțăminte; realizarea de fire din materiale recuperabile; procedeul și instalația de obținere a lanolinei din apele industriale uzate. Industria chimică prezintă o serie de invenții care permit recuperarea unor metale rare din diverse subproduse industriale, noi tipuri de substanțe chimice utile economiei sau încorporate în medicamente etc.

Această listă ar putea fi, desigur, cu mult îmbogățită, dar nu aceasta ne propunem. Subliniem însă capacitatea intrinsecă a acestor invenții de a genera efecte economice utile, evidentă în expoziție, precum și faptul că valorificarea deplină a posibilităților amintite revine factorilor economici de decizie. Să apelăm, pentru a ilustra acest aspect, la cazul unei invenții din cadrul industriei extractive, mai ales că în cazul unora dintre invențiile prezentate posibilitățile de extindere a aplicării sînt departe de a fi fost epuizate. Metoda de exploatare cu preabataj tubular scufundat, invenție care asigură, față de soluțiile anterioare reducerea consumului specific de lemn cu 40 mc/100, reduce suprafața susținută a abatajelor, sporind, deopotrivă, gradul de securitate al acestora. Care este aria de generalizare a aplicării invenției, a cărei determinare revine sarcina ministerului de resort, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei? Sînt rezolvate problemele privind fabricarea în serie mare a acestor produse, acțiune a cărei finalizare intră în atribuțiile Ministerului Construcțiilor de Mașini?

Iată și un alt caz relevant în acest sens: dispozitivul anti-poluant pentru carburator, realizare a Institutului de învățămînt superior din Pitești. Invenția permite reducerea substanțială a conținutului de noxe eliminate în atmosferă, asigurînd, deopotrivă, micșorarea consumului de combustibil cu 8—13 procente la regimul de mers în gol forțat. Au fost oare examinate de forurile în drept toate posibilitățile pentru a extinde aplicarea acestei invenții în economie sau ea va rămîne cu titlul de exemplu bun, dar singular?

Examinarea, chiar și sumară, a citorva cazuri concrete ne permite să desprindem o serie de aprecieri cu caracter general. Se impune a fi subliniat în primul rînd faptul că valorificarea cît mai înaltă a generosului fond de invenții, cu fiecare an tot mai bogat, presupune o evaluare globală a tuturor elementelor pe care le necesită aplicarea unei invenții — determinarea cît mai exactă a domeniului de aplicare, evaluarea costurilor pe care le antrenează aplicarea invenției, precum și a efectului economic pe care îl determină atît la producător cît și la nivelul economiei naționale. De asemenea, trebuie făcute eforturi pentru găsirea căilor de a depăși obstacolele ce apar pe filiera stabilirii unui producător al invenției, a integrării realizării produsului în planul de produc-



● Metodă de exploatare cu preabataj tubular scufundat, poate fi aplicată la exploatarea unor straturi de cărbune de grosime medie și mare ce prezintă o înclinație de peste 35 de grade. Din punct de vedere tehnico-economic, invenția permite realizarea unor însemnate reduceri ale consumului de material lemnos, micșorează suprafața susținută a abatajului sporind, totodată, gradul de securitate în exploatare

ție al întreprinderii respective etc., etc., se impune desfășurarea unei susținute activități de mobilizare și concertare a acțiunii factorilor economici implicați — organe centrale de sinteză, ministere economice, centrale și întreprinderi. În același spirit, înseși manifestările cu caracter festiv, precum recenta Expoziție Națională a Invențiilor pot și trebuie să dobîndească și mai pregnant caracterul unei întîlniri de lucru; să se afirme ca un cadru stimulatoriu pentru cunoașterea acestor realizări tehnice de vîrf, pentru determinarea domeniilor de aplicare a fiecărei invenții de către factorii economici implicați în realizarea practică și generalizarea aplicării tuturor acestor noi procedee, tehnologii, aparate.

Expoziția Națională a Invențiilor imprimă celui care a vizitat-o un sentiment tonic de încredere în forțele creatoare ale poporului nostru, în capacitatea tot mai mare a inginerilor, tehnicienilor, muncitorilor, a cadrelor din cercetare și învățămînt, de a răspunde cu soluții originale, eficiente, la problemele pe care le ridică dezvoltarea economiei, cu atît mai mult cu cît încorporarea în producție a acestor idei și variante tehnice noi constituie, într-un climat economic mondial confruntat cu restricții tot mai severe și de durată, o cale importantă de impulsivitate și competitivității industriei naționale, de stimulare a progresului economico-social național.

Cristian POPESCU

Resurse de creștere a eficienței
în concepția produselor și sistemelor

ABORDAREA FUNCȚIONALĂ A FIABILITĂȚII

REFERINDU-SE, în cuvîntarea rostită la recenta plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, la resursele dezvoltării intensive a producției industriale, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a insistat asupra unor imperative de cea mai mare actualitate :

- găsirea a noi căi de reducere a consumurilor de materii prime, materiale, energie ;
- reducerea importurilor de materiale, piese și utilaje ;
- ridicarea nivelului tehnic și a calității produselor — domeniu în care orice rămînere în urmă, chiar de cîteva luni, înseamnă scăderea competitivității pe piața internațională.

Conceptul și metoda prezentate mai jos, a căror elaborare și-a găsit o confirmare a eficienței în aplicații concrete, abordează rezolvarea corelată a acestor comandamente, în proiectare, într-o viziune multicriterială, de un interes aparte prin avantajele economice pe care le oferă.

Triada cost-nivel tehnic-fiabilitate

ACCELERAREA progresului tehnic, cu implicațiile sale de fond atît în domeniul tehnologic cit și în cel al utilizării, impun reconsiderarea produselor — elemente de materializare a unor cuceriri tehnico-stiințifice, destinate soluționării anumitor cerințe tehnice, economice, sociale — abordindu-le pe baza analizei valorice, prin prisma conceptului de funcționare a produsului.

Ținînd seama, pe de o parte, de faptul că orice produs industrial — fiind rezultatul unui proces de fabricație — este caracterizat de un anumit nivel al costurilor, ce reflectă cheltuielile efectuate prin consumarea resurselor pe parcursul procesului respectiv (obiecte ale muncii, forță de muncă, mijloace de muncă), iar pe de altă parte, de faptul că necesitățile exploataării acestuia impun un anumit nivel al performanțelor tehnico-funcționale, se poate considera că o relație cost-nivel tehnic ar reflecta în mod sintetic aspectele legate de implicațiile celor două sisteme (fabricație și exploatare) asupra produsului. Pentru a reliefa importanța deosebită pe care un alt parametru, siguranța în exploatare, îl are asupra ambelor sisteme, este necesar să se ia în considerație în mod explicit și fiabilitatea ; în consecință, fiecare produs poate fi asociat cu o triadă de caracterizare : COST, NIVEL TEHNIC, FIABILITATE.

Un asemenea punct de vedere permite reliefaarea unor aspecte deosebit de utile în cazul în care se încearcă studierea produsului sau sistemului printr-o considerare a elementelor de structură funcțională a acestuia, urmărindu-se o corelare între factorii triadei menționate și funcțiile produsului, identificate cu ajutorul metodelor și tehnicilor analizei valorii. Această corelare este posibilă ținînd seama de următoarele principii :

- costul produsului se repartizează asupra funcțiilor produsului în conformitate cu metodologia specifică de calcul al dimensiunii economice a acestora ;
- nivelul tehnic al produsului este reflectat prin dimensiunile tehnice ale funcțiilor componente.

În ce privește fiabilitatea, aspecte deosebite apar în cazul particularizării acestor principii la sistemele electronice.

Ținînd seama de cele menționate, se manifestă din ce în ce mai mult tendința spre o abordare funcțională a electronicii, de unde și denumirea de **electronică funcțională** *. Stadiul pe care l-a atins tehnica oferă, în prezent, posibilitatea de a concepe și defini funcțiuni care să poată fi îndeplinite prin intermediul electronicii — sau, mai exact, al microelectronicii. „Se poate chiar afirma faptul că este necesar ca în viitor proiectarea sistemelor să se realizeze prin orientarea acestora în jurul unor programe existente, gata înmagazinate, punîndu-se problema unei re-proiectări funcționale a întregii activități ingineresti bazată pe utilizarea microprocesoarelor, memoriilor și programelor.”¹⁾

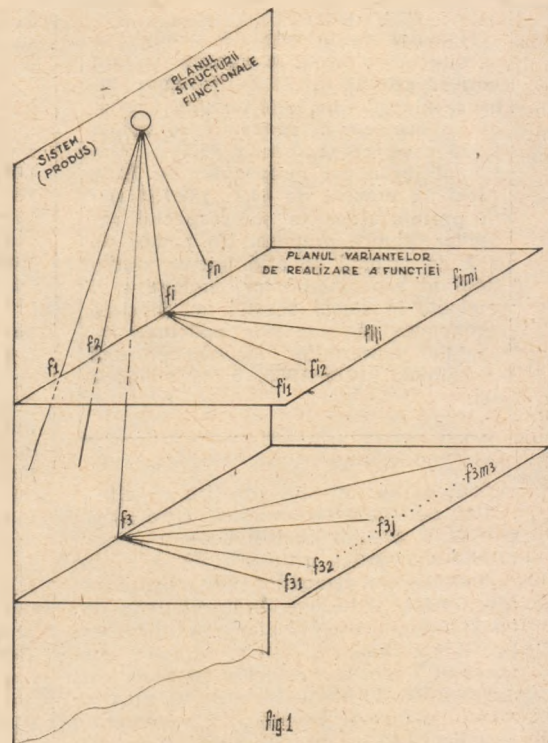


Fig. 1 : Structura morfologică de definire a modului de calcul al nivelului de fiabilitate

Conceptul de fiabilitate funcțională

POTRIVIT CONCEPTULUI de funcție a produsului, ce ilustrează o modalitate sintetică de tratare, fiecărui produs i se poate asocia un set de funcțiuni caracteristice, determinate și asigurate de necesitățile utilizatorului. Cît privește implicațiile pe care acest mod de abordare le are asupra unei caracteristici de bază a produsului — fiabilitatea, trebuie relevate două aspecte ce oferă noi deschideri :

● pornind de la principiile abordării funcționale a produselor, pe care se întemeiază metoda analizei valorii, este posibilă reconsiderarea concepției „clasice” potrivit căreia fiabilitatea reprezintă un indicator general, ce caracterizează ansamblul produsului ; în noua viziune se apreciază ca deosebit de utilă considerarea fiabilității drept o caracteristică atașată fiecărei funcții în parte. În felul acesta, **fiabilitatea ansamblului este o rezultantă a fiabilității fiecărei funcții în parte**. Acest mod de abordare are a particularitate importantă — anume, aceea de a permite o tratare diferențiată a fiecărei funcții, sub raportul fiabilității, în strictă corelare cu ponderea ei²⁾ ;

● devine posibilă o abordare tridimensională a fiecărei funcții în parte (nivel de importanță, cost, fiabilitate), ceea ce conduce la o mai bună corelare a celor trei elemente.

Prin fiabilitatea unei anumite funcții se înțelege **fiabilitatea produsului particularizată la cazul ipotetic în care acesta asigură doar funcția respectivă**.

Calculul fiabilității se face folosind metodele cunoscute.³⁾ Ia un produs alcătuit dintr-o mulțime de funcții, se are în vedere nivelul de fiabilitate funcțională N_F , definit ca un produs de rapoarte R_{i1}/U_{i1}

ponderate cu α_i . Fiecare raport reprezintă cîtul dintre valoarea fiabilității variantei i_1 a funcției f_i , considerată ca variantă cu fiabilitatea cea mai ridicată din multitudinea de variante m_i în care s-ar putea realiza funcția f_i , și valoarea fiabilității unei variante j_1 a funcției f_i (fig. 1). Coeficientul de pondere α_i este specific fiecărei funcții f_i , fiind determinat valoric de nivelul de importanță al funcției. Calculul nivelului de fiabilitate funcțională N_F se face ținînd seama de posibilitatea ca pentru fiecare funcție f_i cuprinsă în planul structurii funcționale (fig. 1) să se identifice cîte m_i variante de realizare, reprezentate în planul variantelor de realizare. Imaginea prezentată în figură corespunde structurii morfologice a produsului.

* De fapt, tratarea funcțională în electronică trebuie înțeleasă azi diferit de modul cum a fost ea abordată în urmă cu două decenii de către Morton, de la laboratoarele Bell din S.U.A. (vezi : **Drăgănescu M.**, A doua revoluție industrială. Microelectronica, automatică, informatică — factori determinanți. Ed. Tehnică, București, 1980) — care trata problema dispozitivelor funcționale, dispozitive ce pot realiza funcțiuni de circuit electronic prin combinații de fenomene, fără utilizarea structurilor de tip circuit electronic.

¹⁾ **Maița M., Drăgănescu M.**, Viitorul electronicii și informaticii. Ed. Academiei R.S.R., București, 1978.

²⁾ **Carljanu G., Cătuneanu V.**, Analyse zwecks Optimierung des Erneuungsprozesses. Technische Zuverlässigkeit, VDI Verlag, Düsseldorf, 1975.

Stabilirea structurii funcționale a sistemelor

ÎN CAZUL PROIECTĂRII funcționale a sistemelor sau produselor trebuie acordată o importanță deosebită etapei de stabilire a structurii funcționale. Evident, funcțiile rezultă din analiza utilităților pe care trebuie să le aibă produsul, pe baza cerințelor de funcționalitate impuse de beneficiar. De modul în care se întocmește nomenclatorul de funcții depind într-o mare măsură atât fiabilitatea produsului, cât și costurile pe care le implică realizarea acestuia.

Prin prisma analizei valorii de întreținere⁴⁾, funcțiile unui produs se pot împărți în: „funcții obiective, care contribuie direct la valoarea de întreținere a produsului și dimensiunile lor sînt obiectiv măsurabile cu ajutorul uneia sau mai multor unități de măsură tehnic bine definite; funcții subiective, care contribuie și ele direct la valoarea de întreținere a produsului, însă nu au o dimensiune tehnică obiectiv percepută de către toți cei care utilizează produsul respectiv; și funcții auxiliare, care prezintă dimensiuni obiectiv măsurabile cu ajutorul unităților de măsură tehnic bine definite, dar nu (s.n.) contribuie direct la valoarea de întreținere a produsului, ele existînd prin condiționarea realizării funcțiilor obiective sau subiective”.

Pentru a prezenta mai clar structura funcțiilor recurgem la un exemplu. În cadrul unui aparat electronic de măsură, rezultatele măsurătorilor trebuie comunicate, prezentate celor care efectuează măsurătorile. **Funcția obiectivă** care se impune este **afișarea informației**. Această funcție poate fi realizată în mai multe feluri: cu ajutorul unui instrument electric, tuburi de afișaj, cristale lichide, diode luminescente, prin imprimare pe hîrtie etc.). **Funcția subiectivă**, care intervine și provoacă stări afective utilizatorilor prin aspecte estetice, formă originală, inscripții etc., este **forma elementului care afișează măsurătorile** (în cazul diodelor luminescente, afișajul poate fi cu cifre formate din 7 segmente luminoase, din puncte luminoase 7x4 sau 7x5 etc.). **Funcția auxiliară** ce însoțește afișarea măsurătorilor poate fi **protecția elementului de afișare** la diferite condiții de solicitare mecanică, climatică etc. Specificul funcției auxiliare este condiționarea ei de către soluția tehnică impusă de realizarea funcției obiective sau subiective. În acest sens, **schimbarea soluției tehnice poate duce la diminuarea sau dispariția funcției auxiliare**. Este util ca, odată cu enunțarea funcțiilor auxiliare ale unui produs, să se menționeze funcția obiectivă sau subiectivă condiționată. În felul acesta se pot stabili mai bine modificările ce trebuie efectuate asupra funcțiilor, atunci cînd anumite funcții auxiliare conduc la dificultăți în realizarea produsului. În exemplul dat, dacă mediul în care se fac măsurătorile este puternic influențat de solicitări mecanice, se poate recurge la afișarea cu dispozitive electrono-optice, în locul instrumentelor electrice sensibile la șocuri și vibrații.

Estimarea nivelului de importanță al funcțiilor

IDENTIFICAREA unui produs prin intermediul funcțiilor pe care trebuie să le prezinte impune stabilirea nivelului de importanță a fiecărei funcții în parte după efectul său util.

Cunoașterea nivelului de importanță al funcțiilor, deci a ponderii fiecărei funcții în parte, asigură, în proiectare, dirijarea eforturilor spre funcțiile prioritare, cărora se caută să li se asigure o fiabilitate ridicată. Creșterea fiabilității cere, de obicei, să se apeleze la componente foarte fiabile — care în majoritatea cazurilor sînt și foarte scumpe, sau la componente mai puțin fiabile, dar incluse în scheme de rezervare⁵⁾, ceea ce implică în final tot eforturi economice.

Metoda practică de determinare a ponderii fiecărei funcții în parte este studiul statistic, efectuat cu ajutorul beneficiarilor.

Ca mijloc practic de efectuare a studiului s-a recurs la utilizarea matricei de tip Leontieff — o matrice pătrată în care, așit pe orizontală cit și pe verticală, sînt înscrise funcțiile produsului. Metoda solicită ca beneficiarii să aprecieze poziția relativă a două funcții care se compară între ele — și nu mărimea distanței dintre ele:

— dacă funcția f_i este mai importantă decît funcția f_j , se trece pe linia funcției f_i în dreptul coloanei f_j punctajul 2, iar pe linia funcției f_j în dreptul coloanei f_i punctajul 0;

— dacă funcția f_i este la fel de importantă ca funcția f_j , ambelor funcții li se atribuie punctajul 1.

Corespunzător fiecărei funcții f_i se stabilește punctajul S_i , prin adunarea pe orizontală a punctajelor ce corespund liniei f_i , iar ponderea α_i a funcției f_i se calculează cu raportul S_i/S_T , S_T reprezentînd numărul total de puncte ale matricei Leontieff completate (se elimină punctele de pe diagonala principală.)

Selecția multicriterială a combinațiilor

PE BAZA STRUCTURII morfologice prezentate (fig. 1) se obține un domeniu vast de soluții, deosebit de util în selectarea și identificarea unei variante optime, folosind un model de se-

lecție multicriterială avînd următoarea structură generală: (fig. 2):

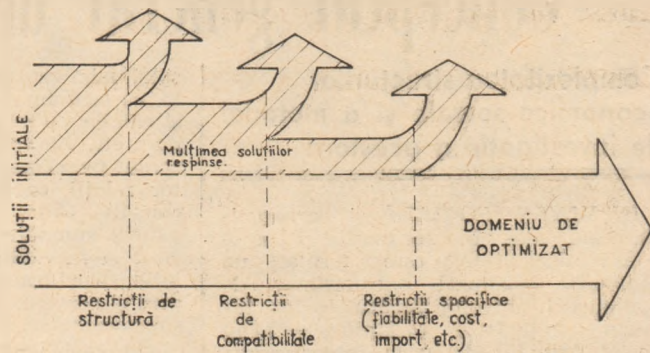


Fig. 2 : Etapele soluției

— un set de **restricții de structură** (de exemplu, pentru funcția f_i variantele posibile de materializare sînt $f_{i1}, f_{i2}, \dots, f_{im_i}$, din care se alege una singură);

— un set de **restricții de compatibilitate** (de exemplu, o variantă de realizare a funcției f_j nu este compatibilă cu o variantă de realizare a funcției f_i).

Cele două seturi de restricții constituie pachetul de restricții de proiectare constructivă:

- nivelul de fiabilitate impus;
- costul total al soluției de materializare a sistemului;
- ponderea componentelor din import;
- alte restricții (gabarit, greutate, condiții climatice etc.).

Modelul matematic bazat pe programarea liniară discretă în 0 și 1 este completat cu o funcție obiectivă, care poate avea una din următoarele trei variante:

- maximizarea fiabilității;
- minimizarea costurilor;
- maximizarea fiabilității concomitent cu minimizarea costurilor.

Eficiență

SE POATE CONSIDERA că eficiența procesului de concepție se datorează, în principal, următoarelor două categorii de factori:

● „materia primă” disponibilă, caracterizată din punct de vedere atât cantitativ, cât și calitativ. În acest sens, actul de concepție se bazează pe o intensă muncă de documentare vizibilă sau latentă, calitatea ca și numărul informațiilor posibile disponibile în cursul acestui proces influențînd direct rezultatele;

● algoritmul de prelucrare a acestei „materii prime”. Cantitatea vastă de informații, alcătuită de regulă din surse bibliografice, descrieri de brevete sau invenții, reviste de specialitate, publicații, prospecte, modele etc. trebuie prelucrată pe parcursul procesului de concepție.

Avînd în vedere aceste considerente, proiectarea produselor prin abordarea funcțională a fiabilității prezintă o serie de avantaje datorate, în principal, următoarelor două elemente:

● **volumul de date**, care constituie baza de informații pentru procesul de concepție, este astfel structurat încît să faciliteze **identificarea rapidă a unei mulțimi de soluții eficiente**, creînd totodată premisele implementării pe scară largă a **prelucrării automate a datelor** în activitățile de cercetare-proiectare;

● **modelul matematic** propus asigură o **analiză rapidă** în domeniul considerat, permițînd **localizarea variantei optime** în funcție de un set de criterii semnificativ: **fiabilitate, cost, minimizarea importului etc.**

Metodologia propusă — **proiectarea asistată de calculator, pe baza conceptului de fiabilitate funcțională** — are largi posibilități de aplicare, permițînd conceperea și realizarea de produse cu un înalt nivel tehnic și calitativ în condițiile unei fabricații și exploatare eficiente.

**Iulian SVASTA
Paul SVASTA
Adrian NAN**

³⁾ Cătuneanu V., ș.a. Teoria fiabilității și controlul statistic. Institutul politehnic București, 1973; Orănescu P., Analiza valorii, Acad. „Ștefan Gheorghiu”, București, 1979.

⁴⁾ Orănescu P., op. cit.

⁵⁾ Mihoc G ș.a., Bazele matematice ale teoriei fiabilității, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1976; Dragomirescu O., Dragomirescu M., Construcția și fiabilitatea aparatului radiotehnic. Fiabilitate, Institutul politehnic București, 1977.

Conceptul general de structură economică (II)

Complexitatea structurilor economico-sociale și a metodei de investigație a acestora

IN VIATA SOCIALĂ și economică, mai ales în societățile cu economii dezvoltate, este format un eșafodaj structural extraordinar de complex. La nivelul fiecărui eșalon, începînd de la baza piramidei — grup social, formație de lucru, întreprindere etc —, pînă la vârful piramidei, adică

spirituale, ca subiect care se instruieste, ca cercetător și inventator, ca turist și călător cu mijloace publice de transport etc. El apare direct sau reprezentat prin intermediari în cadrul acestor relații, ca subiect individual sau colectiv. Omul își exprimă preferințele pentru cumpărarea și consumul bunurilor și serviciilor, el apare în ierarhiile structurale ale producției de bunuri și servicii, ca operator (executant), supraveghetor sau conducător.

Totodată, sînt create structuri organizatorice care realizează legături efi-

Este deci o rețea foarte largă, densă și extraordinar de întortocheată de elemente și de relații de diferite tipuri, clase și categorii cu diferite sfere de cuprindere, cu influențe reciproce, de sensuri și de proporții deosebite, asupra sistemului studiat, ca și asupra altor sisteme învecinate. Deși multe din aceste aspecte pot fi estimate și exprimate cantitativ, totuși, adesea, ele nu sînt perfect omogene. Apar diferențe de calitate, de sferă de cuprindere, de ordonare, de nivel de dezvoltare etc.,

între diferite elemente ale sistemului. În unele cazuri, datorită diferențelor calitative, apar situații în care este imposibilă exprimarea numerică a unor elemente și a unor relații de interconexiune. De asemenea, există elemente, acțiuni, relații și influențe încă necunoscute și inseizabile. Anumite creșteri cantitative, precum și modificări și tendințe calitative, de asemenea pot fi imperceptibile. Fenomenele și procesele economice și sociale — după cum se exprimă N. Georgescu Roegen — sînt înconjurate de penumbre ce nu pot fi exprimate numeric, ele ținînd de latura calitativă.

În ultimul timp, își fac loc reacții tot mai puternice împotriva unei înțelegeri și reprezentări simplificate, pe plan conceptual și pe cel al practicii economice, a structurilor economice, în legătură cu definirea

Tabelul nr. 1

Clasificarea și ordonarea elementelor sistemului economic luînd drept criteriu principal sfera de cuprindere a obiectului activității			
Nr. etajului	Denumirea sistemului	Elementele componente sau subsistemele	Obs.
1.	Sistemul economico-social	(economie — populație — averea națională — organizare — conducere — sistem informațional — instituții politice, sociale și ideologice — apărare națională — relații internaționale)	
2.	Economia		
2.1.	— obiectivul activității	(sector primar — sector secundar — sector terțiar — sector cuaternar)	
2.2.	— factorii materiali și umani cu care se realizează obiectivul	(elementele fondurilor /fonduri fixe și forță de muncă/ — elementele fluxurilor /materii prime și energie/)	
2.3.	— sistemul de organizare	(rețeaua de instituții sau de organisme corespunzătoare cu elementele specifice în vederea realizării funcției obiectivului)	
2.4.	— sistemul de conducere	(sistemul de planificare — sistem informațional și de control — birourile /prețuri/ — financiare și bancare — stimularea materială și morală — sisteme de asigurare a legăturii dintre producători și consumatori (intermediari și finali) prin relații de piață — norme juridice etc.)	
2.5.	— sistemul informațional	(elementele și rețeaua sistemului informațional, inclusiv sistemul de dotare și de funcționare)	
3.	Ramurile economiei naționale	(industrie — agricultură — construcții — cercetare — transporturi și telecomunicații — comerț — cercetare — instruire)	
4.	Ramurile industriale		
4.1.	— după stadiul de prelucrare	(industria extractivă — industria de prelucrare intermediară — industria de prelucrare finală)	
4.2.	— după caracteristicile proceselor de fabricație și destinația principală a producției	(extracția minereurilor feroase — extracția minereurilor neferoase — extracția minereurilor nemetalifere — extracția petrolului, gazelor și cărbunelui — industria energiei electrice — metalurgia — construcția de mașini — chimia — materiale de construcții — industria alimentară — industria ușoară — institute centrale de cercetări și inginerie tehnologică)	Ca forme organizatorice, unele ramuri corespund ministerelor și centralelor industriale
5.	Producția industrială și pregătirea acesteia		
5.1.	— după destinația obiectului produs	(tractor — automobil — strung — televizor — etc.)	
5.2.	— după forma de organizare pentru realizarea producției	(întreprindere — combinat — institut sau centru de cercetări și proiectări)	
6.	Elementele componente ale produselor industriale și procese de producție		
6.1.	— după stadiul de fabricație sau natura proceselor	(piese turnate — piese forjate — prelucrate la rece — subansamble — asamblate)	
6.2.	— după forma de organizare	(secții — ateliere — formații de lucru — loc de muncă)	

la nivelul sistemului social global sau la nivelul economiei naționale, asistăm la formarea unor rețele dense și suprapuse în straturi de relații economice — de producție, de schimb, de repartiție, de consum și de protecție a mediului înconjurător —, relații științifice, educaționale sau de instruire, precum și relații juridice, politice etc. Omul este cel care le generează și, în același timp, el se află în punctele de intersecție ale acestor relații. El apare în cadrul acestor relații ca producător singular și colectiv de bunuri materiale și de servicii nemateriale, ca consumator de bunuri și servicii materiale și

ciente între colective și unități, la diferite eșaloane. De asemenea, există structuri de conducere în care sînt asigurate relații optime dintre conducător și condus, dintre unitățile coordonate și coordonatoare, dintre deciziile la nivel central și asigurarea autonomiei, inițiativei locale, inclusiv a autoconducerii.

În cadrul relațiilor economico-sociale, apar relații economice rezultate din sisteme valorice, din sisteme stimulative, din mecanisme ale activității de planificare și de evidență, din restricții administrative și economice, relații derivate din norme etice și juridice ș.a.

sistemului de ansamblu, a elementelor sale componente și a legăturilor dintre ele, cu ierarhizarea elementelor structurale, precum și cu descrierea mecanismului de funcționare a sistemului și a structurilor sale. De asemenea, reacții vehemente se produc și împotriva tendinței aritmomorfe rezultată din credința că totul se poate și trebuie să se exprime prin numere, precum și împotriva modului de gîndire, mecanicist care, din păcate a pătruns puternic în economie. Într-adevăr, deși repudiat din alte științe, în economie el este încă larg folosit, în ciuda faptului că, în fond, el este un supraviețuitor întîrziat și de-

modat față de curente moderne care, treptat, încep să-i ia locul, întrucât el exclude reprezentarea nuanțată a fenomenelor și a legăturilor dintre ele, face abstracție de laturile calitative ale fenomenelor și proceselor, de evoluția lor calitativă, precum și de legile dialecticii privind salturile calitative în viața economică și socială. Dacă Colin Clark, Jean Fourastie, precum și Simon Kuznetz, au observat și analizat evoluția cantitativă și calitativă a întregului sistem economic, a structurii acestuia, a principalelor sale elemente componente pe diferitele stadii de dezvoltare economică, precum și cauzele care stau la baza acestor evoluții⁴⁾. N. Georgescu-Roegen se numără printre cei care aduc o contribuție importantă pe plan conceptual-filosofic în studiul și înțelegerea corectă a structurilor economice și a evoluției acestora, respingând interpretarea mecanicistă a fenomenelor și proceselor economice și luând în considerare, totodată, complexitatea fenomenelor economice și sociale și laturile sale calitative, dând o interpretare dialectică comportamentului și evoluției structurii economice.⁵⁾

Pe baza cunoașterii generale a domeniului economic și social, a noțiunilor, categoriilor și legăturilor specifice domeniului studiat și a cercetării concrete a fenomenelor și proceselor, se impune clarificarea mai bună a problemelor de structură. Totuși, oricât de aprofundate ar fi asemenea studii, rezultatele obținute vor avea un caracter

⁴⁾ Colin Clark, *Conditions of Economic Progress* (ediția a III-a), Macmillan, Londra, 1957; Simon Kuznetz, *Economic Growth of Nations*, Harvard University Press, Cambridge, Mass., 1971; Jean Fourastie, *Le grand espoir du XXème siècle*, Presses Universitaires de France, Paris, 1949.

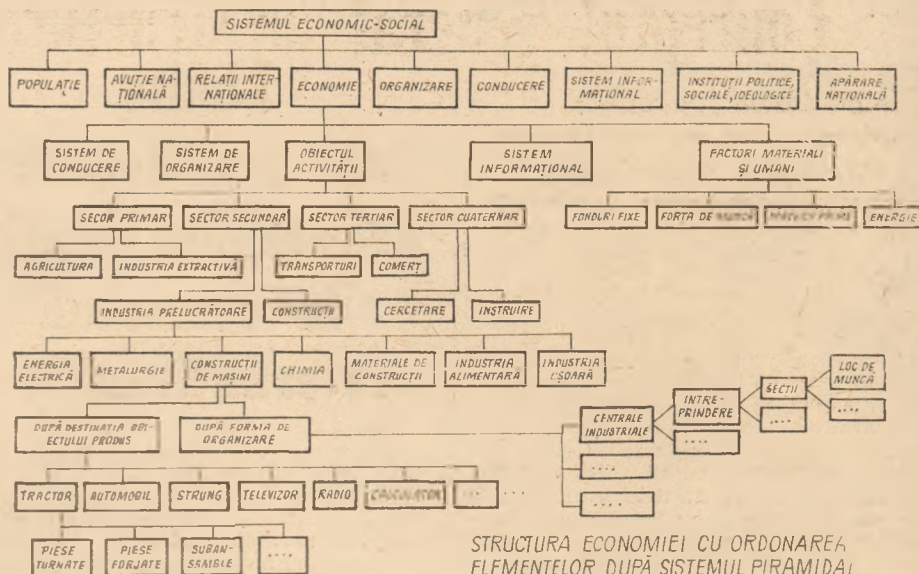
⁵⁾ N. Georgescu-Roegen, *Analytical Economics: Issues and Problems*, Harvard University Press, Cambridge, Mass., 1966. *The Entropy Law and the Economic Process*, Harvard University Press, Cambridge, Mass., 1971, tradusă în l. română sub titlul: *Legea entropiei și procesul economic*, Editura politică, București, 1979.

⁶⁾ Este teza lui Kant, subliniată de Ion Tudosecu, in op. cit., p. 400.

⁷⁾ Talcott Parsons, *The Structure of Social Action*, McGraw-Hill Book Company, Inc., New York, 1937, p. 8-9; 21.

⁸⁾ În legătură cu aceasta L. von Bertalanffy arată următoarele: *Matematicile presupun în mod esențial existența unui algoritm mai precis decât acela al unui limbaj ordinar. Istoria științei dovedește că expresia în limbaj ordinar precede adesea formularea matematică adică inventarea unui algoritm. Ne gândim la exemplele pe care le avem mai la îndemână: evoluția după număratoare prin cuvinte până la cifrele romane (un semilogaritm semiverbal și stingaci) după formularea verbală, până la simbolismul rudimentar tratat cu virtuozitate (dar care ne este dificil de urmat) prin Diophant și prin alți fondatori ai algebrei și până la notația modernă; teoriile, ca cele ale lui Darwin și ca teoriile economice care nu au găsit decât mai târziu o formulare matematică (de altfel parțială). Poate este preferabil de a avea mai întâi un model nematematic cu imperfecțiunile sale, dar care exprimă un punct de vedere anterior neglijat, cu speranța că, într-o zi, se va putea să se asociază un algoritm corect, decât să se pornească de la modele matematice premature, fondate pe algoritmi cunoscuți care riscă să restrângă câmpul de viziune (Ludwig von Bertalanffy, *Théorie generale de systemes*, Dunod, Paris, 1973, p. 23.*

⁹⁾ John Montias, *The Structure of Economic Systems*, Yale University Press, New Haven, 1979, p. 10.



STRUCTURA ECONOMIEI CU ORDONAREA ELEMENTELOR DUPĂ SISTEMUL PIRAMIDAL

aproximativ, orientativ, întrucât nicidecum conceptele noastre nu vor putea fi imagini identice ale obiectelor, ci scheme ale acestora, întrucât gândirea nu operează cu imagini nemijlocite ale realului, ci cu modele ale acestuia cu o înaltă capacitate de abstractizare⁶⁾. După ce subliniază importanța studierii faptelor și necesitatea verificării teoriei prin practică, Talcott Parsons, reia expresia lui Henderson că toată observația empirică este făcută în termenii unei scheme conceptuale. El arată că, atunci când observația științifică începe să treacă dincolo de sensul comun și devine o metodologie sofisticată, izvorăște schema explicită care poate fi numită cadrul de referință⁷⁾ sau, cum îl numim noi astăzi, modelul.

Considerăm că, în materie de structură economică, trebuie făcute încă eforturi mari de investigație teoretică și empirică, folosind mai întâi metoda discursivă care mai trebuie să lămuirească încă multe aspecte, procese, noțiuni, categorii, legități și, îndeosebi, aspecte calitative necuantificabile.

Numai după ce s-au explicitat suficient de bine fenomenele, procesele și relațiile dintre ele în cadrul sistemului și în afara lui, se poate trece la cea de a doua etapă-formularea modelelor matematice⁸⁾.

Atrage atenția în această privință și remarcă lui John Montias, care, lăsând la o parte meritele relative ale abordărilor mecanice și organice, înclină spre reprezentări simplificate din punct de vedere al aparatului matematic, fiindcă el crede că comparația științifică a sistemelor economice suferă mult mai mult în prezent dintr-o lipsă a conceptelor precise și a unor relații clare între componentele sistemului. O serie de definiții operaționale care descriu elementele unui sistem și modurile sale de interacțiune constituie primul pas spre înțelegerea funcționării sistemului. Cu cât definițiile sînt mai corecte, cu atât mai bine vom reuși să simulăm comportamentul sistemului, cînd sînt presupuse medii ambiante sau reguli comportamentale diferite⁹⁾.

Tipuri de structuri economice și criterii de clasificare

FAȚA de multitudinea de elemente și relații ce compun sistemul, față de influențele mediului exterior asupra comportamentului și evoluției structurii, se cere adîncită cercetarea, începînd cu clasificarea structurilor și ale elementelor componente după diferite criterii și continuînd cu analiza caracterului unor clase de elemente și relații.

S-a subliniat mai sus că, în sistemul economic și social, există și se dezvoltă o multitudine de elemente sau subsisteme ordonate orizontal și vertical în structuri suprapuse corespunzător diferitelor tipuri de structuri. Aceste elemente materiale și nemateriale formează suporturile sau subiecții relațiilor economice — de producție, tehnologice, de organizare, de conducere, informațional etc. — și a relațiilor neeconomice. Între elementele sistemului se creează relații care intersecționează și interconectează alte elemente din același strat sau din alte straturi, provocînd modificarea comportamentelor și rezultatelor unor subsisteme, ale sistemului respectiv sau ale altor sisteme. Multitudinea de sisteme, elemente și relații par a fi disparate, contradictorii și întîmplătoare. Studiarea lor atenta arată însă că ordonîndu-le, clasificîndu-le după anumite caracteristici comune, funcționalitatea și comportamentul lor prezintă anumite regularități. Însă, aceste trăsături, numite criterii, folosite la clasificarea și ordonarea lor, trebuie să corespundă unor cerințe generale taxonomice:

- a) să aibă în vedere relațiile fundamentale dintre fenomene și procese;
- b) să ia în considerare funcțiile și obiectivele sistemului și a elementelor componente ale acestuia;
- c) clasificările, grupările și ordonările să ajute nu numai la o mai bună înțelegere a fenomenelor și proceselor studiate, ci să constituie totodată un instrument de

Aurel IANCU

(Continuare în pag. 24)

PRONUNȚându-se pentru o analiză riguroasă concret-istorică a teoriei costurilor comparative de producție, gânditori marxști și radicali din perioada postbelică invită la discernământ în aprecierea valorii cognitive și operaționale a acestei teorii, în toate variantele cunoscute; ei insistă asupra necesității de a delimita elementele pozitive, simburile rațional al acestei teorii de elementele vulgare și apologetice care l-au însoțit întotdeauna și care s-au accentuat pe măsura agravării contradicțiilor din capitalismul contemporan. Procedând la o asemenea delimitare pe fondul analizei istorice și comparative a diferitelor variante ale teoriei costurilor comparative de producție, H. Denis scrie că „Scoțind în evidență superioritatea tezei lui Ricardo comparativ cu teza modernă a lui Ohlin, nu înțelegem deloc să revenim asupra criticii pe care am făcut-o înainte «teoriei costurilor comparate». Dar este sigur că, pe planul logicii științifice, Ricardo este mult mai satisfăcător decât neoclasicii”.

Subliniind progresul realizat în cunoașterea vieții economice de către D. Ricardo prin consacarea principiului avantajului comparativ sau relativ, Samir Amin arăta: „Afirmația că importurile pot să fie avantajoase (profitables — în original — n.n.s.) sub aspectul valorilor de întrebuințare chiar dacă produsul importat putea fi fabricat pe plan local mai ieftin, constituie aportul esențial al lui Ricardo în comparație cu Smith”. Admițând existența unui simbur rațional în teoria ricardiană a costurilor comparative de producție, economistul marxist nordamerican M. Linder atrage însă atenția în mod justificat asupra faptului că adevărul incontestabil pe care îl conține această teorie, și anume că națiunile pot câștiga din comerțul internațional, nu este general și universal valabil; dimpotrivă, el este condiționat de prezența unor împrejurări bine determinate (un anumit nivel al productivității medii a muncii naționale).

„Ricardo a accentuat funcția valorii de întrebuințare în comerțul exterior, excluzând orice cercetare a aspectului valoric al acestuia — constată și M.

Limite ale principiului avantajului relativ în comerțul internațional

Linder. Este, desigur, adevărat că în măsura în care o «națiune» poate să obțină valori de întrebuințare pe care altfel ea însăși nu le-ar putea produce sau în măsura în care ea poate să consume o cantitate mai mare de valori de întrebuințare, fără a spori numărul de ore de muncă pe care trebuie să le cheltuiască, ea a «câștigat». Cu alte cuvinte, comerțul exterior bazat pe avantajele comparative poate, în anumite împrejurări, să fie una din căile pentru economisirea efectivă a cheltuielilor de muncă vie și trecută la scară națională. Dacă acest lucru se întâmplă sau nu... aceasta este o altă problemă”. M. Linder sesizează faptul că Ricardo nu a cercetat aspectul valoric al schimburilor internaționale, deși tocmai acesta este planul pe care s-au manifestat, în perspectivă istorică, cele mai puternice contradicții între țările inegal dezvoltate ale lumii capitaliste. „Deși Ricardo se referă în mod explicit la schimbul a o sută de ore de muncă pentru optzeci de ore de muncă, el nu cercetează urmările posibile ale unui astfel de schimb în mod continuu... Dar — precizează M. Linder — în timp ce anumite țări «câștigă» pe baza avantajului comparativ, are loc în același timp un proces de creare de avantaje absolute; acest proces decurge din faptul că avantajele relative nu sînt repartizate neapărat în mod uniform între țările partenere. În măsura în care astfel de avantaje și dezavantaje absolute se acumulează la diferiți poli, rezultă ceva cu totul diferit de armonia imaginată de teoria burgheză. Pe

termen lung, astfel de transferuri de muncă națională de la o țară la altă țară pot să însemne o sursă importantă de acumulare pentru o categorie de țări și de scurgere de acumulare pentru altă categorie de țări”.

ÎN LUMINA controverselor aprinse pe care le-a suscitată teoria burgheză tradițională despre comerțul internațional în perioada postbelică și chiar numai pe baza analizei unor secvențe parțiale din aceste controverse, citat mai sus, se impun, fără îndoială, multe considerațiuni metodologice, teoretice și istoriografice privind conținutul intrinsec al acestei teorii care a avut, după cum scria A. Emmanuel, „o soartă extraordinară”. Aceste considerațiuni pot contribui la anume clarificări în ce privește valențele cognitive și limitele acestei teorii, în ce privește valoarea ei operațională reală.

În primul rînd, se constată o serie de imprecizuni de limbaj și inconsecvențe de terminologie chiar în direcția denumirii teoriei, pentru care se folosesc alternativ, complementar sau simultan termenii de cost comparativ, comparat sau relativ și avantaj comparativ sau relativ. Or, substituirea reciprocă a celor doi termeni nu este justificată, deoarece fiecare din ei arată numai o parte din conținutul acestei teorii: noțiunea de cost comparativ (comparat sau relativ) constituie premisa raționamentului, pe cînd noțiunea de avantaj comparativ (sau relativ) vrea să indice rezultatele la care se ajunge. Dacă lăsăm la o parte scurtarea denumirii din motive de comoditate, ca și amestecul neglijent al premiselor cu rezultatele menționate, atunci se ajunge la concluzia că denumirea corectă ar trebui să fie teoria costurilor comparative și a avantajelor relative în comerțul internațional, incluzînd în denumire, deopotrivă și în mod logic, atît premisele cît și rezultatele raționamentului care se află la baza acesteia.

În al doilea rînd, se impune o delimitare între conceptul de avantaj comparativ sau relativ (respectiv principiul corespunzător) și teoria elaborată cu ajutorul acestui concept (mai precis numeroasele variante ale teoriei, elaborate de-a lungul timpului). Conceptul

FIȘE

VASILE MARIAN

ECONOMIA FONDURILOR FIXE DIN ÎNTEPRINDEREA INDUSTRIALĂ DE STAT

„Economia fondurilor fixe din întreprinderea industrială de stat”, purtînd semnătura lui Marian Vasile, abordează o problemă de mare însemnătate pentru dezvoltarea calitativă a economiei românești: căile și metodele de sporire a eficienței utilizării fondurilor fixe la nivelul întreprinderii industriale. Elaborată în manieră monografică, lucrarea investighează atît aspecte teoretice cît și aspecte de natură practică ale economiei fondurilor fixe avansînd, totodată, propuneri de o mare actualitate în direcția sporirii eficienței cu care este folosită această componentă de bază a forțelor de producție la nivelul unităților de tip industrial din economia românească.

Reunite în capitole distincte, probleme precum utilizarea fon-

durilor fixe, uzura și fiabilitatea acestora, durata de serviciu, amortizarea și reproducția fondurilor fixe, elemente de determinare și căi de sporire a eficienței economice a utilizării acestui tip specific de fonduri ale întreprinderii industriale își găsesc în volum o tratare amplă, nuanțată.

Stimularea inițiativei unităților din economie

● În numărul 180, buletinul China Nouă înserează un amplu comentariu purtînd semnătura lui Liu Zili, privind măsurile ce se întreprind în Republica Populară Chineză în direcția perfecționării mecanismului economiei și creșterea eficienței. În această perspectivă, subliniază autorul, se impun atenției preocupările pen-

tru lărgirea autonomiei întreprinderilor în planificarea nivelurilor și sortimentelor de producție, astfel ca întreprinderile să poată interveni mai activ în dimensionarea propriei lor activități și în alegerea celor mai bune mijloace de realizare a obiectivelor propuse. Atît depășirile indicatorilor de plan, cît și anumite restructurări ale producției în funcție de evoluția pieței, de dotarea tehnică existentă și calificarea cadrelor, opinează L.Z., pot fi mai temeinic fundamentate la nivelul întreprinderii. Aceste măsuri, precum și cele vizînd promovarea unui spirit de competitivitate între unități economice de același profil, se încadrează într-o concepție largă în centrul căreia se situează preocuparea pentru stimularea cît mai puter-

le avantaj relativ indică o relație tehnico-economică (exprimabilă matematic), cea dintre cantitatea de valori de întrebuințare obținute (în producție sau prin comerț) și valoarea cheltuielilor sau costurilor efectuate în acest scop. Teoria costurilor comparative de producție și a avantajelor relative (mai precis, variantele succesive ale acesteia) integrează și folosește conceptul menționat într-un ansamblu de idei și metode de cercetare care privesc economia în totalitate, avînd o finalitate diferită în decursul timpului, în funcție de interesele social-politice pe care le apără. Mai concret, aceasta înseamnă că modul în care acest raport tehnico-economic (avantajul relativ) a fost folosit și cercetat în diferite teorii despre comerțul internațional a fost extrem de diferit în funcție de: interesele clasei burgheze sau ale unor pături din sinul ei (burghezia industrială, burghezia comercială, burghezia monopolistă), în diferite etape ale dezvoltării ei (capitalismul liberei concurențe, imperialism); cadrul social-economic și politic în care se manifestă această relație (liber schimbism, protecționism, imperialism, colonialism, neocolonialism, neoprotecționism etc.) și de metodologia și teoria economică generală pe fondul cărora era aplicat, explicat și interpretat conceptul de avantaj relativ (pe temelia teoriei valorii-muncă sau a teoriei subiectivist-marginaliste a utilității finale; în mod abstract sau în mod concret-istoric; luînd în considerare relațiile economice istorice determinate în cadrul cărora se desfășoară comerțul internațional, inclusiv aspectul valoric al acestuia sau ignorînd acest cadru etc.).

În al treilea rînd, se constată deosebiri foarte mari în ce privește modul de exprimare și nodul de calcul ale costurilor și avantajului relativ. Unii economiști exprimă costurile de producție în unități de timp de muncă (Ricardo) și avantajul comparativ într-un spor de valori de întrebuințare, respectiv în economia de muncă la scară națională și mondială. Alții (P.A. Samuelson) exprimă costurile în unul sau mai mulți factori de producție, respectiv în costul de înlocuire sau de

substituție (în l. engleză: opportunity cost) a unui produs prin altul; ei exprimă avantajul relativ sub forma abstractă a creșterii bunăstării națiunii respective privită în ansamblu, proces reprezentat grafic prin deplasarea liniilor care indică blocul posibilităților de producție și limita consumului național, ca urmare a trecerii de la economia închisă (autarhică) la relații comerciale internaționale. Sînt economiști care exprimă costurile în prețuri sau admit, pentru simplificare, costul în muncă, dar confundă munca cu forța de muncă, și reduc costul mărfurilor la salariile muncitorilor, dînd astfel naștere unui șir întreg de confuzii (Ch. Staley, P.B. Kenen etc.). Rareori economiștii burghezi apropiați de tradiția clasică din teoria economică au calculat și exprimat costurile în muncă socială și au luat în considerare deosebirile existente între țări în ce privește nivelul productivității medii a muncii naționale (cum au făcut, de exemplu Xenopol, Manoilescu).

Această mare diversitate de forme de exprimare și de calcul al costurilor de producție și a rezultatelor comerțului internațional creează destule confuzii și îngreunează urmărirea progreselor reale care s-au obținut în gîndirea economică din ultimul secol și jumătate, în ce privește analiza relațiilor economice internaționale. Ea dovedește, de asemenea, cît de greu este dialogul dintre specialiștii din acest domeniu, spre deosebire de cei din domeniul științelor tehnice și ale naturii. La aceste dificultăți se adaugă altele, care derivă din faptul că unii autori țin seama numai de deosebirea dintre costul a două mărfuri în interiorul aceleiași țări (Ricardo), alții compară costurile aceleiași mărfi în două sau mai multe țări, în sfîrșit, majoritatea autorilor (printre care și P. A. Samuelson) compară deosebirea de costuri pentru producerea a două mărfuri atît în fiecare țară cît și între țări.

În al patrulea rînd, majoritatea autorilor burghezi absolutizează conceptul de avantaj comparativ sau relativ; ei apreciază că simpla deosebire de costuri în producerea unei mărfi față de alta ar constitui criteriul alegerii

optime în vederea specializării țării respective în producție și în comerțul exterior: se alege marfa care are costul cel mai mic în fiecare țară, neținînd seama de nivelul și dinamica acestuia în alte țări. Și mai grav este, în practică, faptul că acești autori uită că în spatele expresiei matematice de mărime relativă se pot întîlni două situații diametral opuse din punct de vedere absolut. În prima situație, avantajul relativ s-a constituit pe fondul unui avantaj absolut al țării date față de altă țară. În exemplu lui Ricardo era vorba de situația în care se găsea Portugalia, care se specializase în producția de vin pentru care avea nevoie de 80 unități de muncă, ceea ce însemna relativ mai puțin decît 90 de unități muncă pentru producerea stofei în Portugalia (se schimba vinul portughez cu stofa englezească) și absolut mai puțin decît pentru producerea vinului în Anglia unde se presupunea că ar fi fost nevoie de 120 unități muncă. În a doua situație, avantajul relativ ar rezulta pe fondul unui dezavantaj absolut al țării date față de altă țară. În exemplul lui Ricardo era vorba de situația în care se găsea Anglia care se specializase în producția de stofă pentru care cheltuia 100 unități de muncă, ceea ce însemna relativ mai puțin decît pentru vin care ar fi necesitat în Anglia 120 unități muncă, dar în mod absolut mai mult decît în Portugalia, unde ar fi fost necesare numai 90 unități muncă pentru producerea stofei.

Nesocotirea acestor deosebiri, în aparență nu prea însemnate, duce la consecințe negative, atît pe plan metodologic și teoretic, cît mai ales în domeniul practicii economice, pe termen lung, pentru țările care se găsesc în cea de a doua situație, cînd avantajul relativ rezultă dintr-un dezavantaj absolut. În practică aceasta înseamnă pentru țările din prima categorie acumularea de avuție și deci posibilități pentru accelerarea dezvoltării, iar pentru țările din categoria a doua înseamnă acumulări de pierderi, respectiv transfer de avuție spre alte țări și deci încetinirea sau chiar blocarea creșterii proprii.

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

nică a inițiativei întreprinderilor pentru sporirea eficienței economice.

Instrumente muzicale

● Un domeniu de activitate încă prea puțin cunoscut și ale cărui certe resurse de progres sînt, în prezent, insuficient valorificate îl constituie producția de instrumente muzicale. Potrivit informațiilor pe care le prezintă Catherine Savouré în articolul „LE MARCHÉ DES INSTRUMENTS DE MUSIQUE ET LA FACTURE INSTRUMENTALE FRANÇAISE”, publicat în numărul din 31 decembrie 1980 al revistei *Problèmes Economiques*, producția de instrumente muzicale — domeniu în care la nivelul economiei franceze sînt cuprinse circa 2 000 de persoane — a cunoscut în ultima perioadă o creștere con-

tinuă, vîndînd, în același timp, o accentuată orientare către export — circa 50% din valoarea totală. Intrucît producția de instrumente muzicale, subliniază C.S., este nemijlocit condiționată de nivelul de cultură muzicală al populației — nivel aflat în continuă creștere — se poate estima pentru viitor menținerea, la o cotă înaltă, a cererii ca un suport al oportunității dezvoltării acestei activități. Pe de altă parte, această activitate care își menține încă, în bună parte, caracterul artizanal permite o bună valorificare a forței de muncă de înaltă calificare, precum și a unor resurse materiale specifice.

Petrochimie

● În țările importatoare de petrol petrochimia, ramură ce cu

două decenii în urmă înregistra creșteri dintre cele mai spectaculoase, va fi confruntată cu noi dificultăți. Acestea își au obîrșia — opinează Claude Goudier în articolul „LA NOUVELLE MAPPEMONDE DE LA CHIMIE” publicat în numărul din 8 ianuarie al revistei „L Usine Nouvelle” — în disproporția tot mai accentuată ce se conturează între creșterea progresivă a prețului la țiftei și greutatea de a obține contracte de aprovizionare stabile și de durată, pe de o parte, iar pe de altă parte tendința de scădere a prețurilor la produsele petroliere. Importanța celui de al doilea aspect, subliniază C.G., este amplificată de faptul că un număr tot mai mare de țări producătoare de petrol își propun

FIȘE

să-și edifice o industrie petrochimică proprie. În această ambianță economică, se arată în articol, poate singura alternativă a țărilor importatoare de petrol de a-și dezvolta în continuare o industrie chimică competitivă o constituie adoptarea unor strategii în care o serie de produse chimice energointensive să cedeze locul unei chimii de înaltă performanță. Dintre produsele acesteia sînt enumerate produsele minerale speciale, cum sînt pămînturile rare, substanțele active pentru industria farmaceutică și protecția culturilor etc.

Conceptul de structură economică

(Urmare din pagina 21)

lucru adecvat formulării modelului operațional și a deciziilor în economie.

Asemenea cerințe ar putea fi îndeplinite, dacă la baza acestor clasificări s-ar așeza criterii esențiale sau reprezentative, formulate și ordonate — la rindul lor — în așa fel, încât să evite eclecticismul, pericol iminent oricărei încercări de acest gen.

În cele ce urmează vom folosi unele principii sau criterii de clasificare și de ordonare a principalelor elemente structurale.

Primul principiu : gradul de generalitate al elementelor și ordonarea lor după principiul piramidal.

Potrivit acestui criteriu general, ordonarea subsistemelor este făcută în formă piramidală, în vîrf aflîndu-se sistemul economico-social. Subsistemele sau componentele acestuia trebuie clasificate și ordonate pe paliere și etaje de sus în jos, pînă la baza piramidei. Vom încerca să redăm în tabelul din pag. 20 și în schema din pag. 21 îndeosebi acele elemente din palierele care se referă la fenomene și procese economice, iar în cadrul lor la procese industriale.

Ceea ce trebuie subliniat în legătură cu ordonarea elementelor componente ale sistemului economic, după criteriul piramidal sau după gradul de generalitate, este faptul că la fiecare din eșaloanele ierarhiei trebuie să se regăsească în mod obligatoriu un număr de cinci elemente principale așezate în

următoarea ordine : 1) obiectul activității care justifică deopotrivă existența sistemului, funcționarea și obiectivul său ; 2) mijloacele tehnice materiale și umane cu care se poate realiza funcționarea activității economice ; 3) organizarea sistemului pentru a fi capabil să desfășoare activitatea ; 4) conducerea sistemului cu ajutorul unor pîrganii economice și administrative în vederea realizării obiectivelor ; 5) sistemul informațional adecvat cu care se realizează cele patru elemente menționate.

Pivotul tuturor elementelor din cadrul sistemului îl constituie obiectul activității. De aceea, clasificarea și ordonarea ierarhică a mijloacelor tehnice de producție și a elementelor umane (forța de muncă), a formelor de organizare, a formelor de conducere și a elementelor sistemului informațional se face după obiectul activității, adică după funcția și obiectivul acesteia.

După cum reiese din tabelul 1, pentru a obține o clasificare și ordonare mai concludentă, la principiul piramidei trebuie atașate unele criterii ajutătoare sau mai detaliate, așa cum s-a procedat, de exemplu, la ramurile industriale la care au fost folosite criteriile : stadiul de prelucrare, caracteristica proceselor de fabricație și destinația principală a producției.

Cîte un tabel și cîte o schemă similare celor prezentate pot fi făcute și pentru factorii de producție (materiale și umani), sistemul de organizare, sistemul de conducere și sistemul informațional. Tocmai existența acestor sis-

teme, cu multitudinea lor de elemente și relații, se avea în vedere mai sus, atunci cînd se făcea referire la structurile suprapuse.

Așa cum se menționa mai sus, toate cele cinci subsisteme redată în formă agregată — obiectul activității, factorii materiali și umani, sistemul de organizare, sistemul de conducere și sistemul informațional — se regăsesc în forme specifice la palierele din etajele inferioare. Ele se includ, ca parte integrantă, în fiecare sistem din eșaloanele inferioare. Numai că ultimele trei subsisteme nu sînt independente ci subordonate primelor două subsisteme care constituie suportul lor material.

Trebuie atrasă atenția asupra faptului că principiul de ordonare piramidală a elementelor în cadrul sistemului economic este, în fond, un rezultat al cerințelor de ordin științific (teoretic), precum și al cerinței realizării conducerii economice. Astfel, noțiunile de ramură industrială, ramură economică, sector economic, gruparea resurselor de fonduri și fluxuri și exprimarea lor în forme mai agregate sau mai puțin agregate etc. nu derivă de fapt din caracteristica proceselor de producție.

Elementelor sistemului de producție propriu-zise le sînt caracteristice distribuția sau ordonarea teritorial-spațială. Pentru a face producție, adică pentru a face imbinarea unor factori concreți de producție, distribuiți în anumite spații de lucru, nu sînt absolut necesare ordonările piramidale de mai sus. Ele au apărut odată cu necesitatea de a înțelege procesele economice generale și, mai ales, odată cu cerința de a conduce economia într-un cadru organizatoric adecvat.

Autoaprovizionarea localităților

(Urmare din pag. 9)

rii efectivelor primite prin cooperarea de consum, vor încheia contracte de livrare pentru cel puțin 50% din numărul acestora.

S-au stabilit măsuri și pentru asigurarea reproducătorilor necesari. Astfel, pentru realizarea monei animalelor femele din gospodăriile populației s-a prevăzut să fie afectați 17 tauri de reproducție, 135 vieri, 4367 berbeci, precum și o importantă cantitate de material seminal congelat, cu valoare biologică, ridicată. Parțial acest program a și fost realizat, ceea ce a contribuit la creșterea numărului femelelor montate cu 2262 vaci, 660 vițele, 632 scroafe, iar încă la începutul lunii ianuarie se realizaseră 10,7% din totalul anual planificat de însămînțări la ovine.

Ținînd seama de necesarul de furaje pentru animale, încă în anul trecut s-au efectuat lucrări de îmbunătățire și întreținere a 24571 ha de izlazuri comunale, din care 15000 ha au fost fertilizate cu îngrășăminte chimice și 2000 ha cu îngrășăminte organice ; au fost create pașiști artificiale în suprafață de peste 3500 ha și s-a îmbunătățit producția de masă verde, cu 14 t la hectar, față de nivelul din anul 1976 ; gospodăriile populației au fost aprovizionate cu furaje din cultură dublă de pe o suprafață de 500 ha, iar animalele aces-

tora au avut acces la pășunat pe 2668 ha din fondul silvic al județului.

Pe de altă parte, pentru reducerea pierderilor de animale s-au luat măsuri de extindere și îmbunătățire a asistenței veterinare, atît în unitățile agricole cît și în gospodăriile populației.

Dintre acțiunile întreprinse în domeniul legumicol notăm : elaborarea planului de cultură pentru fiecare gospodărie din județ, asigurarea necesarului de sămînță cu valoare biologică ridicată pentru fiecare comună și a răsadurilor pentru producția de legume timpurii, elaborarea unor îndrumare tehnologice pentru cultura de legume și a zarzavaturilor.

Gospodăriile anexă — sursă de autoaprovizionare a unităților de alimentație publică

LA CONSĂTUIREA de lucru de la C.C. al P.C.R. din 25—26 februarie 1980 a fost subliniată într-un mod categoric necesitatea de a se forma sau întări **gospodăriile anexă de pe lângă restaurante, cantine, cabane** etc., inclusiv prin crearea unui sector zootehnic, în care să fie valorificate unele produse inapte pentru consumul

uman și resturi alimentare. Aceste gospodării capătă o importanță și mai mare în contextul în care întregul domeniu al aprovizionării este așezat pe bazele, mai sigure și mai eficiente, ale apropierii surselor de producție de locul de consum.

În județul Brăila, la un total de 170 de restaurante și cantine funcționează în prezent 169 de crescătorii de animale (99 pentru porci, cu o capacitate de 4268 de locuri într-un ciclu de îngrășare și 70 pentru păsări, cu o capacitate de peste 35700 capete într-un ciclu de producție). Este prevăzut ca în acest an să fie îngrășate efective de porciene însumînd un rulaj de circa 8000 capete, în care scop efectivul de scroafe pentru reproducție va crește de la 60 la peste 100.

În urma inventarierii tuturor suprafețelor nefolosite din perimetrul municipiului Brăila au fost puse în exploatare 23 ha, repartizate detinătorilor de gospodării anexă pentru a le cultiva cu sfeclă furajeră, cartofi, bostănoase s.a. ; pentru completarea necesarului de furaje vor fi afectate de la unitățile agricole unele terenuri destinate plantelor în cultură dublă.

AMENII MUNCII din comunele și satele brăilene, răspunzând apelului din Tezele pentru al II-lea Congres al țărănimii, participă la valorificarea mai largă a potențialului de producție al gospodăriilor persoanelor și, prin aceasta, la mai bună aprovizionare a populației județului.

Extinderea colaborării economice dintre țările în curs de dezvoltare – imperativ al noii ordini economice internaționale ⁽¹⁾

EXTINDEREA colaborării economice dintre țările în curs de dezvoltare constituie obiectul unei atenții sporite atât din partea acestor țări, cât și din aceea a comunității internaționale în ansamblu. În vederea promovării acestei colaborări s-au adoptat în ultimii ani declarații, planuri și programe de acțiune, rezoluții și recomandări în cadrul diferitelor reuniuni ministeriale ale Grupului celor 77, al conferințelor șefilor de state sau guverne ale țărilor nealiniate, în forurile O.N.U.¹⁾ Reuniunea ministrilor de externe ai țărilor membre ale Grupului celor 77 (New York, septembrie 1980) a hotărât convocarea în 1981 a unei Conferințe la un nivel înalt a țărilor în curs de dezvoltare, în vederea activizării colaborării economice dintre aceste țări și asigurării aplicării coerente a diverselor programe în acest domeniu. Ca atare, între 9 și 12 februarie 1981 la Delhi va avea loc Conferința ministerială a țărilor nealiniate, moment important pe linia eforturilor în direcția întăririi unității de acțiune a țărilor respective, a creșterii rolului lor în consolidarea păcii și securității în lume.

Lărgirea colaborării economice dintre țările în curs de dezvoltare reprezintă o necesitate imperioasă. În primul rând, această colaborare oferă noi posibilități pentru accelerarea creșterii economice a țărilor în curs de dezvoltare, contribuind la valorificarea în folosul propriei lor dezvoltări a resurselor, capacităților și uriașului potențial de care dispun aceste țări. În al doilea rând, întărirea colaborării economice dintre țările în curs de dezvoltare este de natură să diminueze dependența lor economică față de țările capitaliste dezvoltate, și, implicit, să le reducă sensibilitatea față de fluctuațiile economiei acestor țări. Acest lucru capătă o importanță deosebită în împrejurările actuale, când posibilitățile oferite de piețele țărilor capitaliste dezvoltate s-au redus considerabil ca urmare a crizei economice și a recrudescenței protecționismului.

În sfârșit, lipsa de progrese semnificative în negocierile internaționale vizînd restructurarea radicală a relațiilor economice dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, și așezarea lor pe o bază echitabilă, conform exigențelor noii ordini economice mondiale, reclama, de asemenea, intensificarea colaborării economice dintre aceste din urmă țări, expresie a concepției „sprijinirii colective pe eforturile proprii”. Contribuind la reducerea și eliminarea decalajelor economice și tehnologice care despart țările în curs de dezvoltare de țările dezvoltate, la consolidarea independenței economice și, implicit, politice a țărilor în curs de dezvoltare, colaborarea economică dintre aceste din urmă țări constituie un element important al instaurării noii ordini economice internaționale.

În ceea ce o privește, România, țară socialistă în curs de dezvoltare, promovează o politică activă de extindere a cooperării economice cu celelalte țări în

curs de dezvoltare. Referindu-se la aceeași cooperare, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: „Prin lărgirea continuă a cooperării se creează un larg sistem de intrajutorare reciproc avantajoasă între țările noastre, care constituie expresia solidarității lor în lupta comună pentru dezvoltarea economico-socială independentă a fiecărui popor, pentru promovarea unei politici noi în lume, de egalitate și respect între națiuni, de deplină echitate, pentru abolirea vechii politici imperialiste de dominație și asuprire.”

Consolidarea și diversificarea bazei materiale a schimburilor

POSSIBILITĂȚILE de dezvoltare a colaborării economice dintre țările în curs de dezvoltare sînt mult mai mari decît în trecut. În ultimii ani, creșterea economică a țărilor în curs de dezvoltare a fost sensibil mai rapidă decît a țărilor capitaliste dezvoltate. Baza materială a schimburilor economice externe ale țărilor în curs de dezvoltare s-a consolidat și diversificat, creîndu-se noi complementarități între aceste țări. Sporirea rapidă a producției industriei prelucrătoare într-o serie de țări în curs de dezvoltare, cunoscute și sub numele de „noile țări industriale”, a avut drept rezultat creșterea capacității lor de a exporta produse manufacturate, inclusiv mașini și utilaje, solicitate în alte țări în curs de dezvoltare. Creșterea importantă a cererii de materii prime ca urmare a accelerării industrializării țărilor în curs de dezvoltare este de natură să conducă de asemenea la extinderea comerțului dintre aceste țări.

În prezent, o serie de țări în curs de dezvoltare mai avansate dispun de tehnicieni de înaltă calificare, mijloace perfecționate de cercetare științifică, de baze importante de formare a cadrelor și tehnologii moderne, ceea ce creează premise favorabile pentru dezvoltarea cooperării tehnice și tehnologice dintre țările în curs de dezvoltare.

Un element deosebit de important pentru dezvoltarea colaborării economice dintre țările în curs de dezvoltare îl poate constitui folosirea în acest scop a excedentelor valutare importante acumulate de țările în curs de dezvoltare exportatoare de petrol, ca urmare a sporirii spectaculoase a prețului acestui produs.

În ceea ce privește România, dezvoltarea sa economică accelerată, crearea unei industrii moderne și diversificate au generat posibilități largi de dezvoltare a schimburilor economice cu celelalte țări în curs de dezvoltare. În același timp, creșterea potențialului cercetării și tehnologiei românești permite țărilor noastre să acorde într-o măsură mai mare asistență tehnică acestor țări.

Valorificarea posibilităților de dezvoltare a colaborării economice reciproce dintre țările în curs de dezvoltare întîm-

pină însă și unele obstacole și dificultăți: orientarea excesivă a schimburilor lor economice spre țările dezvoltate, consecință a epocii coloniale; insuficiența informării reciproce privind potențialul economico-comercial al acestor țări; capacitatea încă insuficientă a structurilor de producție ale țărilor în curs de dezvoltare de a răspunde la cererea de produse a celorlalte țări în curs de dezvoltare; resursele valutare limitate disponibile pentru finanțarea colaborării mutuale; insuficiența mijloacelor și serviciilor de transport; bariere tarifare și netarifare în comerțul dintre țările în curs de dezvoltare; absența unor mecanisme adecvate, destinate să promoveze colaborarea reciprocă etc. Programele privind dezvoltarea acestei colaborări, adoptate recent de țările în curs de dezvoltare, vizează depășirea acestor obstacole și dificultăți în calea fructificării posibilităților existente de schimburi, crearea unui sistem de intrajutorare între aceste țări, în vederea soluționării cu forțe comune a problemelor progresului lor economico-social.

Pentru facilitarea realizării programelor sus menționate se prevede desemnarea sau crearea în fiecare țară în curs de dezvoltare a unui organ, care să acționeze ca punct focal pentru coordonarea și realizarea colaborării economice între țările în curs de dezvoltare.

Țărilor în curs de dezvoltare le revine, desigur, răspunderea principală a realizării programelor lor vizînd promovarea colaborării economice reciproce. În același timp, este necesar ca eforturile țărilor în curs de dezvoltare în acest domeniu să beneficieze într-o măsură crescîndă de sprijinul țărilor dezvoltate și al organizațiilor internaționale, în special sub forma unei asistențe tehnice și financiare. Ca urmare a eforturilor depuse de țările în curs de dezvoltare, colaborarea economică dintre ele a cunoscut în ultimii ani o expansiune însemnată, s-au diversificat formele și metodele acestei colaborări.

Paralel cu lărgirea colaborării pe plan subregional și regional, o importanță crescîndă a dobîndit dezvoltarea concurenței interregionale între toate țările

¹⁾ Programul privind cooperarea economică dintre țările în curs de dezvoltare, adoptat de Conferința „Grupului celor 77”, reunită la Mexico, în septembrie 1976; primul plan de acțiune pe termen scurt și mijlociu privind prioritățile globale în materie de cooperare economică dintre țările în curs de dezvoltare, aprobat de a IV-a reuniune ministerială a „Grupului celor 77” (Arusha, februarie 1978); rezoluția nr. 7 relativă la principiile directoare privind întărirea autonomiei colective a țărilor în curs de dezvoltare, adoptată de a VI-a Conferință a șefilor de state sau de guverne ale țărilor nealiniate (Havana, septembrie 1979); Planul de acțiune pentru promovarea și realizarea cooperării tehnice dintre țările în curs de dezvoltare, convenit la Conferința O.N.U. privind această problemă din 1978 etc.

²⁾ Nicolae Ceaușescu, Comerțul exterior și cooperarea economică internațională, Ed. politică, 1980, pag. 59

în curs de dezvoltare (comerțul inter-regional, a cărui pondere era înainte destul de modestă, reprezintă în prezent circa jumătate din comerțul total între țările în curs de dezvoltare).

În vederea extinderii relațiilor lor economice reciproce, țările în curs de dezvoltare recurg într-o măsură sporită la aplicarea pe bază de reciprocitate a principiului tratamentului preferențial, expresie atât a solidarității lor în eforturile de eradicare a subdezvoltării, cât și a necesității de a compensa competitivitatea lor, în general mai redusă în comparație cu țările dezvoltate. Acest principiu se practică în relațiile dintre țările în curs de dezvoltare în ce privește importurile și tinde să fie utilizat într-o anumită măsură și în domeniul achiziționării de tehnologie și în furnizarea unor produse esențiale (petrol, produse alimentare).

Intensificarea comerțului reciproc

ÎN ANII '70 comerțul dintre țările în curs de dezvoltare a înregistrat o creștere sensibilă, atingând 65 miliarde dolari în 1977. În contrast cu deceniul anterior, schimburile comerciale dintre aceste țări au sporit mai rapid decât comerțul mondial și decât comerțul lor cu restul lumii. În perioada 1970—1976, importurile țărilor în curs de dezvoltare provenind din alte țări în curs de dezvoltare au sporit cu 28% în medie pe an, în timp ce importurile lor din țările dezvoltate au crescut numai cu 19% în

medie pe an. Drept rezultat, ponderea importurilor țărilor în curs de dezvoltare provenind din alte țări în curs de dezvoltare a crescut de la 17% în 1970 la 25% în 1976.

Lărgirea comerțului mutual a compensat într-o anumită măsură pierderile suferite de țările în curs de dezvoltare în schimburile lor comerciale cu țările capitaliste dezvoltate, ca urmare a fenomenelor de criză economică din aceste din urmă țări.

Înainte de toate, creșterea comerțului dintre țările în curs de dezvoltare în anii '70 a fost determinată de aceiași factori care au stat la baza dezvoltării exportului lor, în ansamblu: sporirea și diversificarea producției în aceste țări, politica lor activă de promovare a exportului și cererea susținută în țările importatoare (cu excepția anilor recenți de criză economică din țările capitaliste dezvoltate).

În al doilea rând, expansiunea comerțului este rezultatul preferințelor comerciale acordate reciproc de țările în curs de dezvoltare în cadrul unor organisme de colaborare subregională sau regională, precum și pe plan interregional, în special în cadrul Protocolului privind negocierile comerciale între țări în curs de dezvoltare, intrat în vigoare în 1973 (la acest Protocol participă în prezent 18 țări în curs de dezvoltare).

În sfârșit, eforturile depuse în vederea extinderii cooperării economice, financiare, monetare și tehnico-științifice între țările în curs de dezvoltare au stimulat într-o măsură destul de importantă comerțul mutual dintre aceste țări, generând noi curente comerciale.

Deși au cunoscut o creștere notabilă,

schimburile comerciale dintre țările în curs de dezvoltare reprezintă o parte redusă din comerțul mondial total (5,7%), ceea ce atestă că aceste schimburi oferă încă mari posibilități de expansiune.

La reuniunea internațională a țărilor în curs de dezvoltare de la Geneva din martie-aprilie 1980 s-au convenit noi măsuri pentru extinderea comerțului dintre aceste țări. Ele vizează negocierea unui sistem global de preferințe comerciale între toate țările în curs de dezvoltare (S.G.P.C.), lărgirea cooperării dintre organizațiile comerciale de stat din aceste țări și crearea de întreprinderi multinaționale (mixte) de comerțalizare.

România participă activ la eforturile vizând amplificarea comerțului dintre țările în curs de dezvoltare. Este semnificativ faptul că ponderea acestor țări în schimburile comerciale externe ale României a sporit de la 4,9% în 1965 la peste 25% în 1980. O expresie a politicii consecvente a României de dezvoltare a raporturilor comerciale cu țările în curs de dezvoltare o constituie adărea sa în 1978 la Protocolul sus amintit privind negocierile comerciale între aceste țări, instrument care prevede acordarea reciprocă de concesiuni vamale preferențiale între țările participante. Totodată, țara noastră își aduce contribuția la traducerea în viață a măsurilor de extindere în continuare a comerțului reciproc, convenite la reuniunea interregională a țărilor în curs de dezvoltare de la Geneva din martie-aprilie 1980.

Victor ALDEA

Tipizarea și standardizarea

(Urmare în pag. 5)

minoziitate, de umiditate etc. Posibilitățile combinatorii și de nuanțare a rezolvărilor, generate de utilizarea modulelor tip, sînt mari și în domeniul construcției de locuințe.

O atenție sporită a fost acordată îmbunătățirii soluțiilor privind protecția termică a construcțiilor, prin utilizarea de termoizolații eficiente, luminatoare duble, timplării simple cu două rînduri de geamuri, geamuri termopan, reducerea gabaritelor pentru ferestre, prevederea de ochiuri mici mobile pentru ventilații (astfel ca să nu mai fie necesară deschiderea completă a ușilor și geamurilor), optimizarea sistemelor de instalații de încălzire și recuperare a căldurii ș.a. Înscriserea în concepția de modulare a construcțiilor a permis, de asemenea, utilizarea într-o mai mare măsură a elementelor ușoare de construcție cu un consum redus de energie înglobată (stabilitul din talas, fibropilitul care încorporează resturi de azbociment, plăci din coajă de copac liate cu bitum etc.).

Tipizarea construcțiilor a fost însoțită de acțiunea de tipizare a materialelor de construcții, care a condus la o reducere substanțială a tipurilor de materiale și elemente de construcții și instalații — de la peste 11 000 la circa 970, calculele estimative arătînd că, pe această cale, se va obține în actualul cincinal o reducere cu circa 8% a valorii construcțiilor, cu circa 26% a consumului de metal, cu aproximativ 20% a celui de ciment, precum și diminuarea

rea însemnată a consumului altor materiale de construcție.

Referindu-ne la eficiența economică totală a tipizării construcțiilor, estimările arată că numai aplicarea celor 40 proiecte de module tip (acestea reprezintă mai puțin de 10% din numărul proiectelor tip elaborate și aprobate) asigură, la nivelul investițiilor din actualul cincinal, reducerea consumului cu circa 500 mii tone ciment, 200 mii tone metal, 4—5 mii tone bitum și aproximativ 750 mii tone combustibil convențional la capitolul energie înglobată.

După cum se arată în Decretul de aprobare a proiectelor tip și în noua Lege a investițiilor, unitățile de cercetare și proiectare au obligația de a perfecționa, în continuare, proiectele tip și tipizarea materialelor, a îmbunătăți și simplifica soluțiile constructive și de a elabora și supune aprobării noi proiecte tip cu eficiență economică sporită. În legătură cu aceste viitoare lucrări, în primul rînd pentru cele care privesc clădirile sociale și de locuit, se impune a se persevera în direcția acelor combinații de soluții, elemente de construcții și materiale tipizate care, asigurînd industrializarea construcției, să nu conducă la uniformizare și monotonie. Menținerea unui echilibru optim permanent între valorificarea tradițiilor prestigioase ale arhitecturii românești și inovare — condiție necesară a progresului și expresie a adaptării la realitățile și cerințele contemporaneității — va menține sau reda în parte unor cartiere și orașe specificul

lor local și nota distinctă, care să le deosebească de altele. Prin aceasta, atribuțiile de serie și de repetabilitate — caracteristice tipizării și industrializării construcțiilor — nu vor mai fi sinonime cu lipsa de varietate, generaatoare de monotonie.

Deplasarea centrului de greutate în tipizarea construcțiilor de la obiecte și obiective — privite în ansamblu — spre module, trame și structuri-tip, reprezintă una din direcțiile principale de introducere a progresului tehnic în domeniul construcțiilor și de asigurare a exigențelor legate de estetică, confort, funcționalitate și flexibilitate în timp a spațiului arhitectural.

O a doua constatare care se impune în legătură cu perfecționarea tipizării în construcții se referă la însăși documentul tehnico-normativ de bază în trunchiul concepției de tipizare, respectiv la proiectul-tip. Structura acestuia și metodologia de elaborare trebuie să fie mai bine conturate de către organele de sinteză și directive, pentru a se asigura atingerea tuturor dezideratelor urmărite prin aceste lucrări, o concepție unitară de lucru în toate unitățile de cercetare, ingineria tehnologică și proiectare și evitarea multiplelor refaceri și completări de documentații cerute pe parcursul elaborării lor și, în special, în faza finală de predare, de către organele de avizare. Prevederile noii Legi a investițiilor ca tipizarea construcțiilor să fie abordată complex, în conexiune cu instalațiile, tehnologiile de producție și echipamentele tehnologice, accentuează și mai evident necesitatea elaborării unei metodologii unitare pe economie pentru proiectele tip.

Cafeaua : evoluții ciclice

anul 1975 s-au resimțit în sezonul următor, producția diminuându-se cu 70%, ceea ce a determinat creșterea vertiginosă a prețurilor (în luna aprilie 1977 prețul cafelei columbiene „mild arabicas“ a atins nivelul maxim de 7365 dolari/tonă). Prețurile exagerat de mari din prima parte a anului 1977 au creat o reținere din partea consumatorilor, susținută de altfel și de campanii

Dincolo de influențele conjuncturale, problema fundamentală pe piața cafelei rămâne aceea a determinării unui preț care să satisfacă țările producătoare, fără însă a afecta consumul în sensul diminuării lui. Experiența ultimilor ani a dovedit că menținerea sau ameliorarea nivelului consumului în țările importatoare sint hotărâtoare pentru evoluția viitoare a producției în țările furnizoare și implicit a prețurilor.

În scopul stabilizării prețurilor acestui produs în anul 1976 a fost încheiat cel de-al treilea Acord internațional al cafelei (A.I.C.), care a abia din octombrie 1989 — prin instituirea unui preț plafon — a devenit operant pentru stabilizarea prețurilor.

Sursele de specialitate indică la nivelul anului 1990 un relativ echilibru între producția și consumul mondial de cafea, în cazul unor condiții meteorologice corespunzătoare. Această evoluție ar fi în măsură să favorizeze revenirea stocurilor de cafea la niveluri normale. În această situație, prețurile cafelei ar urma să fie inferioare nivelurilor record înregistrate în anul 1977. Nu trebuie însă pierdut din vedere faptul că tendința generală ascendentă a costurilor de producție se va menține și se va reflecta în prețurile cafelei.

Virginia CAMPEANU

Programe de dezvoltare

Siria — progrese pe calea industrializării

SIRIA a cunoscut în ultimii ani un intens proces de dezvoltare menit să valorifice superior importanțele resurse naturale de care dispune țara. Liniia politică novatoare pe care națiunea siriană a urmat-o în anii de după Revoluția din martie 1963 și mai cu seamă după mișcarea de redresare inițiată de președintele Hafez Al-Assad, în noiembrie 1970, a contribuit la accelerarea procesului dezvoltării în toate sectoarele de activitate.

Anul 1980 a marcat pentru economia siriană anul încheierii celui de-al patrulea plan cincinal (1976—1980) și al lansării celui de-al cincilea cincinal. Planul recent încheiat a pus accentul pe diversificarea economiei, pe dezvoltarea industriei, îndeosebi a celei constructoare de mașini, a petrochimiei, energeticii, a materialelor de construcții, pe valorificarea resurselor de țifci și fosfați. Succese semnificative s-au obținut și în agricultură unde suprafața cultivată a sporit în perioada 1970—1980 de circa 2 ori, o pondere în creștere având aici terenurile irigate.

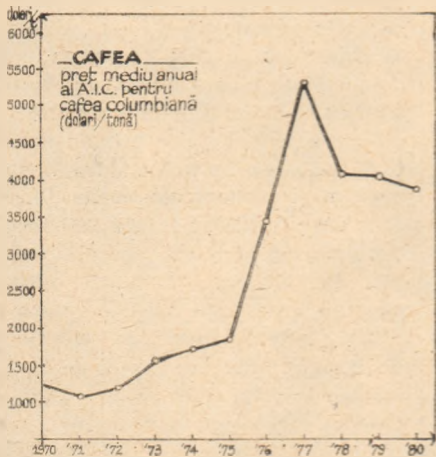
Cel de al cincilea plan cincinal pe perioada 1981—1985 va pune un accent deosebit pe dezvoltarea în continuare a agriculturii și pe pregătirea cadrelor necesare economiei naționale. În domeniul industriei se are în vedere în primul rând terminarea proiectelor deja începute. Unul dintre cele mai importante obiective economice, a cărui construcție se va finaliza în cursul actualului cincinal îl reprezintă zona industrială Hassakeh, care va absorbi investiții de circa 40 milioane lire siriene și care va cuprinde, printre altele, un combinat de case, o modernă fabrică de mobilă și o fabrică pentru produse din aluminiu.

Sub impulsul hotărârilor al acordurilor și înțelegerilor convenite cu ocazia întâlnirilor dintre președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Hafez Al-Assad, colaborarea economică româno-siriană s-a extins considerabil, un loc important revenind acțiunilor de cooperare reciproc avantajoasă. Schimburile comerciale dintre cele două țări au crescut vertiginos în perioada 1970—1980. Exporturile românești, foarte diversificate cuprind o gamă largă de produse, printre care utilaje pentru industria chimică, pentru industria cimentului, și altele. Importurile cuprind pe lângă o serie de produse ale tinerei industriei siriene, cum sint produsele textile, o serie de mărfuri tradiționale ca fosfați, bumbac, țifci, piei brute etc.

Pe planul cooperării, România a participat cu livrări de utilaje și asistență tehnică la construirea rafinăriei de la Banias, a instalației de uscare a fosfaților, de la Kneifiss, a complexului de triplu-superfosfați de la Homs, a fabricii de ciment de la Sheikh Said ca și a unor obiective din agricultură. Specialiștii români au participat alături de cei sirieni la lucrări de cercetări geologice și hidrologice, de explorări și foraje petroliere, de amenajări funciare și hidroameliorații etc.

Actuala întrevedere la cel mai înalt nivel între conducătorii celor două țări constituie un nou prilej de manifestare a voinței reciproce pentru dezvoltarea amplă, pe multiple planuri a raporturilor de strînsă prietenie și cooperare fructuoasă în interesul celor două țări și popoare, al cauzei păcii și cooperării internaționale.

N. L. OSS



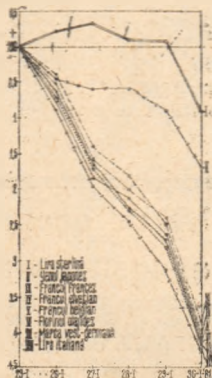
uscitate scăzută a ptei la schimbarea eturilor, ca urmare a ptului că sint necesari 5 ani pentru ca noile ntații de cafea să tre pe rod. Întrucât Brazilia — l mai important pro-cător de cafea — de- re 25—30% din pro- cția mondială, ampli- dinea variațiilor ace- stia și implicit a pre- țor este, în mare par- t, în funcție de recolta aziliană. Gerurile ca- strofale care au avut e în această țară în

publicitate anti-consum sau de interzicerea prop- agandei comerciale în favoarea cafelei (este cazul Franței și al S.U.A.). Reducerea con- sumului în principalele țări industrializate și u- tilizarea înlocuitorilor a- zestui produs, ca și pers- pectiva redresării pro- ducției mondiale de ca- fea au imprimat, după anul 1977, o tendință de scădere a prețurilor, fără însă ca acestea să mai atingă nivelurile dinaintea înghețului brazilian.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN ULTIMA SĂPTĂMINĂ A LUNII IANUARIE evoluțiile înregistrate pe piețele valutare occidentale au rut ca dominantă întărirea poziției dolarului S.U.A., odificării deosebit de pronunțate ale cursului acestuia marcindu-se față de valutele vest-europene (cu excep- a lirei sterline). Cursul dolarului față de celelalte va- te occidentale s-a îmbunătățit sensibil, deși dobin- le la depozitele în eurodolari au marcat o ușoară -adere (între altele și ca efect al reducerii de către serie de mari bănci americane, spre finele săptămî- ni, a dobinzilor preferențiale „prime rate“ de la 20% la 19,5%).

În intervalul 26—30 ianuarie cursul lirei sterline a ins, față de marca vest-germană cel mai înalt nivel în ultimii 5 ani, față de francul francez — din ultimii ani și un nivel record față de lira Italiană. Prin- cialul suport l-a constituit nerelaxarea politică de cre- lit de către autoritățile monetare în Anglia. În raport u dolarul S.U.A., poziția lirei sterline a cunoscut o -rodare, spre sfîrșitul săptămîni, cursul situindu-se la 1,1 la 2,385 lire/1 dolar față de 2,406 lire/1 dolar la 1 ianuarie. Cursul mărcii vest-germane față de dolar slăbit substanțial, atingînd cel mai scăzut nivel din timii doi ani și jumătate, legat inclusiv de anti- ciarea pe piețele valutare a unui deficit sporit al b- anței plăților curente ale R. F. Germania în 1980. Cu date intervențiile repetate ale Băncii Federale (care u intervalul analizat a vîndut în fixing peste 70 mil. olari) cursul mărcii vest-germane a scăzut de la ,025 mărci/1 dolar la 23,1 la 2,115 la 30 ianuarie. Cursul rancului elvețian a marcat, de asemenea, o evoluție



Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 26—30 ianuarie, luîndu-se ca bază cursurile din 23 ianuarie a.c.

descendentă în raport cu dolarul și cu lira sterlină, dar mai puțin pronunțată decît în cazul mărcii vest-germane. La finele săptămîni cursul s-a situat la 1,915 franci/1 dolar, comparativ cu 1,835 la 23 ianuarie. O evoluție apropiată celei înregistrate de marca ves-germană au cunoscut cursurile florinului olandez și francului belgian care, în intervalul analizat, au înregistrat scăderi de peste 4% în raport cu dolarul S.U.A. Venul japonez s-a situat, comparativ cu valutele europene, pe o poziție mai fermă față de dolar, reflectînd evoluția mai favorabilă a economiei nipone.

Dobinzile la depozitele în eurodolari au înregistrat o tendință de diminuare, atingînd la finele săptămîni 16,9375%, comparativ cu 17,75% la cit se ridicau la 26.1. Dobinzile la depozitele (pe 6 luni) la euromărcile vest-germane și eurofrancii elvețieni au marcat un curs ascendent, majorîndu-se, în același interval, de la 3,12% la 3,4375% și, respectiv, de la 6,125% la 6,1875%.

Prețul aurului a cunoscut, în săptămîna analizată, oscilații ample, inscriindu-se totodată într-un trend descendent. Cea mai puternică oscilație a fost înregistrată la 28.1, cînd prețul metalului galben s-a redus cu 34 dolari/uncie, coborînd sub nivelul de 500 do- lari/uncie. În raport cu nivelul existent la 23.1 prețul aurului a scăzut cu 46,50 dolari/uncie, situîndu-se la 30.1 la 506,50 dolari/uncie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Corelația inversă : comerț — șomaj

INTR-UN ARTICOL publicat de revista *Tiers monde* (nr. 81/1980) se revăd că creșterea susținută a importului de produse industriale din țările în curs de dezvoltare nu constituie principala cauză a extinderii șomajului în țările capitaliste industrializate (după cum susțin unii economiști occidentali). ci poate exercita doar o anumită influență asupra ocupării forței de muncă în unele ramuri din țările respective. Se apreciază că evoluția gradului de ocupare a forței de muncă pe ansamblul industriei din țările capitaliste industrializate este determinată, în principal, de restructurările care au loc în economia acestor țări. ca efect al dezvoltării proceselor de înlocuire a muncii prin capital, al modificărilor ce intervin în structura cererii populației ș.a. În ultimele decenii a avut loc o creștere a investițiilor care contribuie la ridicarea productivității muncii în industrie, iar pe de altă parte — îndeosebi din inițiativa companiilor transnaționale — s-a accelerat procesul de transferare a producțiilor industriale mari consumatoare de muncă din țările capitaliste industrializate în țările în curs de dezvoltare.

Ținând seama de factorii menționați, o serie de specialiști occidentali demonstrează că în perioada 1970—1977 schimburile comerciale dintre țările capitaliste industrializate și țările în curs de dezvoltare nu numai că nu reprezintă cauza extinderii șomajului, ci — dimpotrivă — au contribuit la un spor de locuri de muncă în primul grup de țări.

U.R.S.S. : promovarea progresului tehnic

UN ROL ACTIV în promovarea progresului tehnic în economia U.R.S.S. îl joacă inventatorii și raționalizatorii, uniunile de creație. Societățile tehnico-

	1970	1975	1979
Propuneri de raționalizare și cereri de brevete a invențiilor, depuse (mii)	4 591	5 113	5 030
Propuneri de raționalizare și invenții, aplicate în producție (mii) — din care invenții	3 414	3 977	4 019
Efectul economic obținut de pe urma aplicării invențiilor și propunerilor de raționalizare (mil. ruble)	8,1	14,9	20,5
	3 004	4 805	6 264

Sursa : „Ekonomiceskaia gazeta”, nr. 52, 1980

științifice reunesc 9,3 milioane de membri, dintre care 1,1 milioane sînt muncitori ; pe de altă parte, Societatea

unională a inventatorilor și raționalizatorilor numără peste 11 milioane de membri.

În mod constant a crescut, în cursul deceniului trecut, și efectul economic obținut de pe urma aplicării în practică a propunerilor de invenții și raționalizări, după cum se poate vedea din tabel.

Iugoslavia — intarirea bazei energetice

IUGOSLAVIA dispune de importante resurse energetice, îndeosebi de hidroenergie și cărbune. Potențialul hidroenergetic este evaluat la aproape 60 miliarde kWh pe an, fiind valorificat pînă în prezent în proporție de 50%. După aprecierea specialiștilor, este necesar ca, în viitor, să se acorde mai multă atenție construirii de hidrocentrale de mică putere, iar ansamblul construcțiilor hidrotehnice să se încadreze în gospodărirea judicioasă a apelor și a sectorului agricol.

Cărbunele rămîne cea mai însemnată resursă energetică a Iugoslaviei, rezervele sale fiind evaluate în jur de 20 miliarde tone, din care lignitul reprezintă 84%, huila 10-12%, restul fiind constituit din antracit. În conformitate cu orientările politicii energetice de perspectivă, în cursul cincinalului 1981-1985 consumul de cărbune din producția internă va cunoaște o creștere accelerată, atît prin construirea și darea în funcțiune a unei serii de centrale termoelectrice, cît și prin înlocuirea produselor petroliere cu cărbune în toate instalațiile energetice care permit acest lucru.

În ceea ce privește hidrocarburile lichide și gazele, producția internă acoperă circa un sfert din consum, iar cea de gaze naturale aproximativ două-circimi, cu posibilități de sporire în viitor. Totodată, în Iugoslavia a fost elaborat un plan de construire a unor centrale nucleare, dintre care prima — cu o putere de 640 MW — urmează să intre în funcțiune încă în cursul acestui an și va folosi uraniu. Cît despre resursele energetice reînnoibile, atenția forurilor de decizie iugoslave se îndreaptă, în perspectivă, către valorificarea prioritară a energiei solare și a biomasei.

Inițiative de economisire a cositorului

ȚINÎND SEAMA de faptul că întreaga cantitate (circa 10 000 tone) de cositor, consumată anual în Franța, este importată, specialiștii serviciului pentru economisirea materiilor prime din cadrul Ministerului industriei au elaborat un program de măsuri care să determine mobilizarea resurselor secundare in-

terne existente și, implicit, să contribuie la reducerea importurilor respective, cu atît mai mult cu cît prețul cositorului pe piața mondială aproape s-a dublat în ultimii șapte ani.

Prima etapă a constat în identificarea tuturor consumurilor de cositor, a modalităților de economisire a acestuia și a eventualelor piedici care stau în calea aplicării lor, reușindu-se să se determine un „zăcămint” potențial reprezentînd circa un sfert din consumul anual pe plan național. A doua etapă o constituie difuzarea informației corespunzătoare și impulsionearea acțiunilor capabile să valorifice acest „zăcămint”. Se apreciază că cele mai promițătoare domenii sub raportul economiilor de cositor ce se pot obține îndeosebi prin modificarea tehnologiilor actuale sînt : tinichigeria, cositoria, sudura metalică, precum și recuperarea cositorului dintr-o serie de deșeuri ale industriei de prelucrare a metalelor sau ale metalurgiei zincului și plumbului. Se apreciază că pînă în prezent au fost create condițiile pentru economisirea a 1 275 tone de cositor anual, cărora li se mai pot adăuga — pînă în 1985 — încă 1 050 tone/an.

Beneficiile stagiului în întreprindere

ÎN VEDEREA asigurării unei mai bune pregătiri a elevilor pentru viața activă, în scopul apropierii în același timp a instituțiilor universitare de întreprinderile industriale sau cu alt profil, începînd din anul 1979 absolvenții învățămîntului superior care devin cadre didactice sînt obligați în Franța să efectueze un stagiu într-o întreprindere, în cadrul anului de pregătire pedagogică. Stagiul, generalizat din 1960 la șase săptămîni (cu perspectiva de a fi extins la trei luni), are ca menire de bază să „împregneze” pe viitorii profesori cu atmosfera de întreprindere, cu condițiile de muncă și de viață cu care vor fi confrunțați, după absolvire, viitorii elevi.

Ținîndu-se seama de importanța crescîndă a problemelor tehnologice în viața modernă, se consideră că în cadrul pregătirii inițiale a cadrelor didactice nu trebuie omis acest aspect, care a devenit o componentă a vieții moderne — scrie revista *L'Usine Nouvelle*. Ca atare stagiile în întreprinderi sînt menite să faciliteze viitorilor profesori, încă înainte de a intra în contact cu elevii lor, cunoașterea lumii economice și sociale, îndeosebi a vieții de întreprindere, ce va constitui într-o bună zi „mediul de viață” al generațiilor de tineri pe care îi vor forma de-a lungul carierei de profesor. Cunoașterea acestui mediu le permite viitorilor profesori să asigure un caracter mai concret lecțiilor lor, să țină cont de problemele practice de care se vor lovi mai tirziu elevii lor în exercitarea profesiei, să cunoască mai bine posibilitățile și necesitățile de orientare a acestora.

LOSAR

Acoperirea deficitului bugetar

Un deficit al bugetului de stat se înțelege suma care depășește veniturile bugetare. Cel mai simplu mod de a exprima deficitul este prin veniturile bugetare. Astfel, veniturile statului se dovedesc a fi insuficiente, fie încă de la întocmirea planului bugetar, fie în cursul execuției, pentru că ministerul finanțelor să facă față cheltuielilor prevăzute în buget. În această situație, din ce surse își procură statul mijloace bănești pentru a efectua cheltuielile neacoperite de venituri?

Problema se pune cu o mare acuitate în țările capitaliste, unde de cele mai multe ori bugetele sînt deficiente și unde deficitul este enorm, constituind una din principalele expresii ale actualelor fenomene de dezechilibru ale economiei și finanțelor internaționale. Deficitul bugetar pune deci o problemă de finanțare, care trebuie rezolvată după posibilitățile fiecărei țări.

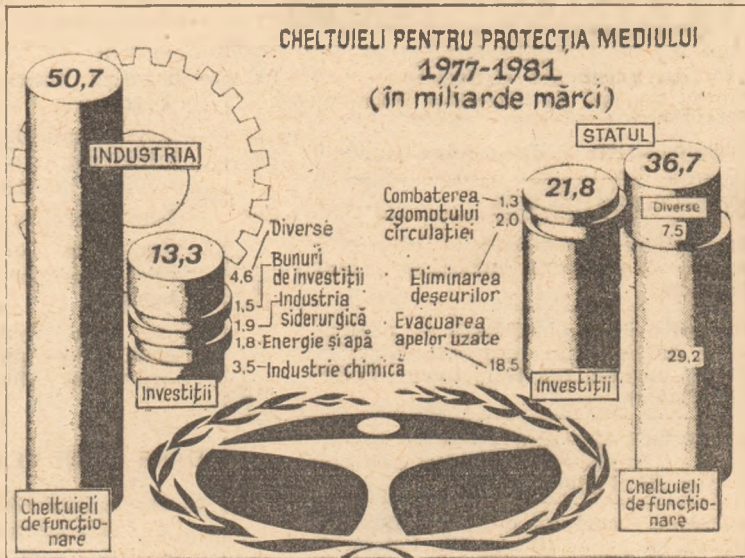
Finanțarea deficitului bugetar poate fi efectuată atât din surse interne, cât și din surse externe. Pe plan intern, soluția preferată în trecut era aceea ca statul să solicite băncii centrale avansuri directe, iar banca să acorde asemenea avansuri — de fapt, împrumuturi din surse create prin emisiune monetară. Metoda a prea simplă pentru a nu fi îmbietoare: statul găsea astfel eforturi mijloacele bănești care îi lipseau pentru acoperirea tuturor cheltuielilor. Iar banca centrală decidea „robinetul” emisiunii de convenență cu statul. Când deci sigură că nici un organ de conducere din țara de stat n-o va trage la răspundere că n-a găsit, conform prevederilor statutare, la stabilitatea unei monede naționale. Aceasta, deoarece finanțarea de către banca centrală a deficitului bugetar însemna inflație.

În prezent, tocmai din această cauză, tehnica avansurilor băncii centrale nu se mai folosește sau, atunci când totuși se recurge la ea, cum este cazul în Franța, avansurile sînt strict plafonate. Aceasta însă nu înseamnă că banca centrală și implicit crearea inflaționistă de monedă n-ar mai îndeplini un rol important în acoperirea deficitului bugetar. În loc însă ca deficitul să fie acoperit direct din resursele de emisiune de băncii, el este acoperit pe o cale ocolită și anume: statul emite bonuri de tezaur sau obligațiuni pe care se plasează pe piață. Aceste titluri sînt achiziționate de instituțiile comerciale care își investesc astfel o parte din sponibilitățile lor. În cazul în care băncile au mai puțin nevoie de lichiditate, ele vînd titlurile pe piață. Banca centrală le cumpără.

Indiferent dacă avansurile sînt directe sau indirecte, ele dau loc la o creștere inflaționistă a masei banilor în circulație, uneori de dimensiuni uriașe (în S.U.A., de exemplu, deficitul bugetului federal pe 1979—1980 a ridicat la 46,7 miliarde dolari).

Pe plan extern, necesitatea acoperirii deficitului bugetar se află la originea unor ample mișcări de capitaluri, în măsura în care o parte din deficite este finanțată prin recurgerea la capitalul străin. S.U.A. o parte din numărul statelor occidentale care, împreună cu R.F.G., Franța și altele își echilibrează bugetele cu fonduri procurate din exterior. Astfel, R.F.G. a plasat în cursul anului 1980 bonuri de tezaur și obligațiuni exprimate în mărci vest-germane în Arabia Saudită și în alte țări ale Golfului, în sumă totală de miliarde mărci. Statul francez a emis, de asemenea, în 1980, trei împrumuturi totalizînd 31 miliarde franci anești, din care între 5 și 10% au fost subscrise de țări din Orientul Mijlociu. Toate împrumuturile au servit la acoperirea deficitului bugetar.

C. K.



mediului au stat la originea creării unui număr estimat între 100 000 și

300 000 de locuri de muncă. Se înfiră astfel teza că protecția mediului ar

fi nerentabilă și că, mai mult, ea ar periclita locurile de muncă.

Petrol

Dora Dăbuleanu, București. — Potrivit datelor preliminare citate de revista *Oil and Gas Journal*, producția mondială de petrol s-a redus în 1980 cu 5% față de anul anterior, reflectînd reducerea consumului în principalele țări dezvoltate. Consumul de petrol al Franței, spre exemplu, a coborît în 1980 sub 100 milioane de tone, fiind cu 6,4% mai redus decît în 1979 și cu 11,4% mai mic decît în 1973.

Principala contribuție la reducerea menționată a extracției de petrol a venit din partea țărilor membre ale O.P.E.C., ale căror vînzări pe piața internațională au scăzut în 1980 cu 11%, de la 30 la 26,7 milioane de barili pe zi. Pe ansamblul țărilor socialiste producția de petrol a crescut anul trecut cu 2,5%. U.R.S.S., care este cel mai mare producător mondial, a depășit pentru prima dată volumul de 600 milioane tone extrase pe an.

Retine atenția și faptul că rezervele mondiale de petrol — care în ultimii ani aveau o tendință de reducere, deoarece consumul sporește mai rapid decît noile descoperiri — au crescut anul trecut cu circa 7 miliarde de barili, respectiv cu 1,1%.

Agricultura albaneză

Filip Deleanu, Tirgoviste. — 1) În Albania producția globală agricolă este în prezent de cinci ori mai

mare decît în 1938 (la cereale creșterea este de 4,8 ori, la legume de 11 ori, la lapte de 3,4 ori etc.). Trei sferturi din această producție se obține în cooperativele agricole.

La creșterea substanțială a producției au contribuit atât dezvoltarea pe baze socialiste a agriculturii, cât și eforturile pentru întărirea bazei ei tehnico-materiale. Pe baza muncii țărănimii și investițiilor făcute de stat fondul de terenuri arabile a crescut de 2,4 ori față de 1938, iar ponderea suprafețelor irigate în totalul suprafețelor arabile a sporit în același interval de la 10 la 52%. Prin sporirea de peste 4 ori față de anul 1960 a numărului tractoarelor folosite în agricultură, inclusiv prin începerea construirii de tractoare în țară, în prezent revine un tractor la o suprafață de 37,6 hectare teren arabil. Cantitatea de îngrășăminte chimice folosită la hectar a sporit considerabil, de la 2,6 kg substanță activă în 1950 la 145 kg în 1978. În același timp, serie revista *Albanie d'aujourd'hui*, electrificarea completă a satelor, realizată în urmă cu un deceniu, a devenit un factor primordial al intensificării activității productive și creșterii nivelului de trai la sate.

Acordîndu-se prioritate la sate activităților agricole, a fost favorizată în același timp dezvoltarea în mediul rural a anumitor ramuri industriale, a serviciilor culturale și comunale etc. În felul acesta, în prezent 30% din venitul real global al țărănimii este obținut pe baza muncii în alte activități decît agricultura.

2) Ponderea țărănimii în populația Albaniei s-a redus de la 76% în 1950 la 50% în 1978, în vreme ce muncitorii și familiile

lor constituie astăzi circa 30% din populație, față de numai 11% în 1950. Au sporit, considerabil, în același timp rindurile intelectualității.

Canalul Suez

Mădalin Vulpescu, Cărlărești. — În urma terminării primei faze de adîncire și lărgire a Canalului Suez, cunoscuta arteră de navigație va permite tranzitul unor petroliere de pînă la 150 000 tone în cazul cînd sînt complet încărcate și de pînă la 380 000 tone cînd se îndreaptă goale spre sud. În vederea atragerii acestora din urmă, au fost introduse tarife mai reduse pentru superpetroliere, în vreme ce pentru vasele mai mici tarifele au fost majorate cu pînă la 75%. creșterea pe ansamblu a tarifelor fiind de ordinul a 22—25%. Administrația Canalului speră să obțină în acest an un spor de încasări de 350—400 milioane de dolari (din care două treimi de pe urma atragerii superpetroliere), ceea ce ar permite amortizarea în numai patru ani a cheltuielilor de modernizare de 1,3 miliarde dolari.

Există intenția de a continua lucrările de lărgire și adîncire a canalului, pentru a permite accesul unor petroliere de 250 000 tone complet încărcate. Momentul lansării noii etape de dezvoltare a canalului depinde în bună măsură de evoluția viitoare a navlurilor, al căror nivel este actualmente scăzut datorită cererii de transport insuficient în raport cu oferta, ceea ce reduce costul utilizării rutei ocolitoare pe la Capul Bunei Speranțe.

Protecția mediului

Marcela Ichim, Alba Iulia. — Deși lipsite de o tradiție îndelungată, firmele specializate în proiecte sau servicii în domeniul protecției mediului conjurator, între care figurează, în primul rînd, reprezentanți mici și mijocii, se bucură de o creștere de cifră de afaceri de o conjunctură mai mult decît favorabilă. Succesul multora dintre ele se bazează pe faptul că ele aduc o contribuție importantă nu numai la combaterea poluării, ci și la făptuirea unui alt obiectiv de mare actualitate, și anume economisirea materiilor prime și în special a energiei.

Cîteva cifre ilustrează mai bine atenția sporită acordată protecției mediului în țările industrializate, cele mai afectate de poluare. În R.F.G., de pildă, au fost alocate în ultimul deceniu acestui scop circa 20 miliarde de mărci, sumă reprezentînd 5—6 la sută din totalul investițiilor industriale. În aceeași perioadă, statul a alocat pentru protecția mediului fonduri de aproape două ori mai mari. Pe ansamblu se estimează că în prezent se afectează ocrotirii mediului înconjurător aproape 1,5 la sută din produsul social brut (vezi graficul).

Cu mult interes a fost primită în acest context concluzia mai multor instituturi vest-germane de cercetări potrivit căreia măsurile pentru protecția

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul Nr. 6 din 6 februarie 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Succese remarcabile în dezvoltarea economiei, în ridicarea bunăstării (Dan Popescu) 1
- Tipizarea și standardizarea — componente de bază ale creșterii eficienței (Vasile Boescu, Ion Hera-Bucur, Ludovic Țintea) 4
- Utilizarea intensivă a fondurilor fixe — sursă de creștere a producției și a eficienței (B. Pădure) 6
- Ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime (Barbu Gh. Petrescu) 7
- Autoaprovizionarea localităților cu produse agricole: valorificarea unui important potențial (Gh. N. Iosif, Gh. Frățilă) 9
- Corelarea pe baze economice a prețurilor — stimulent pentru aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar în agricultură (Maria Stroe, Călin Ionescu) 10
- Competitivitatea — factor hotărâtor în realizarea planului la export (Vasile Gogu) 11
- Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență. Întărirea controlului financiar, cerință de mare actualitate (Radu Ciurileanu) 13
- Cititorii au cuvântul 15

ȘTIINȚĂ-TEHNOLOGIE-EFICIENȚĂ

- Expoziția națională a invențiilor. Un imbold pentru materializarea rapidă a invențiilor valoroase (Cristian Popescu) 16

CONDUCERE-ORGANIZARE

- Resurse de creștere a eficienței în concepția produselor și sistemelor. Abordarea funcțională a fiabilității (Iulian Svasta, Paul Svasta, Adrian Nan) 18

TEORII-IDEI

- Conceptul general de structură economică (II) (Aurel Iancu) 20
- Școli ● curente ● economiști. Limite ale principiului avantajului relativ în comerțul internațional (III) (Sultana Sută-Selejan) 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Retribuirea după muncă (Ilie Gavrilă) 25

ECONOMIE MONDIALĂ

- Extinderea colaborării economice dintre țările în curs de dezvoltare — imperativ al noii ordini economice internaționale (I) (Victor Aldea) 27
- Tendințe-conjuncturi 29
- Mondorama 30
- Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI: Curier economic legislativ

IN THIS ISSUE

- Remarkable successes in the development of the economy and the upgrowth of the welfare (Dan Popescu) 1
- Typify and standardize — basic components of the efficiency growth (Vasile Boescu, Ion Hera-Bucur, Ludovic Țintea) 4
- Turning into better account the raw materials (Barbu Gh. Petrescu) 7
- Economically-based on price correlation — incentive for firmly bringing into operation the new economic and financial mechanism in agriculture (Maria Stroe, Călin Ionescu) 10
- The general concept of economic structure (II) (Aurel Iancu) 20
- Schools ● trends ● economists. Limits of the principle of the relative advantage in the international trade (III) (Sultana Sută-Selejan) 22
- The ever growing economic collaboration among developing countries — imperative of the new international economic order (I) (Victor Aldea) 27

DANS LE NUMERO



- Des succès remarquables dans le développement de l'économie et l'accroissement du bien-être (Dan Popescu) 1
- La standardisation — composante essentielle de l'accroissement de l'efficacité (Vasile Boescu, Ion Hera-Bucur, Ludovic Țintea) 4
- L'élévation du degré de valorisation des matières premières (Barbu Gh. Petrescu) 7
- La corrélation sur une base économique des prix — stimulent pour l'application ferme du nouveau mécanisme économique et financier dans l'agriculture (Maria Stroe, Călin Ionescu) 10
- Le concept général de structure économique (II) (Aurel Iancu) 20
- Ecoles ● courants ● économistes. Limites du principe de l'avantage relatif dans le commerce internationale (III) (Sultana Sută-Selejan) 22
- L'élargissement de la collaboration économique entre les pays en voie de développement — impératif du nouvel ordre économique international (I) (Victor Aldea) 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Выдающиеся успехи в развитии экономики, в повышении благосостояния (Дан Попеску) 1
- Типизация и стандартизация — основные составные элементы роста эффективности (Василе Босеску, Ион Хера-Букур, Людвик Цинтя) 4
- Повышение степени использования сырья (Барбу Г. Петреску) 7
- Корреляция цен на экономической основе — стимул для непреклонного применения нового экономико-финансового механизма в сельском хозяйстве (Мария Строе, Кэлин Ионеску) 10
- Общий концепт экономической структуры (II) (Аурел Янку) 20
- Школы ● течения ● экономисты. Пределы принципа относительной выгоды в международной торговле (III) (Султана Сута-Сележан) 22
- Расширение экономического сотрудничества между развивающимися странами — повелительное указание нового международного экономического порядка (I) (Виктор Алдея) 27

Abonamentele se incheie la oficiile postale, factorii postali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28—30 etaj I, sectorul I. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filială sector I București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Științei”



Garderoba dumneavoastră poate fi completată în acest sezon cu cele mai recente noutăți vestimentare pe care vi le oferă, în fiecare zi, rețeaua de magazine specializate ale comerțului de stat din București și din întreaga țară: articole de confecții, lenjerie, tricotaje, încălțăminte, marochinărie, galanterie, realizate după ultimele idei ale creatorilor de modă



- Rochii, compleuri, fuste, bluze, deux-pieces, taioare
- paltoane, jachete, scurte vint, scurte trei sferturi îmblănite, hanorace
- costume, pantaloni, sacouri
- pulovere, flanele
- căciuli, mănuși, baticuri, fulare, eșarfe, broboade, șaluri
- ghete, cizmulițe, șoșoni, galoși
- genți, poșete, sacoșe, casete

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI SUPLIMENTARĂ DE ACCIDENTE = PREVEDERE + ECONOMIE

Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este utilă oricărei persoane în vîrstă de la 16 la 65 de ani.

DE CE ?

Pentru că :

- Oferă posibilitatea îmbinării prevederii cu economia, constituind un sprijin material pentru cel ce se asigură sau pentru familia sa, întrucît suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare, iar la expirarea asigurării se plătește atît suma asigurată (economisită), cît și o indemnizație de 10 la sută.

- Dă posibilitate asiguratului să încaseze pe parcursul duratei asigurării cîte 1 000 de lei pentru fiecare combinație de litere înscrisă în poliță, ieșită la tragerea de amortizare lunare și speciale.

CE RISCURI SÎNT ASIGURATE ?

- Sînt acoperite cazurile de invaliditate permanentă totală sau parțială și de deces din accidente, produse de evenimente neprevăzute și nedorite, cum ar fi : explozia, prăbușirea de teren, lovirea, căderea, alunecarea, acțiunea violentă a unei persoane, atacul unui animal, trăsnetul, acțiunea curentului electric, arsura, înecul, intoxicarea subită sau asfixierea din cauze subite și multe altele, precum și decesul din alte cauze decît cele de accidente.

PE CE DURATĂ SE POATE ÎNCHEIA ASIGURAREA ȘI CARE ESTE NIVELUL PRIMELOR DE PLATĂ ?

- Se poate încheia pe durate de la 5 la 15 ani.

- Primele de plată se stabilesc în funcție de mărirea sumei asigurate, de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata asigurării, fiind pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată, între 7,75 și 21,50 lei, lunar.

Pentru ca Administrația Asigurărilor de Stat să-și onoreze prompt obligațiile din contractul de asigurare, dv., stimați asigurați, aveți datoria să achitați la termen primele de asigurare. Această obligație vă cere prea mult timp ? Nu, deoarece puteți plăti primele de asigurare folosind „consimțămîntul scris“, prin imputernicirea ce o dați lucrătorilor care vă efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile dv., primele, atît pentru asigurările în curs, cît și pentru cele pe care le veți încheia sau reinnoi.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.



adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT